107E JAARGANG — NO.: 238 ZATERDAG 13 OKTOBER 1990

AMIGOE

Prekè

Henk: Dit gaat te Leue!

VANDAAG

S. HUNTE ...ABN-onderdirecteur....

Aouns paleis ingenomen

BAYRUT - In militaire kringen werd vanmorgen vernomen dat het regeringsleger het Ba'abda-paleis vreedzaam heeft ingenomen.

Generaal Lahouds soldaten hadden Aouns mannen onder wie veel op het laatste moment gerecruteerde studenten, via megafoons opgeroepen om zich over te geven. "Wij zijn een leger" riepen ze. Een deel van Aouns manschappen is afkomstig uit het vroegere regeringsleger dat werd gedomineerd door soldaten en militairen van christelijke komaf. Velen van hen waren de afgelopen weken al gedeserteerd of met tanks en andere wapentuig overgelopen naar Geagea. Lahoud had zijn mannen opdracht gegeven zo min mogelijk geweld te gebruiken.

NA SYRISCH BOMBARDEMENT

"Christelijke" generaal roept aanhang op zich over te geven

Aoun gevallen

BAYRUT - Generaal Michel Aoun en de rest van zijn militaire staf hebben zich in de nacht van vrijdag op zaterdag in veiligheid gebracht om aan het offensief te ontsnappen dat de Libanese regeringstroepen gesteund door Syrische artillerie en de Christelijke militie van Samir Geagea tegen Aouns bolwerk bij oost-Bayrut hadden ingezet. Aoun heeft zijn volgelingen opgeroepen zich over te geven en aan te sluiten bij het regeringsleger. Frankrijk heeft zich ingezet om generaal Aoun in veiligheid te brengen, nadat Aoun zelf te kennen had gegeven dat hij daar zijn toevlucht wilde zoeken. Daarmee is de val van generaal Aoun eindelijk een feit geworden.

Nadat duizenden Syrische soldaten Aouns gebied omsingeld hadden, trok het regeringsleger onder generaal Emile Lahoud verder op, vanuit het christelijke oost-Bayrut en vanuit de zuidelijke Shi'itische stadswijken, terwijl troepen van Geagea beschietingen begonnen van Aouns mannen bij de demarcatielijn die in oostelijk Bayrut de milities van Aoun en Geagea gescheiden hield. Er werd volgens sommige getuigen hier en daar met tanks slag geleverd, terwijl onafgebroken een regen van artillerievuur op en rond het paleis neerdaalde.

MICHEL AOUN

MUNITIEDEPOT GERAAKT

Bij dageraad, om tien voor zeven plaatselijke tijd toen Lahoud al verscheidene stellingen op Aouns troepen had veroverd, voerden zeven Soechoi-vliegtuigen van de Syrische luchtmacht - aldus ooggetuigen - enkele raids uit op het al zwaar gehavende presidentiele paleis waar Aoun en zijn staf zich tot nu in een ondergrondse bunker hadden verschanst. Zij raakten het munitiedepot bij het paleis, dat ontplofte.

Aoun, die had gezworen zich dood te vechten, vroeg kort daarop via de radio om een staakt-het-vuren en verklaarde dat hij van plan was om zich over te geven en dat hij naar de Franse ambassade zou gaan. Met deze verklaring nam het Libanese regeringsleger echter geen genoegen.

OVERGAVE GEEIST

De Franse ambassadeur Rene Ala probeerde een officiele nederlaag te voorkomen door in naam van Aoun bij president Elias Hrawi aan te dringen op een staakt-het-vuren, maar het opperbevel van het regeringsleger liet Ala weten de artilleriebeschietingen niet te stoppen voordat het restant van Aouns militie zich zou hebben overgegeven en hun stellingen aan de zuidoostelijke rand van Bayrut zouden hebben ontruimd.

Daarop vroeg Aoun zijn manschappen via de radio "om zich onder bevel van generaal Emile Lahoud te stellen "om bloedvergieten te voorkomen, de verliezen beperkt te houden en te redden wat gered kan worden."

De Syrische radio kondigde zonder commentaar om kwart over tien plaatselijke tijd aan dat Aoun zijn manschappen opdracht had gegeven om zich onder bevel van Lahoud te stellen. Het radiostation "Stem der Natie" meldde dat Ala aan Lahoud toestemming heeft gevraagd om Aoun en zijn gezin per vliegtuig te evacueren naar Parijs.

Officieren van Aoun vertelden Reuters dat hun verbindingen gestoord werden en dat zij al het nieuws, ook van Aoun, via de radio vernamen. Manschappen zouden tevergeefs hebben geprobeerd om Aoun per telefoon in de Franse ambassade te bereiken.

Lahoud zou volgens Libanese politiebronnen de christelijke wijk Hadath zonder

Vervolg op pag. 6

Oorlogsheld van Vietnam dood

HANOI - Le Duc Tho, een van de bekendste Vietnamese oorlogshelden, is zaterdag op 78-jarige leeftijd in Hanoi overleden, meldde een regeringsfunctionaris die om anonimiteit verzocht. Tho was al enkele maanden ernstig ziek. Hij stierf vroeg in de ochtend.

Onder stenen en modder bedolven

Noodweer eist op Aruba mensenleven

ORANJESTAD/WILLEMSTAD — De 43-jarige Ina Marijke Frank- Hengelveldt is het slachtoffer geworden van het noodweer dat Aruba afgelopen nacht plotseling getroffen heeft. Zij lag in haar woning, gelegen te Hooiberg 83, te slapen toen een lawine van stenen en modder van de Hooiberg op haar terecht kwam. Ze moet op slag dood zijn geweest. Haar echtgenoot, die in de huiskamer video zat te kijken, kwam er wel levend vanaf.

Aruba werd vannacht getroffen door noodweer. Het geweld brak kort na drieën los. Vooral de bliksem en zware donderslagen zorgden ervoor dat maar weinigen meer hebben kunnen slapen. Het regende hard en de wateroverlast blijkt enorm, zo blijkt uit het grote aantal meldingen dat bij de politie binnen kwam.

Een tragisch ongeval deed zich voor ten huize van het gezin Frank-Hengelveldt, waar mevrouw Frank bedolven werd onder stenen en modder afkomstig van de Hooiberg. Toen de politie vanmorgen bij de woning arriveerde was de weg met een meter hoge modder en stenenlaag bedekt. Daar trof men Richard Frank, die hoofd van de Beatrixschool is, aan die in een lichte staat van shock verkeerde. Hij was gewond geraakt aan het hoofd en het gezicht en werd naar het ziekenhuis vervoerd.

Hij lichtte de politie in dat zijn echtgenote zich nog in het huis moest bevinden. Hij zat toen het noodweer begon in de huiskamer; hij hoorde plotseling een donderend geluid. Toen hij opsprong om te gaan kijken wat er gebeurd was, was het al te laat: de stenen en modder kwamen als een lawine naar beneden.

Direct na het gebeuren waren de calamiteitsgroep en andere autoriteiten - waaronder premier Nelson Oduber -ter plaatse aanwezig. Eerst werd buiten het huis onder de modderlaag gezocht en kort na 8 uur vanochtend vond men het stoffelijk overschot van mevrouw Frank. Dr Ridderstap consteerde de dood. Het echtpaar heeft drie kinderen die allen in Nederland studeren.

Vermoedt wordt dat een deel van de top van de Hooiberg losgeraakt is en naar beneden kwam; het nam stenen en modder mee.

De Amerikaan Jose Mendez, die op Aruba een golfbaan aanlegt, stelde zijn zwaar materieel beschikbaar om de stenen en modder op te ruimen. Vele mensen begaven zich naar de lokatie, ondanks de afzetting. Men hinderde hierdoor het reddingswerk. Sommigen gingen zelfs zover de Hooiberg te beklimmen om alles toch te kunnen zien.

Winkelen in Havana

HAVANA - Cubanen stroomden massaal samen bij de Centro-supermarket in Havana. Dit is een der supermarkets waar men ook nietalledaagse voedselproducten verkoopt. De supermarket wordt belegerd voordat de deuren 's morgens vroeg open gaan. Onlangs maakte de Cubaanse regering bekend dat nog eens 115 levensnoodzakelijke artikelen op de bon gingen.

(AFP-satellietfoto)

Europarlement wil onderzoek prijsvorming

Olie goedkoper

NEW YORK - De prijzen van ruwe olie zijn vrijdag gedaald onder invloed van onbevestigde berichten dat Irak overweegt zich terug te trekken uit Kuwayt.

Op de termijnmarkt in New York sloot de notering van de toonaangevende soort West Texas intermediate voor levering in november op 39,69 dollar per vat (159 liter). Dat was 0,73 dollar minder dan het op donderdag bereikte recordniveau van 40,42 dollar. De notering van West Texas was in de loop van de dag bijna twee dollar lager, maar wist zich later weer te herstellen. Op de termijnmarkt in Londen was de prijsdaling geringer. De notering van Brent-olie voor levering in november daalde met 0,38 dollar tot 39,35 dollar per vat.

Het Europees parlement wil dat de EG-commissie de oorzaken van de stijging van de olieprijzen onderzoekt. Volgens een vrijdag door het parlement aangenomen resolutie is de prijsstijging enkel en alleen te wijten aan speculatie en afspraken tussen de grote oliemaatschappijen. Het Europarlement vraagt de commissie een onderzoek in te stellen naar deze afspraken, wie voorraden aanleggen en welke organisaties hen financieren.

Ariane gelanceerd

KOUROU - Een raket van het Europese ruimtevaartbedrijf Ariane is vrijdagavond rond acht uur plaatselijke tijd met succes gelanceerd vanaf het ruimtevaartcentrum in Kourou, Frans Guyana. Ongeveer twintig minuten na de lancering van de 39e Ariane-raket werden twee Amerikaanse satellieten, bedoeld voor telecommunicatiedoeleinden, in een baan om de aarde gebracht.

BAGHDAD BEDREIGT MOSKOU

Enquete Iraakse Ba'ath-partij over terugtrekking uit Kuwayt

LONDEN/TUNIS - Afgelopen maandag, 8 oktober, heeft een geselecteerde groep leden van de Iraakse Ba'athpartij een vragenformulier ontvangen voor een opiniepeiling over terugtrekking uit Kuwayt.

Dit meldde de Kurdische Democratische partij (KDP) vrijdag vanuit Londen in een persbericht. De KDP, die na de invasie van Kuwayt duizenden aanhangers vanuit Iran naar Irak terugstuurde om opnieuw een ondergronds netwerk op te zetten in zowel Kurdische als Iraakse steden, beschikt regelmatig over informatie uit de eerste hand over wat zich in Irak afspeelt, waar buitenlandse journalisten meestal geen toestemming krijgen om buiten Baghdad te werken.

COMPROMIS

Hoge functionarissen van de Ba'athpartij, kaderleden en activisten hebben volgens de KDP een formulier thuis gekregen waarin zij drie vragen met ja of nee moeten beantwoorden: 1. Moet Irak in Kuwayt blijven? 2. Moet Irak zich terugtrekken uit Kuwayt? en 3. Moet Irak zelfs in Kuwayt blijven als er oorlog uitbreekt? De vragenformulieren zijn niet op naam gesteld en kunnen anoniem ingestuurd worden.

De KDP legt het sturen van het vragenformulier uit als een poging van Saddam Husayns partij om straks, na een eventueel compromis over Kuwayt, bewijs te hebben dat een meerderheid van de partij - die meer dan een miljoen leden claimt - voor gedeeltelijke terugtrekking uit Kuwayt was.

EENZAME TIRAN

Het feit dat niet alle partijleden om worden geraadpleegd, hangt ongetwijfeld samen met de structuur van de Ba'athpartij. Om voor overheidsbanen en dergelijke in aanmerking te komen, is partijlidmaatschap verplicht of nuttig, maar een Iraki kan jarenlang in de onderste regionen van de partij blijven hangen als simpele, slechts contributie betalende sympathisant. Daarna kan men kaderlid worden, maar nog steeds zonder stemrecht, en vervolgens volwaardig lid, met stemrecht.

Uit vorig jaar uitgelekte notulen van de Revolutionaire commando raad blijkt dat Saddam Husayn zijn naaste medewerkers niet meer vertrouwt als het om het peilen van de stemming of ideeen onder de bevolking gaat, wat voedsel gaf aan analyses van Husayn als een "eenzame tiran" die verlegen zit om kritische geluiden.

De Iraakse minister van Financien heeft vrijdag een nieuwe poging gewaagd om het embargo tegen Irak te doorbreken. Hij vroeg de landen die Iraks financiele tegoeden hebben bevroren, om een deel van dit geld vrij te geven om medicijnen, babymelkpoeder en voedsel voor de Iraakse bevolking te kopen. Deze twee zaken zijn door de Verenigde Naties nadrukkelijk uitgezonderd van het embargo.

Turkse minister neemt ontslag wegens Golfcrisis

TURKIJE

De Turkse minister van Buitenlandse zaken Ali Bozer heeft vrijdag zijn ontslag genomen uit onvrede met de politiek van Turkije in de Golfcrisis. Bozer kan zich naar eigen zeggen niet neerleggen bij het solo-optreden in de Golfcrisis van president Turgut Ozal, zoals onlangs in Washington toen Ozal alleen met president Bush en minister van Buitenlandse zaken Baker sprak, zonder Bozer daarbij te betrekken. Sommige waarnemers in Ankara menen dat Bozer niet zo "pro-Washington" zou zijn als de Turkse president Turgut Ozal. Ahmet Kurtcebe Alpemocin werd nog dezelfde dag benoemd als Bozers opvolger. Hij was al verscheidene malen minister en is de man die met Irak over verscheidene handels- en olieverdragen onderhandelde.

In een interview met de internationale Arabische krant Al-Hayat die in Londen wordt uitgegeven, heeft Ozal donderdag opmerkelijke uitspraken gedaan. Hij kondigde intrekking van de wetten aan die de Kurden een eigen cultuur ontzeggen. In het openbaar Kurdisch spreken zal binnenkort niet langer verboden zijn, zei Ozal. Deze wees erop dat hij zelf een Kurdische grootmoeder heeft.

INFORMEREN VS

De Iraakse regering heeft Moskou gedreigd dat "bepaalde Sovjetburgers die op de hoogte zijn van militaire geheimen" geen toestemming zullen krijgen om naar huis terug te keren als Moskou aan Washington gegevens over Iraks leger blijft verstrekken. Volgende week zal de Amerikaanse minister van Defensie Dick Cheney een bezoek aan Moskou brengen.

Met de verklaring reageert Baghdad op berichten dat Cheney onder meer naar Moskou zou komen om het Kremlin te vragen om inlichtingen over Irak.

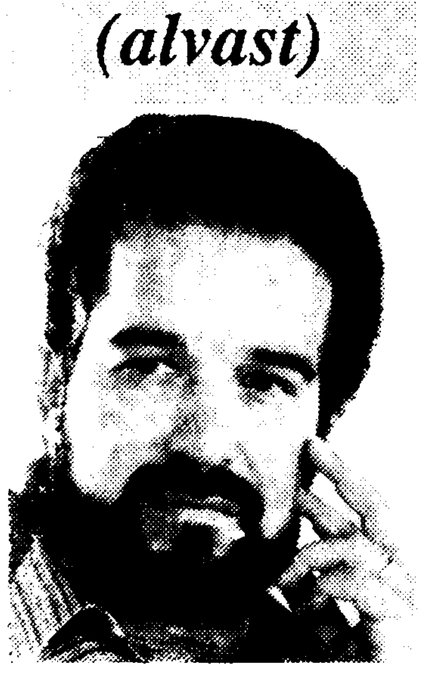
De Sovjetunie, die tot voor kort de belangrijkste wapenleverancier van Irak was, heeft namelijk toegang tot "belangrijke geheimen" over het militaire en industriele beleid van Baghdad als gevolg van de nauwe banden tussen de twee landen. "Als de SU de VS de inlichtingen verschaffen die zij willen, dan zouden wij helaas gedwongen zijn zo te handelen dat onze nationale veiligheid wordt beschermd", aldus citeert het persbureau INA Iraakse regeringsfunctionarissen.

Stasi nam biecht op

BERLIJN - Niets was heilig voor de vroegere Oostduitse staatsveiligheidspolitie STASI. Zij luisterde zelfs af in biechtstoelen in RK kerken, waar afluisterapparatuur was geinstalleerd om de schuldbelijdenissen van de gelovigen te registreren.

Zo is vrijdag verklaard door de Berlijnse senator ofwel minister van Binnenlandse zaken, Emil Paetzold.

Pabien (alvast)

■*Agustin Diaz wordt morgen 45 jaar. Diaz, ex-gedeputeerde-lijsttrekker en leider van de rode partij DP Curaçao, heeft een groot deel van die jaren in de politiek doorgebracht. Na de verkiezingen van maart dit jaar kwamen er grote veranderingen in de DP-top. Diaz is nog eilandsraadslid. Masha pabien, alvast, Shon Tin!*

Nieuw adviesbureau: Consult Ambiental werpt zich op voor bescherming milieu

WILLEMSTAD — Ze noemen zichzelf 'Adviseurs Op het gebied van Natuur, Milieu en Ruimtelijke Ordening' en ze vinden dat economische ontwikkelingen hand in hand dienen te gaan met het behoud en de bescherming van het milieu. Bart de Boer, Johan van Eenennaam, Rob van den Bergh en Doedo Veenhuizen hebben begin oktober het bureau 'Consult Ambiental' opgericht. Door middel van studie op het gebied van natuur en milieu zal dit bureau adviezen geven over de manier waarop er rekening kan worden gehouden met het milieu. Praktische adviezen, zo kondigen de initiatiefnemers aan.

Op dit moment is er gebrek aan aandacht voor het milieu, zo vinden de experts: "Globaal, regionaal, maar ook nationaal wordt het belang van sociaal-economische ontwikkeling in samenhang met de natuurlijke omgeving steeds meer onderkend. Er wordt maar op los gebulldozerd door projectontwikkelaars. Er worden toeristische resort projecten uit de grond gestampt, terwijl de koraalriffen aan het afsterven zijn. De vervuiling blijft toenemen als gevolg van het klakkeloos storten van afval. De nog aanwezige natuur wordt slecht beheerd en bij de bevolking en bedrijven bestaat een grote onwetendheid en onbekendkheid over het milieu als gevolg van een gebrek aan goede, permanente educatie en voorlichting."

Als de overheid en de bedrijven bereid zijn om nu maatregelen te nemen, zullen ze daar in de toekomst profijt van hebben. De kosten die ze op dit moment zullen maken, bedragen een fractie van het bedrag dat in de toekomst nodig is om de schade te herstellen.

Consult Ambiental neemt de taak op zich om de nodige adviezen te geven. Het bureau bestaat uit een vaste kern van medewerkers. Er wordt samengewerkt met Antilliaanse en Internationale organisaties en experts. De medewerkers zullen zich op verschillende terreinen begeven om het gestelde doel na te streven. Een planmatige aanpak is daarbij het uitgangspunt.

Binnen het Caribisch gebied wordt er steeds meer een aanslag gedaan op natuurlijke stukken land en water doordat het aantal inwoners groeit, evenals het toerisme en de industrie op de eilanden van de Nederlandse Antillen. Daartegenover ontstaat de behoefte aan ongerepte stukken natuur van uit een recreatief, wetenschappelijk en esthetisch oogpunt. Consult Abiental zal door middel van natuurstudies proberen te 'bemiddelen' binnen deze conflictsituaties.

Ook naar de vervuiling op de eilanden zullen milieustudies worden gedaan. Want waar er mensen wonen, worden er normgen gesteld aan de leefbaarheid van hun omgeving. Consult Ambiental is gespecialiseerd in het meten van vervuilingswaarden, zodat exact kan worden aangegeven welke grenzen aanvaardbaar zijn.

Met betrekking tot dit gebied zal het bedrijf zogenaamde 'monitoring' programma's opzetten, om op korte termijn beslissingen te nemen. Door middel van de programma's worden er betrouwbare gegevens verstrekt over vervuiling van het milieu.

Het bureau is tevens gespecialiseerd op het gebied van recycling. Een onderwerp dat actueel wordt zodra de grondstoffen duurder worden of de overheid een milieubelasting instelt om het bewustzijn van de bevolking te vergroten. Consult Ambiental adviseert over de mogelijkheden voor hergebruik van grondstoffen en het apart inzamelen van afval, zodat er uit de stoffen een maximale opbrengst kan worden gehaald.

VERRASSING

Ook met het oog op de toekomst, de inrichting van het landschap, het ontwikkelen van hotelcomplexen, woonwijken, of industrie brengt het bureau adviezen uit. Vaak ontstaan er negatieve gevolgen op het milieu ter plaatse of in de nabije omgeving. De studies, de zogenaamde 'Milieu Effect Rapportages (M.E.R.'s) moeten inzicht geven in de gevolgen van ontwikkelingen. Op die manier wordt het 'verrassings-element' geminimaliseerd en kan een project op een andere, milieu-vriendelijke wijze worden ontwikkeld. In vele landen is het verrichten van een milieu effect rapportage zelfs verplicht gesteld.

Om de bestaande kennis over natuur en milieuzorg te verbreden onder het publiek, zullen organisaties die zich daarvoor inzetten hun boodschap moeten overbrengen aan de bevolking. Het bureau Consult Ambiental is bereid hierbij te steunen door middel van het organiseren van cursussen, congressen of seminars. Ook biedt het bureau de mogelijkheid om voorlichtingsbijeenkomsten en cursussen te organiseren voor bedrijven die te maken hebben met milieuproblematiek. Op verzoek worden er audio-visueel materiaal, brochures en publicaties verzorgd.

Het nieuwe bureau ter bescherming van het milieu, Consult Ambiental, is gevestigd aan de De Ruyterkade.

■ *De 'twist-dans'-ontdekker, Chubby Checker, die nog steeds tot een van de beste Noord-Amerikaanse artiesten gerekend wordt, zal samen met zijn band in het gouden festival aanwezig zijn.*

■*The Drifters die ook aan het festival zullen mee doen. In de jaren zestig hebben zij de wereld met een groot aantal mega-hits in rep en roer gebracht.*

Ingezonden

Uitgeknepen citroen

STEEDS VAKER duiken hier in Nederland berichten op over de problemen die het toenemend toerisme op Curaçao met zich meebrengt. We horen van eilandbewoners met dollartekens in hun ogen, die hand-in-hand met investeerders en projectontwikkelaars dushi Kòrsou willen opdelen in winstgevende projecten.

Mooie baaien worden daartoe weggegeven aan 'resorts', mondi's worden gekapt voor de aanleg van golflinks, kunstmatige stranden worden aangelegd en bedreigen de riffen en natuurgebieden worden ontsloten door niets ontziende ontwikkelingsdriften van bovengenoemde heren (en één dame?). Kortom; Sint Maartense toestanden bedreigen de toekomst van een voor iedereen leefbaar Curaçao.

En de Curaçaoënaar-in-destraat? Wat doet hij/zij? Wrijft zie zich het zand van de vers opgespoten stranden uit de ogen? Het schijnt van wel, zoals de laatste berichten aangeven.

Het nog jonge 'Amigunan di Tera' is reuze actief (lid worden!). Er werden protestwandelingen gehouden door bedreigde natuurgebieden. In de Amigoe schrijven burgers ingezonden brieven en artikelen over deze misstanden (nu ook een toerist) en in Nederland loopt een handtekeningenactie voor het behoud van de publieke baaien op Curaçao.

Hopelijk kunnen we zo met z'n allen voorkomen dat Curaçao straks als een uitgeknepen citroen weggegooid wordt; uitgeperst door investeerders en verwende toeristen, eeuwig op weg naar grote winsten en een volgende vakantie-kick!

In mijn Papiamentu leerboek staat een spreuk die ik, bij deze, graag onder de aandacht van het Curaçaose eilandsbestuur wil brengen en waarmee ik deze brief beëindig: No loke ta hopi ta bon, No loke ta bon, ta hopi!

KAJ SURINK
Tilburg
Nederland

Ontwikkeling ITC heeft tijd nodig

WILLEMSTAD — Curaçao mag trots zijn op het ITC-complex, aangezien er mondiaal maar weinig instellingen zijn van een dergelijk kaliber. Verder moet het managementteam van het ITC de tijd gegund worden om het tot ontwikkeling te brengen.

Deze raadgevingen zijn afkomstig van Rolf Draak, managing director van het World Trade Center van Amsterdam, die gisteravond een inleiding hield voor leden van de Curaçao World Trade Center Club.

Draak gaf aan hoe de Amsterdamse WTC diverse obstakels heeft moeten nemen. Pas na vijf jaar is een situatie bereikt van een aanvaardbaar financieel resultaat. Vooral in zo'n aanloopperiode is steun van de publieke en private sector van groot belang voor het welslagen. Een belangrijk aspect is daarbij een goede verstandhouding met deze partners.

Als in het begin ook enkele oneigenlijke activiteiten plaatsvinden in het ITC, dan is dat te begrijpen. Als na verloop van tijd de bezetting van het ITC-complex hoger is, kunnen de criteria geleidelijk aan verscherpt worden om de rol van het internationaal handelscentrum meer inhoud te geven, aldus Draak.

Een recentelijk in Londen verschenen rapport heeft uitgewezen dat handelscentra als het ITC een geweldige bijdrage leveren aan de economische ontwikkeling. Gouverneur mr Jaime Saleh, één van de aanwezigen gistermiddag, kreeg van ITC-directeur John Sellers zijn lidmaatschapkaart uitgereikt.

ABN

WILLEMSTAD — De directie van de Algemene Bank Nederland N.V, Willemstad, maakt bekend dat met ingang van 1 oktober 1990 de heer S. Hunte benoemd is tot onderdirecteur van de ABN-Bank Curaçao en Bonaire.

Hij zal voornamelijk de leiding hebben over de operationele en admministratieve activiteiten van de Bank. Voorafgaand aan deze benoeming was de heer Hunte onderdirecteur van de ABN-St. Maarten.

Gouden namen treden op in Willemstad

WILLEMSTAD — Op 19 en 20 oktober aanstaande zal op Curaçao een van de grootste concerten allertijden gepresenteerd worden. Het 'Music festival of golden Artists', die in het Curaçao festival Center gehouden zal worden, zal artiesten die de laatste 25 jaren al aan top zijn presenteren. Het festival wordt door de welbekende Curaçaose promotor, Mavis Albertina, georganiseerd.

Top artiesten, die de laatste 25 jaren de wereld van hun creativiteit en talenten hebben laten genieten, zullen door Mavis Albertina naar Curaçao worden gehaald. Onder andere, de ontdekker van de twistdans, Chubby Checker.

Celia Cruz, de Salsakoningin, zal ook optreden. Samen met het oudste Latijns-Amerikaanse orkest, 'La Sonora Matancera', zal Celia Cruz haar bekende liederen laten horen.

Ook de Dominicaanse 'merengue-brujo' (tovenaar), Cuco Valoy doet mee aan het festival. Valloy behoort tot een van de meest populaire artiesten die ooit op Curaçao heeft opgetreden. Hij zal samen met zijn orkest aanwezig zijn.

De Amerikaanse zangroep, The Drifters, die in de jaren zestig de wereld in rep en roer brachten, zijn ook van de partij. Zij zijn bekend door hits zoals 'Sweet for my sweet, honey for my honey', 'Under the boardwalks' en 'There goes my baby'.

The Chiffons, de enige vrouwelijke zangroep van de jaren '60 die nog steeds in dezelfde samenstelling optreedt, zal ook gedurende het weekeinde van 19 en 20 oktober aanstaande in het Festival Center aanwezig zijn. 'Tonight is the night', een van de meest bekende hits van The Chiffons, zal zeer zeker het publiek de goede oude tijd laten herleven.

Curaçao zal ook met haar gouden artiesten aanwezig zijn. Ced Ride en Boy Dap, Curaçaos meest bekende virtiuozen op zanggebied, zullen optreden. The Three Voices, de welbekenden uit de tijd dat de elektrische gitaar de 'porkchop-gitaar' genoemd werd, ook. En...niet te vergeten, Los Impalas uit Venezuela, die in de jaren zestig de Zuid-Amerikaanse 'Beatles' genoemd werden, zullen ook optreden. Samen met Henry Stevens.

Kaarten zijn à 75 gulden voor een package van twee dagen te koop bij alle boekhandels, Tik tak 1 & 2 en bij het Curaçao Festival Center. Een speciale sectie, de 'Golden Carpet', werd speciaal voor diegenen die dicht bij de artiesten willen zijn, gecreëerd. Entreeprijs voor deze sectie is 150 gulden voor een tweedaagse package.

Ingezonden

Onvoorstelbare domheid

Open brief aan de Gedeputeerde van Financiën van het Eilandgebied Curaçao.

Geachte Mijnheer Faroe Metry

De Amigoe d.d. 12 oktober 1990 bevat een verkondiging van de milieubeweging 'Defensa Ambiental' inzake de heer Halabi en zijn plannen voor de ontwikkeling van het gebied dat wordt aangeduid als 'Midden Curaçao'. Ook bevat deze aflevering van de Amigoe uw commentaar op de kritiek die momenteel geleverd wordt tegen ontwikkelingsplannen in het algemeen en in het bijzonder tegen de bovengenoemde plannen van de heer Halabi.

In uw commentaar komt de vermaning voor: "Mensen moeten niet tot het extreme doorgaan (met hun kritiek B.B.) als het gaat om ontwikkeling, dat is muggenziferij."

Nu mag direct worden toegegeven dat critici van het huidige milieubeleid van het Bestuurscollege, ook 'Defensa Ambiental', de wijsheid niet in pacht hebben. De critici zullen zelf de eerste zijn hun beperkingen te kennen.

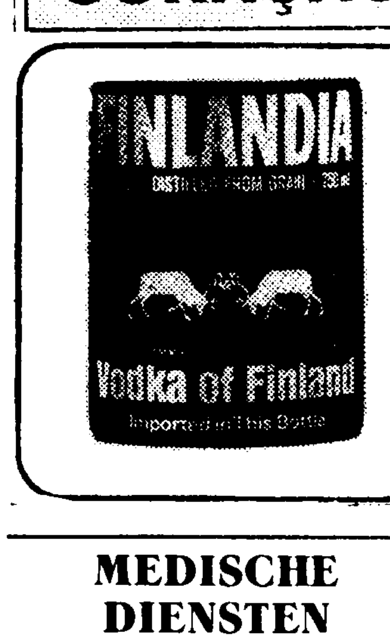
De beperking neemt echter niet weg, vast te stellen dat de onderhavige verhandeling van 'Defensa Ambiental', blijk geeft van hoge mate van scholing in de behandelde materie en van een grote toewijding aan een zaak die voor Curaçao van levensbelang genoemd mag worden.

Om dan de bezorgdheid van 'Defensa Ambiental' voor het behoud van het milieu op Midden Curaçao af te doen als 'muggenzifterij' getuigt mijns inziens van een ongehoorde zelfs onvoorstelbare domheid bij de persoon die dit oordeel velt. Dat een dergelijke domheid kan voorkomen bij een politicus die geacht wordt het Algemeen Belang te dienen en bovendien nog een verantwoordelijke functie bekleedt als de Uwe, is voor mij een volslagen raadsel. Ik denk echter dat de kiezers bij de eerstvolgende verkiezing de oplossing van dit raadsel zullen aandragen.

Met vriendelijke groet,

BART BREDERO
Curaçao

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

NACHTDIENST ARTSEN
Patiënten van de artsen van Bandabao (3e district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere medische districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen; het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

VERENIGING VAN TANDARTSEN
voor de dienstdoende arts gedurende het weekeinde en op feestdagen gelieve tel.: 82222 op te bellen.

CENTRO MEDICO STA ROSA
Sta Rosaweg 327, tel.: 672300/676666; openingstijden zaterdag en zondag van 08.00-24.00 uur.

WIJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS
voor wijkverpleging 'Prinses Margriet': consultatiebureaus te Sta Maria: tel.: 82344, 82412 en 82947; Montagne Abao: tel.: 673711 en Kaya Fensu (Koraal Specht): tel.: 618577; hoofdkantoor te Sta Maria 17, kantooruren van 07.00-12.30/13.00-17.00 uur. Na 17.00 uur bereikbaar: zuster Leito, tel.: 641217.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING
kantoor Gosieweg 15, tel.: 44231/44232; geopend van 07.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Liket, tel.: 80139, pageboy 027-053 b.g.g. 43838.
kantoor Bandabao, Groot Sta Martha 141, tel.: 642555; geopend van 14.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Liket, tel.: 80139.

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 43, tel.: 44510, 691343, 691683 en 691838; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere woensdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABAO
Fontein 35, tel.: 648077: open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; na 17.00 uur bereikbaar: zuster Martina, tel.: 642685 b.g.g. 601760.

GENEESK. DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
13 oktober 1990 vanaf 08.00 uur tot 15 oktober 1990 om 07.00 uur:
Dokter Gijsbertha, Spreekkamer: Sta Rosa, tel.: 671101; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 87035 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Winklaar, Braakman, Doran en Guerrero-Bakmeyer)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
12 oktober 1990 vanaf 17.00 uur tot 15 oktober 1990 om 07.00 uur:
Dokter Swart, Spreekkamer: Van Leeuwenhoekstraat, tel.: 624113; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 82367 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Goilo-Henry, Roose, Braakman-Bonder, Gerstenbluth, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac en Rosales-Concession)

DERDE DISTRICT BANDABAO
12 oktober 1990 vanaf 17.00 uur tot 15 oktober 1990 om 07.00 uur
Dokter Dunker, Sentro Mediko Soto, tel.: 641790; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 371463 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Lucacius, Spong en Tweed).

■ **Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!**

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST ZATERDAG

Otrobanda
Groot Piscadera, Jan Noorduynweg z/n (naast Thorax Centrum), tel.: 85022/85023.
Punda
Wilhelmina, Hendrikplein 13, tel.: 612380/613078.

ZONDAG

Otrobanda
Muizenberg, Muizenberg z/n, tel.: 44390/44391.
Punda
Juliana, Julianaplein 6, tel.: 54500.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS
13 oktober: H.R. Andrade, Vesuviusstraat 19.
14 oktober: R.J. Grüning, Patrijsweg 9.

HEEFT U hulp nodig bel SOS-lijn 127.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: 85544): openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 85917.

DIERENASIEL
kantooruren maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 10.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

DIERENARTS
voor spoedgevallen gelieve te bellen: 614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

ZONDAG

JEUGDGROEP
14.00-18.00 uur int. kinderfolklore festival -Centro Pro Arte, Schouwburgweg z/n.

STICHTING PUMPULUNCHI
16.00-29.00 uur kindershow - Curaçao Festival Center op Brievengat.

MAANDAG

TOERISTENSCHIP
09.00-18.00 uur 'Carla Costa' (SJU).

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur: zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes): zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
TERA CORA: ZON.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

VERENIGDE PROT. GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church
09.30 uur ds H.B. v/d Steen. (H.C)
Tamarijn
09.30 uur ds H. Gilhuis.
Emmakerk
09.30 uur ds J. Mooij.

NOACH-KAPEL

zaterdagavond
19.00 uur kerkdienst (Ned.) - Marinebasis Parera.

****

Henk Leue door lijfwacht Metry mishandeld

WILLEMSTAD — Henk Leue, die door de Dienst Jeugd Zaken aan Buurtcentrum Seru Fortuna ter beschikking werd gesteld, werd gisteren op zeer grove wijze door gedeputeerde Metry en zijn lijfwacht, Bochi Cardoze, uit het kantoor van het Bestuurscollege verwijderd. Dit verklaarde Henk Leue gisteren tegenover de Curaçaose pers.

Henk Leue begaf zich gisteren naar het Bestuurscollege om een brief aan de gedeputeerde belast met Jeugdzaken, Dito Mendes de Gouveia, te overhandigen. Zoals gewoonlijk gaf hij ook een kopie van de brief aan de andere gedeputeerden.

Na ook een brief aan de secretaresse van gedeputeerde Faroe Metry te hebben gegeven, kwam laatst genoemde naar buiten en begon op zeer grove wijze Leue uit te schelden. Onder andere zou Metry gezegd moeten hebben dat hij 'niets met de rotzooi van Leue te maken wil hebben', aldus de sociaal werker.

Na een woordenwisseling tussen Leue en Metry, heeft Metry zijn lijfwacht, Bochi Cardoze (die beweert een 'born again christian' te zijn), laten roepen, die Leue met bruut geweld uit het kantoor van Metry verwijderde. Het een en ander dreigde uit de hand te lopen. De bewakers van de Centrale Bewakingsdienst werden erbij geroepen, die Leue naar de lobby van het bestuurskantoor brachten. Na een poos begaf Metry, samen met gedeputeerde Mendes de Gouveia zich naar de lobby, waar wederom een heftige woordenwisseling tussen Leue en Metry ontstond. Leue werd door de bewakers van het kantoor verwijderd. Eenmaal buiten kwam hij Cardoze weer tegen. Deze begon onmiddellijk met dreigementen aan het adres van Leue. Door bemiddeling van een aantal personen werd een tweede geweldpleging van Cardoze tegen Leue voorkomen, aldus Leue in zijn verklaringen tegenover de pers.

VOORSTEL HIRSCH BALLIN

Inzake nieuwe staatkundige struktuur

Antilliaanse belangstelling in werkconferentie gering

DEN HAAG/WILLEMSTAD — Als het aan minister Hirsch Ballin van Koninkrijkszaken ligt, komt er binnenkort een werkconferentie van de Antilliaanse regering, eilandsbesturen en Den Haag om te praten over de toekomstige staatkundige hervormingen voor het koninkrijksdeel. Minister Hirsch Ballin zal op die conferentie de meningen peilen over zijn plannen tot opdeling van de Nederlandse Antillen in een boven-en een benedenwindse deel. De minister legde zijn ideeën vast in de 'Schets van een Gemenebestconstitutie voor het Koninkrijk der Nederlanden'. Volgens 'de Volkskrant' heeft minister Hirsch Ballin al van te voren wat kou uit de lucht willen halen door de bijeenkomst de status te geven van een werkconferentie.

Zo krijgen de gesprekspartners van Den Haag het gevoel dat er nog voldoende ruimte blijft voor andere suggesties. Minister Hirsch Ballin zou een Antillen van de vijf in een aangepaste staatsvorm bespreekbaar vinden. Maar een aparte status voor èèn of meer eilanden binnen de Antillen van vijf naar Arubaans model blijft voor minister Hirsch Ballin onaanvaardbaar. 'De Volkskrant' wijst er op dat vooral de kleine eilanden niets liever willen dan een directe band met Nederland in plaats van een staatkundige samenwerkingsvorm met andere eilanden: Bonaire met Curaçao, Saba en Statia samen met St. Maarten.

'Het past in de eigenaardige politieke cultuur van de Antillen dat de verschillende eilandsbesturen voorlopig afstandelijk reageren op het voorstel van een werkconferentie. Die angst om daar de nek uit te steken heeft -zoals altijd- bij dit soort onderwerpen te maken met de komende verkiezingen. En die zijn er altijd wel, want ze moet om de twee jaar gehouden worden. De ene keer voor het centrale parlement, de andere keer voor de eilandsraden' aldus de Nederlandse krant.

Het blad wijst erop dat partij-politieke en persoonlijke belangen op de Antillen zo nauw verweven zijn dat verkiezingen de politici al lang van te voren tot de grootste voorzichtigheid aanzetten. 'Het van harte ondersteunen van het Nederlandse plan voor een werkconferentie over de staatkundige structuur van de Nederlandse Antillen zou kunnen worden uitgelegd als een positieve reactie op de denkbeelden van Hirsch Ballin en dat wordt juist vermeden.

De plannen voor een nieuwe Gemenebest constitutie zijn alom met argwaan en reserve begroet, weet het blad. 'De kleine bovenwindjes willen helemaal niet met de cowboys van St. Maarten in een rijksdeel, terwijl Curaçao zich heeft uitgesproken voor een aparte status in het koninkrijk naar voorbeeld van Aruba en dus zonder Bonaire in de bijwagen'.

Volgens het ochtendblad zou deelname aan een werkconferentie voor tal van Antilliaanse politici kunnen betekenen dat ze zich onbedoeld in een onzekere en dus ongewenste richting kunnen laten manoeuvreren.

Slipgevaar op Puerto Ricoweg

■*WILLEMSTAD— Onoplettendheid en regenval hebben vanmorgen bijgedragen aan dit auto-ongeluk aan de Puerto Ricoweg. De Toyota op deze foto moest vanmorgen voor een andere wagen uitwijken met het gevolg dat hij tegen een muur terecht kwam. De chauffeur kwam met de schrik vrij. De andere wagen, voor wie de bestuurder moest uitwijken, is doorgereden.*

Soiree in Otrobanda

WILLEMSTAD — Plataforma Otrobanda organiseert op zondag 14 oktober een soirée op het Plasa Brion. Dit evenement begint om acht uur 's avonds. De Plataforma Otrobanda-vergadering die voor dinsdag 17 oktober belegd was, is uitgesteld tot 24 oktober, zo maakt het bestuur bekend.

Hersenbloeding: Doodsoorzaak nummer één

WILLEMSTAD — 'Cerebrovasculaire aandoeningen', oftewel hersenbloeding, wordt als doodsoorzaak nummer een in de Nederlandse Antillen genoemd. Zo blijkt uit de 'Statistical yearbook of the Netherlands Antilles 1990', die door het Centraal Bureau voor de Statistiek werd uitgegeven. Als nummer twee op de lijst van doodsoorzaken staat 'ischemische hartaandoeningen' (hart ziektes) genoteerd. Slokdarm, maag en darmkanker wordt als derde vermeld, terwijl onbekende ziektes en niet gespecificeerde longaandoeningen als vierde en vijfde doodsoorzaken worden genoemd.

In 1987, zijn er 99 mensen op Curaçao als gevolg van een hersenbloeding overleden. 90 Mensen zijn als gevolg van hartziektes gestorven, terwijl 70 aan maag- en darmkanker zijn overleden. 64 personen zijn aan onbekende symptomen gestorven. 63 als gevolg van niet gespecificeerde longaandoeningen.

Volgens het jaarboek van het Bureau voor de Statistiek telde de Nederlandse Antillen in 1989, 25 apotheken. Waarvan 22 op Curaçao, 1 op Bonaire en 2 op St. Maarten. In 1989 waren er op de Nederlandse Antillen 227 artsen en specialisten geregistreerd, waarvan 203 op Curaçao werkzaam waren. St. Maarten telde 17 artsen en specialisten, Saba 1, St. Eustatius 2 en Bonaire 4.

VOORBEHOEDMIDDELEN

Een totaal van 11.739 vrouwen hebben van de diensten van de 'Famia Plania (bureau voor gezinsplanning) gebruik gemaakt. 2378 Vrouwen hebben van de pil (orale anticonceptie) gebruik gemaakt, terwijl 618 de prikpil kregen toegediend; 132 vroegen condooms aan en 1171 lieten een spiraal aanbrengen. Niemand liet zich steriliseren. 23 Personen hebben van andere (hier niet vermelde) voorbehoedmiddelen gebruik gemaakt.

De levensverwachting voor de Nederlands Antilliaanse vrouwen was in 1981 75.75 jaar, terwijl het 71.13 jaar voor mannen was. In 1989 zijn er in de Nederlandse Antillen 3504 kinderen geboren; 1204 mensen zijn in datzelfde jaar gestorven. Op Curaçao zijn er in 1989 2806 kinderen geboren, terwijl 1059 mensen gestorven zijn.

Honderden demonstranten protesteren in Marigot

WILLEMSTAD/MARIGOT/PHILIPSBURG — Een groot aantal mensen heeft gisteren deelgenomen aan de protestdemonstratie in de hoofdstad van Frans St Maarten Marigot. Ze schreeuwden leuzen tegen de komst van een delegatie uit Frankrijk, die op het eiland een onderzoek gaat doen naar illegale financiële handelingen (witwassen van geld), alsook de rol van dit gebied overzee bij drugstransport. Vandaag zullen de winkels, die gisteren gesloten bleven, weer open zijn, maar maandag worden er weer protesten verwacht. Twee helicopters met gendarmes uit Guadeloupe werden naar St Martin gestuurd. Ze hoefden echter niet op te treden.

De straten die leiden naar het anders stille en gezellige Marigot waren met grote trucks geblokkeerd en zelfs burgemeester Flemming moest een flink eind lopen om in het helicopter te komen. Dat vond hij waarschijnlijk niet zo erg, want hij is een van de grootste tegenstanders van de komst van de brigade uit Parijs. Ook de Vereniging van Franse Handelaren riep de zakenlieden op hun winkels gisteren gesloten te houden. Dat gebeurde ook in de meeste gevallen.

Flemming en vele anderen menen dat ze daar niets te zoeken hebben en dat de aanwezigheid van deze ambtenaren grote schade berokkenen aan de freeport status van het (Franse en Nederlandse deel) van het eiland.

Flemming heeft laten weten bereid te zijn alles op alles te zetten om te voorkomen dat de brigade aan het werk kan. Ook zei hij een referendum te willen organiseren met als inzet een status aparte los van Guadeloupe.

Parijs meent daarentegen dat het onderzoek van de delegatie noodzakelijk is.

De prefet op Guadelopue besloot eieren voor zijn geld te kiezen. deze vertegenwoordiger van de Franse regering stuurde zo'n 40 gendarmes per helicopter naar St Martin. Maar ze lieten hun gezicht niet zien tijdens de demonstratie.

Delta Airlines houdt presentatie

WILLEMSTAD —Vertegenwoordigers van Delta Airlines Inc., een van de top tien Amerikaanse luchtvaartmaatschappijen verblijven volgende week voor presentaties van hun 'product' op Curaçao. Men zal hier een groot aantal instanties uit de reiswereld ontmoeten. In aansluiting vindt er dinsdag in het Las Palmas hotel een wine en cheese partij plaats, georganiseerd door de ALM en Delta Airlines.

Of Delta Airlines belangstelling heeft naar Curaçao of andere Antilliaanse bestemmingen te komen is niet bekend. ALM-directeur Kitland Chong was gisteren niet bereikbaar, maar op dienstreis in de Verenigde Staten.

Beautiful, baby!

■*WILLEMSTAD — Aanstaande moeders en degenen die net een baby kregen kunnen terecht bij Bébél, de speciaalzaak met zwangerschaps- en baby kleding, baby-uitzet en accessoires. Eigenaresse is Jeanny Heilegger (links). Zij vroeg papa Carl Heilegger (rechts) gisteren een helpende hand te bieden bij de onthulling van het naambord van de nieuwe zaak in het Bloempot Shopping Center.*

KLM-specialisten lichten ALM door

WILLEMSTAD —Dit weekeinde arriveren enige KLM-functionarissen in Willemstad voor het doorlichten van verschillende afdelingen van de ALM.

Deze operatie houdt verband met de eerder dit jaar ondertekende ALM/KLM Memoradum of Understanding (MOU), dat uiteindelijk zal moeten leiden tot deelname van de KLM in de ALM. Dat zal over zo'n twee maanden het geval zijn, verwachte de Amigoe uit welingelichte bronnen.

De MOU hield ook in dat de KLM de ALM op verscheidene terreinen bijstand zal verlenen, voor zover dat al niet het geval is. Sinds de ondertekening van de intentie- verklaring vonden er al meerdere malen ontmoetingen plaats tussen ALM en KLM. Nu de 'deadline' nadert zullen die verder toenemen.

De KLM specialisten zullen komende week diverse ALM-departementen bezoeken en evalueren. Aan de hand daarvan zal men verslag uitbrengen aan het KLM-hoofdkantoor.

Onverwachte zuid-wester hindert berging giftank

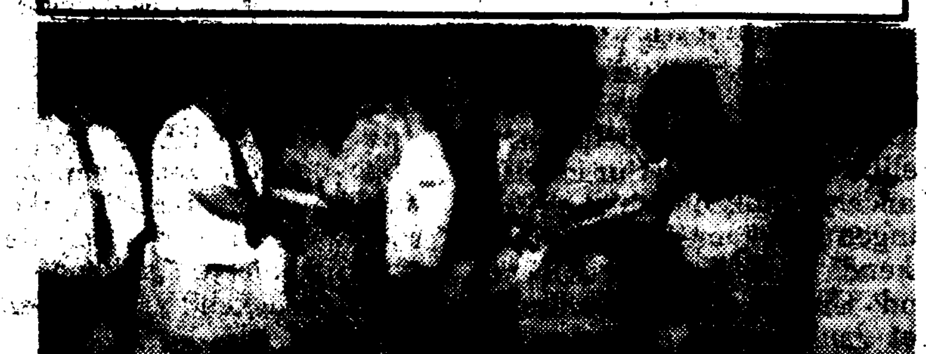
WILLEMSTAD —Een tweede poging de giftank gevuld met Tetreathyl-Lood van de zeebodem te lichten is vrijdag mislukt omdat een flinke zuidwester voor enorme golven zorgde. Minister Stanley Inderson van Milieu die speciaal voor de bergingsoperatie naar St Maarten was gereisd moet voor een tweede maal onverrichterzake naar huis terugkeren.

Inderson, die op donderdagnacht aan boord van het bergingsschip Candy Cruiser was meegegaan, heeft een behoorlijk avontuur achter de rug. Hij en de rest van de "bemanning" wachtten het breken van de dag aan, toen plotseling een harde wind begon te waaien uit zuidwestelijke richting. Dit betekende nogmaals dat de gecompliceerde bergingsoperatie niet kon doorgaan. Dat gebeurt met geavanceerde, robot-achtige apparatuur.

Door het slechte weer kon de Candy Cruiser de haven van Philipsburg niet meer bereiken, maar moest men naar Marigot uitwijken, waar de bemanning nog een verrassing te wachten stond: de protestdemonstratie waardoor alle wegen afgezet werden. Inderson moest een heel eind lopen en met de bus terug naar Philipsburg. "Dat gebeurt er nu als je als minister je lessenaar verlaat."

Dit weekeinde zal opnieuw getracht worden de tank te bergen, maar dan zonder Inderson.

De DUITSE automobielfabrikant BMW verwacht de "uitstekende" resultaten van 1989 dit jaar te overtreffen. De omzetgroei is echter wel duidelijk afgenomen. Over de eerste negen maanden van dit jaar nam de omzet toe met 1,2 procent tot 20,03 miljard mark in vergelijking met een groeipercentages van 2,2 procent over de eerste zes maanden en 8,4 procent over 1989. De omzet in het buitenland nam in de eerste negen maanden door wisselkoersveranderingen af met 2,9 procent tot 12,4 miljard mark. De productie groeide met 1,5 procent tot 392.619 auto's. Over geheel 1990 verwacht BMW een toeneming met 1,7 procent tot 520.000 wagens.

ORANJESTAD *— Bij het busbedrijf Arubus herdacht Willem Fridus Martinus het feit dat hij 25 jaar geleden in overheidsdienst trad.*
De jubilaris (derde van links) werd in het bijzijn van familieleden en superieuren gehuldigd en ontving de gelukwensen en gebruikelijke enveloppe uit handen van de waarnemend directeur van Arubus, ing. Efrain Bremer.

Ook twee internationale vergaderingen

Veel buitenlandse groepen bij Zevende toneelfestival

ORANJESTAD — De voorbereidingen voor het zevende internationale Toneelfestival van Aruba zijn achter de rug. Het wachten is nu op de aankomst van de deelnemende groepen uit de verschillende landen. Het festival zal van 27 oktober tot 3 november in Cas di Cultura plaatsvinden.

De deelnemers zijn: drie groepen uit Aruba, één groep uit Curaçao, één groep uit de Bovenwinden (Sint Eustatius), twee groepen uit België (Nederlands en Frans) en groepen uit Noorwegen, Finland, Duitsland, Ierland, Canada, de Verenigde Staten, Mexico, Colombia, Peru, Bolivia en Venezuela.

Voorts zullen de besturen van de Internationale amateur toneelvereniging, NARA, hun vergaderingen gedurende voornoemde week op Aruba houden. De groepen worden vanaf de 26ste verwacht. Het festival opent op 27 oktober en wordt zaterdag 3 november besloten.

Het festival wordt dit jaar opgedragen aan Las Violetas, die niet meer bestaat maar die beschouwd wordt als de eerste toneelgroep van Aruba. Deze groep werd opgericht in 1932 en hield het tot 1942 vol.

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE: 08.00-12.00/14.00-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON: 24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd. 21639, 22316 en 24508. Pageboy 127-257.

TELEFAX: 22368.

BANKREK. nr 10 815.445 Banco di Caribe.

POLITIE: 100

ALARMCENTRALE: 115.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

BIOSCOPEN
PRINCIPAL: 20.330 uur **The Forbidden Dance** (musical/drama, 14 jr).
DRIVE-IN: 20.30+ 24.00 uur **The adventures of Ford Fairlane** (comedy, 18 jr).

* * * * * *

BOTICA'S (nachtdienst)
Pabao brug: Popular, tel.: 32147.
Pariba brug: San Lucas, tel.: 45119.

* * * * * *

WACHTREGELING DOKTOREN
(van 18.00-07.00 uur):
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta Cruz: dokter A.S. Ridderstap, Sta Cruz 362, tel.: 28017.

Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter J. Tromp via Centro Medico San Nicolas, tel.: 48833.

* * * * * *

CENTRO MEDICO CARABOBO (Engelandstraat 7, tel.: 21777): de wacht heeft dra L.G. Beke-Martínez, tel.: 24696.

* * * * * *

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE: tel.: 38989 (24 uur per dag).

* * * * * *

AIDS-HOTLINE: Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

* * * * * *

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale op te bellen, tel.: 115)

* * * * * *

FADA/PRIDE (Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999) voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

TELEARUBA
18.00 The infinite voyage; 19.00 Met het oog in de hand; 20.00 Nos ku nos; 21.00 CNN international news; 21.30 Crisis in the Gulf; 21.45 Estreno: 'The Carney Treatment'; 23.30 Sports tonight; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 16.45 Special: 'Big Bird in China'; 18.00 Sunday movie: 'Flipper'; 20.30 Special: 'Mother Theresa'; 21.45 CNN international news; 22.00 Medicine may be hazardous to your health; 22.40 This week in review; 23.30 Sports tonight; 24.00 Sluiting.

* * * * * * * *

DIVERSEN
TONEEL: 20.30 uur 'Romeo & Juliet' (Papiamentu versie) o.l.v. Burny Every - Cas di Cultura.

CENTRO DI BARRIO DAKOTA: 17.30 uur optreden van de Venezolaanse groep Ni Fu ni Fa.

ARUBA FEMALE JAYCEES **(t.g.v. 15-jarig bestaan)**: 20.00-22.00 uur cocktail-party - Tivoliclub.

* * * * * * * *

ZONDAG
DIVERSEN
CENTRO DI BARRIO DAKOTA: 17.30 uur optreden van de Venezolaanse groep Ni Fu ni Fa.

FADA/PRIDE: 16.00-19.00 uur 'hotdog party' - FADA-kantoor, Van Walbeeckstrat.
SPORT
ATELTIEK **(FADA/PRIDE)**: start marathon/loop voor Brenchis Hardware in Oranjestad.

* * * * * * * *

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

DOEL BESCHERMING WEGGEBRUIKERS
Wijziging vergunningsstelsel voertuigen dinsdagmorgen in de Arubaanse Staten

ORANJESTAD — De Staten komen aanstaande dinsdagmorgen in vergadering bijeen om zich bezig te houden met het ontwerp landsverordening tot wijziging van de landsverordening Personenvervoer - voornamelijk het vergunningstelstel verhuur motorfietsen en wijziging van de strafbepaling. Onder meer is het verboden zonder vergunning van de minister van Vervoer als beroep, nevenberoep, bedrijf of nevenbedrijf verhuurauto's of verhuurmotorfietsen te verhuren. Onder meer mogen geen motorfietsen aan personen beneden de achttien jaar verhuurd worden of aan een persoon die geen rijbewijs kan tonen.

De verhuur van motorfietsen is met de groei van het toerisme geweldig toegenomen. Een relatief groot aantal toeristen stelt het op prijs Aruba te leren kennen door middel van tochten per scooter over het eiland. De regering heeft bij wijziging van de landsverordening personenvervoer rekening gehouden met deze toenemende belangstelling, maar ook met enkele negatieve aspecten.

Gewezen wordt op het feit dat degenen die een motorfiets huren, in de meeste gevallen niet ervaren zijn in het besturen daarvan. Evenmin is men altijd in het bezit van een rijbewijs en ook komt het voor dat deze scooters gehuurd worden door personen die de leeftijd van achttien jaar nog niet bereikt hebben. Deze factoren tezamen, aldus de regering in de aanbiedingsbrief aan de Staten, dragen ertoe bij dat een relatief groot aantal ongevallen plaatsvindt, waarbij een dergelijke scooter betrokken is.

Overigens betreft het hier in lange niet alle gevallen van aanrijdingen; de onbekendheid met het Arubaanse wegennet en bovengenoemde factoren vormen ook mede de aanleiding tot min of meer ernstige valpartijen. Dat een groot deel van de bestuurders geen of een nietdeugdelijke valhelm draagt, vormt daarbij een extra complicatie.

Het is duidelijk dat bovengenoemde negatieve aspecten zeer ongewenst zijn. Niet alleen wordt de verkeersveiligheid in gevaar gebracht op deze manier, maar ook wordt aan Aruba bezoekende toeristen die veelal onbekend zijn met de plaatselijke omstandigheden, onvoldoende bescherming geboden. Het is in het belang van de toerist, en daarmee van het toerisme en van de andere weggebruikers, dat voldoende waarborgen geboden worden voor een veilig gebruik van deze motorfietsen.

WAARBORGEN

Uiteraard kan geen garantie worden geboden dat met de invoering van de voorgestelde maatregelen alle ongevallen voorkomen worden. Primair verantwoordelijk voor een veilig gedrag in het verkeer, zowel ten opzichte van zijn medeweggebruikers als ten opzichte van zichzelf, is en blijft de bestuurder. De strekking van het onderhavige ontwerp is echter dit redelijkerwijs mogelijk te maken door het scheppen van een aantal waarborgen. Dezelfde gedachte ligt ten grondslag aan de Wegenverkeerswetgeving.

De regering is op grond van deze overwegingen gekomen tot de voorstellen die in het onderhavige ontwerp zijn opgenomen. Voorzien wordt in de invoering van een vergunningstelsel voor de verhuur van motorfietsen, logischerwijs grotendeels analoog aan de bestaande regering voor de verhuur van verhuurauto's. Op een aantal punten is daarvan, in verband met de aard van de materie, afgeweken.

SUGGESTIES

Bij behandeling van het ontwerp in de Centrale Commissie bleek, dat alle fracties het toejuichten dat dit soort verkeer een betere controle gaat krijgen. De minister wijst er in vragen over onverzekerd rijden op, dat dit bij verhuurwagens/motorfietsen moeilijk voorkomt, omdat dit wettelijk aan de vergunning verbonden is. Zich daaraan niet houdend kan strafrechtelijke gevolgen en verlies van de vergunning tot gevolg hebben.

Door de aan het woord zijnde leden werden de nodige suggesties gedaan, zoals DOW-kruispunten van zand vrijhouden, verkeersfoldertjes met wegennet en verkeersregels aan huurders uitreiken. Met nadruk stelt de regering dat met deze verordening het geenszins in de bedoeling ligt de bestaande bedrijven in hun functioneren te belemmeren, maar wel dat aan de vereisten voor verkrijgen en behouden van vergunning moet worden voldaan.

Auto tegen bloembak

ORANJESTAD — Om half drie woensdagochtend werd een aanrijding gemeld in de Caya G.F. 'Betico' Croes waar een personenwagen tegen een bloembak aan reed.

Vermoedelijk verloor de chauffeur wegens te hoge snelheid de macht over het stuur. Bij de auto trof de politie vier mannen aan, die onder invloed verkeerden. Geen van hen wilde zeggen wie achter het stuur zat. Uiteindelijk bleek dit E.G. te zijn, die naar de wacht werd gebracht en getest. Na een procesverbaal werd hij met de andere mannen bij zijn woning afgezet, terwijl de auto bij de wacht bleef.

NA EIS VAN ACHT JAAR
In doodslagzaak-Guerrero:
Beklaagde K. vrijgesproken

ORANJESTAD — De man J.K., die beschuldigd werd van moord/doodslag werd vrijdag door de rechter vrijgesproken nadat de officier van Justitie acht jaar gevangenisstraf had geëist en advocaat mr John van der Kuyp zijn pleidooi had gehouden.

J.K. werd beschuldigd van moord in San Nicolas op de man Spencer Guerrero, die op 16 maart voor de woning Sabastraat 31, in de Village, op de grond dood was aangetroffen met steekwonden in zijn lichaam. De officier haalde in zijn requisitoir verklaringen aan van getuigen, die hadden gezien dat er een woordenwisseling aan de gang was, waarbij het slachtoffer J.K. en een derde man R.R. betrokken waren. Hierna, de achtervolging van het slachtoffer door J.K. en R.R., gevolgd door een worsteling waarbij Guerrero de fatale steek kreeg. Voor de officier stond vast dat J.K. de schuldige was van de moord, subsidiair doodslag, weer subsidiair zware mishandeling de dood ten gevolge hebbend, op Guerrero. Hij eiste een gevangenisstraf van acht jaar met aftrek tegen J.K.

Volgens advocaat Van der Kuyp had zijn cliënt niets anders gedaan dan de man R.R., die door het slachtoffer van een halsketting was beroofd, te hulp schieten en samen met R.R. een achtervolging in te zetten. Voor de raadsman was er geen sprake van moord vanwege het ontbreken van essentiële factoren als voorbedachte rade en opzet. Dit bleek ook niet uit de verklaringen van de getuigen; evenmin dat beklaagde het slachtoffer had vastgehouden opdat R.R. de fatala steek kon brengen, aldus de raadsman die vrijspraak en ontslag van rechtsvervolging verzocht.

De rechter ging direct over tot uitspraak. Hij vond dat moord noch de andere subsidiaire tenlastelegging wettig en overtuigend bewezen werden en sprak L.K. vrij van verdere rechtsvervolging.

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Eibito Pin, t/o protestantse kerk, Piodra Plat.

* * * * * * * *

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: **voorlopig geen diensten wegens verbouwing.** Zie Tanki Leendert.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.00 uur.

* * * * * * * *

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur ds Hessen; zondagsschool in het Jeugdcentrum.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds Hessen.

* * * * * * * *

Werk aan San Pedro-project aangevangen

ORANJESTAD — Gisteren is een officiële aanvang gemaakt met de verbouwing door Arends Constructions van het oude San Pedro de Verona hospitaal tot bejaardentehuis. Het project van 102 kamers wordt door Nederland gefinancierd voor een bedrag van zeven miljoen florin.

Het project houdt in de verbouwing van een oppervlakte van 3187 vierkante meter en nieuwbouw op een oppervlakte van 1410 vierkante meter. Alle bestaande gebouwen, met uitzondering van die in gebruik door de MAO-school, zullen onder dit project vallen. Het aantal bedden voor bejaarden bedraagt momenteel: 106 in Huize Marisstella, tachtig in St Michael Paviljoen en vijftig in Verpleegtehuis San Nicolas.

ORANJESTAD — Op 16 en 18 oktober zal in Holiday Inn Aruba een workshop voor aerobics-instructeurs worden gehouden.

De workshop zal geleid worden door Rudi Carti, die in het bezit is van het AFAA-diploma en al tien jaar aerobics-lessen geeft. Het doel van het workshop is het aerobics-peil op Aruba te verbeteren en de instructeurs in de gelegenheid te stellen elkaar te leren kennen en samen te werken. De cursussen bestaan uit theorie (op 16 oktober) en praktijk (18 oktober). Nadere informatie is verkrijgbaar via telefoon 23600 toestel 543.

WAARSCHUWING
De commandant van de mariniersskazerne Savaneta maakt bekend dat er op **donderdag 18 oktober 1990 van 07.00 tot 13.20 uur** een schoolschietoefening gehouden zal worden op het terrein **Anabui.**
Er zal met scherpe munitie geschoten worden.
Het onveilig gebied aan landzijde zal worden afgebakend met rode vlaggen en waarschuwingsborden.

ORANJESTAD — Op uitnodiging van de zwemvereniging van de universiteit Los Andes is een grote delegatie van de Aruba Dolphins naar Mérida vertrokken om deel te nemen aan vriendschappelijke wedstrijden.

Naast 26 zwemmer(ster)s en coach Roly Bisslik en delegatieleider Yordano Croes zijn ook vele ouders meegereisd. Het gezelschap wordt zaterdag 20 oktober op Aruba terugverwacht.

Folkloristisch danstheater

■ *ORANJESTAD — Het Folkloristisch Danstheater, dat deze maand een toernee maakt door de Antillen en Aruba - de Amigoe berichtte hierover reeds - zal ook Aruba aandoen. De groep zal onder meer optreden op 21 en 23 oktober onder auspiciën van de Arubaanse Kunstkring in het Cas di Cultura. Voor de jeugd is er op zondag 21 oktober om vijf uur nog een extra voorstelling.*

Foto: een opname van het optreden van de groep in de Slowaakse dans 'Van Zwarte Woud tot Zwarte Zee'.

Wachten is op uitnodiging regering voor overleg
Leden van vakbond Simar: geen ruimte maatregelen

ORANJESTAD — Leden en bestuur van de Arubaanse vakbond van leerkrachten Simar hebben zich vrijdagavond uitvoerig bezig gehouden met de plannen van de Arubaanse regering om maatregelen te nemen.

Duidelijk bleek dat de Simar niet van plan is om maatregelen te aanvaarden waardoor wederom de werknemers de dupe worden, nadat zij sedert 1985 reeds hebben ingeleverd. Van Simar wil weten hoe hersteld kan worden wat deze inlevering de werknemers heeft gekost aan salarisvermindering en secundaire voorwaarden.

GESPREK

Het bestuur zette aan de leden uiteen dat dit juist tijdens het gesprek van de regering met de vakbond - nog niet bekend is wanneer dit zal plaatsvinden - naar voren zal worden gebracht. Wel sprak de regering met de vakbonden maar er zou een tweede vergadering plaatsvinden als de vakbonden een totaalplan zouden hebben ontvangen, hetgeen nog niet het geval is. Hieruit blijkt dat tot op heden geen enkele vakbond zich een duidelijk beeld kan vormen van wat de regering van plan is.

Tot slot van de vergadering werd nog eens duidelijk gesteld dat Simar van mening is dat er geen ruimte is voor verdere maatregelen en dat met ingang van januari aanstaande de vakantietoeslag weer betaald moet worden en niet 'bevroren' zoals de regering van plan is. Ten aanzien van de invoering van de Algemene Ziekteverzekering stelde de Simar-vergadering dat iedere verbetering in de gezondheidszorg wordt toegejuicht, maar dat dit geen achteruitgang voor de werknemers moet betekenen. Dit zal wettelijk geregeld dienen te worden.

Volgens ATIA: Regering beloofde: geen omzetbelasting

ORANJESTAD — Het bestuur van de Arubaanse Vereniging voor Handel en Industrie (ATIA) gaf een verklaring uit waarin aan zijn leden gezegd wordt dat tijdens het gesprek dat eind september met de regering plaatsvond, duidelijk door de regering werd gesteld dat geen plannen bestaan tot herinvoering van de Solidariteitsbelasting of Omzetbelasting.

De ministers werden verzocht dit officieel bekend te maken zodat er aan de onrust in de gemeenschap hierover een einde komt. Aangezien na twee weken de regering deze bekendmaking nog steeds niet heeft gedaan, besloot het ATIA-bestuur tot publicatie van een extra bulletin om zijn leden op de hoogte te stellen. Donderdag 1 november 's avonds om half acht wordt in Holiday Inn een buitengewone ledenvergadering van de ATIA gehouden om de situatie te bespreken.

ORANJESTAD — De kapitein van het plezierjacht 'Bikini Blue' kreeg van de politieboot PB-1 een boete van 250 florin voor het lossen van olie in zee bij de H-kade.

De machinist van het jacht, uit Brazilië afkomstig, was bezig met werkzaamheden op het achterdek en via een pomp met een witte slang loste hij olie in zee. De PB-1 die dit constateerde, nam contact op met de officier van Justitie, die de geldboete van 250 florin oplegde, aangezien het één liter olie betrof.

Kenneth Croes onderscheiden

■ *ORANJESTAD — Deze week bood de Raad van Minister een plakkaat aan atleet Kenneth Croes aan als blijk van erkenning voor zijn prestaties op sportgebied. Zoals bekend, legde Kenneth Croes afgelopen zondag de afstand Aruba-Venezuela-Aruba in minder dan een dag tijd af: op de heenweg zwemmend en op de terugweg roeiend in een kajak.*

Op de foto: Kenneth Croes (midden) en de voltallige ministerraad.

Aoun gevallen

vervolg van pag. 1

enige weerstand hebben ingenomen, maar vijf km verderop bij Sayyah op hevig verzet zijn gestoten van aanhangers van Aoun. Met radio's tegen hun oor geplakt hoorden de regeringssoldaten Aouns oproep aan zijn militie om zich over te geven,' een keerpunt dat met geweerschoten werd begroet. Ook uit de flats rondom de troepen klonken vreugdesalvo's van machinegeweren. Mensen stroomden de straat op ondanks gefoeter van officieren om binnen te blijven omdat de beschietingen nog niet helemaal over waren. Pepsi Cola uitgedeeld door bewoners ging van hand tot hand en werd plechtig gedronken als was het champagne.

Premier Selim Hoss legde zaterdagmorgen nog eens tegenover de pers uit "dat wij geen middel ongemoeid hebben gelaten om tot een politieke oplossing te komen, maar Aouns koppigheid dwong ons en het Libanese volk deze nieuwe beproeving te ondergaan." Over doden en gewonden in oost-Bayrut is nog niets bekend. Bij het Ba'abda paleis is ook het voormalige ministerie van Defensie en de gevangenis van het beruchte "Deuxieme bureau", de militaire inlichtingendienst. Of daar in de ondergrondse cellen nog gevangenen werden vastgehouden en wat hun lot is, is niet bekend.

STEUN SYRIE

De Syrische minister van Buitenlandse zaken herhaalde tegenover een Reuters-correspondent dat Syrie de Libanese regering zal blijven helpen om haar gezag over heel Libanon te vestigen. Saida (Sidon) en de Palestijnse kampen daar zijn nog het territorium van de Palestijnse Fatah-beweging van Yasir Arafat, terwijl het Israelische leger - dat zich buiten de gevechten van zaterdag hield - zich verschanst heeft in een tien km brede "veiligheidszone" in het zuiden. Over plannen voor ontwapening en inlijving in het regeringsleger van de Druzen onder aanvoering van Walid Joumblatt, de door Iran gesteunde gewapende arm van de Hezbollah, de met Fatah samenwerkende AMAL-militie en de manschappen van Samir Geagea is nog met geen woord gerept.

De val van Aoun is een grote tegenslag voor de Iraakse president Saddam Husayn. Deze had het vertrek van de Syrische troepen op één lijn gesteld met zijn terugtrekking uit Kuwayt en ontruiming van de Gazastrook en de westelijke Jordaanoever door het Israelische leger. Maar nu de Syriers - in ieder geval formeel - de internationaal erkende wettige regering van Libanon vaster in het zadel hebben geholpen, wordt deze koppeling praktisch onmogelijk.

AANSLAG MISLUKT

Vrijdag was al geprobeerd een aanslag te plegen op Aoun. Deze moordaanslag is echter mislukt. Dit werd vrijdag in veiligheidskringen vernomen. Toen Aoun voor zijn hoofdkwartier in oost-Bayrut een toespraak hield tot aanhangers vuurde een man in het publiek twee schoten op hem af. Aoun werd niet geraakt, een lijfwacht van de christelijke bevelhebber wel. Militairen en omstanders slaagden erin de aanvaller te overmeesteren voordat hij opnieuw kon schieten. De man werd voor ondervraging afgevoerd. Aoun sprak vrijdag zijn aanhang toe die een menselijk schild hadden gevormd om hem te beschermen tegen de toen al verwachte Syrische aanval op het gebied dat hij in handen heeft. Kort na het incident verscheen Aoun weer om zij toespraak af te maken.

IRAN zal waarschijnlijk voor het eerst sinds de Islamitische revolutie van 1979 een lening opnemen bij de Wereldbank. Een delegatie van de bank was voor enkele dagen in Teheran op bezoek.

Integratie van Groep van drie

CARACAS - *De Groep van Drie van de Groep van Rio heeft tijdens een persconferentie bekend gemaakt dat men de integratie tussen Colombia, Mexico en Venezuela op energie- en economisch gebied ter hand wil nemen. De presidenten van de drie landen hielden de persconferentie; vlnr: de presidenten Cesar Gaviari van Colombia, Carlos Salinas de Gortari van Mexico en Carlos Andres Perez van Venezuela. In Caracas werd een topconferentie van de Groep van Rio gehouden.*

(AFP-satellietfoto)

Opvarenden van brandend schip gered

OOSTENDE - Een Nederlands schip heeft vrijdagavond laat in de omgeving van het Belgische Zeebrugge twintig bemanningsleden van een Grieks schip gehaald. In de machinekamer van het Griekse schip was in het begin van de avond brand ontstaan, waardoor drie mensen gewond raakten. De drie gewonden werden per helicopter van boord gehaald en naar een ziekenhuis gebracht. De brand is inmiddels onder controle. Het schip, dat 3700 ton woog, is total-loss en kan zo goed als zeker niet gerepareerd worden.

MOSKOU - In Moskou is vrijdag de 54-jarige arbeider Konstantin Ostajvili tot twee jaar gevangenis veroordeeld wegens antisemitisme. Het is de eerste keer dat een activist van de extreem-nationalistische beweging Pamjat veroordeeld wordt. Getuigen bevestigden dat Ostasjvili en andere rechtsradicalen in januari 1990 het schrijvershuis in Moskou met geweld binnendrongen. Daar verjaagden zij de aanwezige schrijvers - onder wie een aantal joden - onder het slaken van antisemitische kreten.

Inflatie in Engeland bijna elf procent

LONDEN - Voor de Britten is het leven in de twaalf maanden tot en met september bijna elf procent duurder geworden, maar de regering in Londen blijft op haar standpunt staan dat de geldontwaarding het komende jaar sterk zal verminderen. De index van de detailhandelsprijzen (1987 ; 100) steeg met 10,9 procent tot 129,3, de hoogste stand sedert februari 1982, zo blijkt uit gegevens die het Britse bureau voor de Statistiek vrijdag heeft bekendgemaakt. Algemeen had men een stijging van niet meer dan 10,7 procent verwacht.

MOSKOU - Sovjet-president Michail Gorbatsjov heeft vrijdag een decreet uitgevaardigd dat blijkbaar tot doel heeft de gigantische eigendommen van de Communistische partij te beschermen. Het decreet is een antwoord op de "illegale confiscatie van eigendommen van de staat en openbare instellingen en organisaties en op de toeeigeningen van het bezit van individuen". Onwettige confiscaties en schendingen van het eigendom doen zich steeds vaker voor, aldus Gorbatsjov. De maatregel was duidelijk gericht tot de autoriteiten in de Baltische republieken en de Oekraine, die stappen hebben ondernomen of overwegen om gebouwen die eigendom zijn van de Communistische partij in beslag te nemen en over te dragen aan plaatselijke instellingen.

■ *Op de foto's: het moment waarop Tuan John Dreyerink de prijzen uitreikt aan: de winnaars in de A-klasse en de winnaars in de beginnersklasse.*

Geslaagde Indonesia 1001 rally

WILLEMSTAD — Onder grote belangstelling werd zondag jl. de 'Indonesia-1001 rally' van Automobiel Club Curaçao (ACC) verreden. De uitzetters Jacques Bet en Hans Clement en de sponsor Tuan John van Rijsttafel Indonesia kunnen terugkijken op een zeer geslaagd evenement waaraan maar liefst 63 equipes deelnamen. De rally werd verreden in een A-klasse, een combinatie B-klasse/gevorderde tourklasse en een beginners-klasse.

Om half negen 's morgens ging de A-klasse al van start die zodoende weinig hinder onderv.ond van de altijd langzamer rijdende tourklasse. Men begon met een Bol-pijl, die de equipes vanaf het clubhuis van de ACC op Parera bracht naar het terrein rondom Jan Thiel. Het had zaterdagnacht nogal geregend zodat het achter Jan Thiel nogal modderig was. Enkele equipes kwamen hier vast te zitten en hebben zo de nodige tijd verloren.

Hierna kwam een Klokkenrit, gevolgd door een niet al te moeilijke Grensbenadering. Vervolgens kreeg men een speciaal traject: een regelmatigheidsrit op de vlakte bij Ronde Klip en in de omgeving van Shoot. Opvallend feit was, dat van alle dertien A-rijders slechts twee equipes inderdaad keurig 'op tijd' kunnen rijden! Pech onderweg blijft aanwezig, maar halverwege de rit met een taxi naar huis rijden om een andere auto op te halen, omdat de motor kookt, is helaas niet toegestaan. Voor equipe Smeulders/Jansen betekende dit een niet klassering. Behalve verder nog enige modderbaden onderweg viel de rit in goede aarde bij de cracks.

De combinatie B-klasse met de gevorderde equipes uit de Tour-klasse bleek zeer goed mogelijk, daar enige tourrijders zich met gemak plaatsten tussen de B-rijders. Men begon met een Bol-pijltraject om te eindigen achter restaurant Pisces. De slechte stukken die de A-klasse wel moest berijden, waren voor deze klasse verbeterd zodat de meeste equipes zonder kleerscheuren uit Jan Thiel kwamen. Met een Grensbenadering ging men verder naar Esperansa, waarna men een Blinde Lijn, gevolgd door een Puntenrit, voorgeschoteld kreeg. Geen van deze trajecten leverde veel problemen op, het venijn zat in het laatste traject: een T-systeem waar veel equipes problemen mee hadden. De tijd was zo ruim gegeven dat iedereen ruim op tijd aan de finish kwam.

De klasse met de meeste equipes was deze keer de Beginners-klasse. Veel mensen hadden de mogelijkheid aangegrepen om een keer met een 'sterrit' mee te doen. Voor deze klasse was een leuke niet al te moeilijke rit uitgezet die hen door grote delen van Punda, Saliña en Corosol voerde. Men begon met een oriënteringsrit wat altijd een kwestie van goed lezen blijft. De Bol-pijl was niet moeilijk en veel equipes waren hier in een recordtijd mee klaar. Het venijn zat echter ook voor deze klasse in de staart. De ingelopen tijd werd hier weer verloren, maar ook de meeste beginners waren ruim op tijd aan de finish om geklasseerd te worden.

De uitslagen luiden als volgt:
Uitslag A-klasse: 1. De Wolff-Blanken/Kleinveld 291 strafpunten; 2. Rusch/De Vries 372; 3. Venekatte/Will 412.
Uitslag B-klasse: 1. Senior/Senioir 197; 2. Klein Kouwenberg/Klein Kouwenberg 230; 3. Casseres/Corssen 248.
Uitslag gevorderde tour: 1. Wouters/Wouters 249; 2. De Haseth/De Haseth 343; 3. De Wit/Obediente 378.
Uitslag beginnersklasse: 1. V/d Schot/De Koop 277; 2. Molenaar/Molenaar 295 3n 3. Rodgriguez/Boom 304.

De volgende rally is de 'Nightrally'. Deze rit, die verreden zal worden in de nacht van 10 op 11 november begint om ongeveer acht uur 's avonds en duurt tot de volgende morgen zes uur. Hierin zal de beslissing vallen omtrent het rally-kampioenschap 1990 van de ACC.

Cor van der Gijp DT Eindhoven

EINDHOVEN.- Cor van der Gijp is tot het einde van dit seizoen technisch-directeur van de Eerste-divisieclub Eindhoven. Van der Gijp, die gisteren in dienst trad, is de opvolger van Jacques de Wit, die naar FC Antwerp is vertrokken. De ex-manager van Feyenoord was laatstelijk hoofd scouting van NAC.

Spits Faeroer naar GA Eagles?

DEVENTER - Go Ahead Eagles heeft de komende twee weken een wel heel speciale gast op proef.

Trainer Versleijen test in die periode de negentienjarige aanvaller Jan Allan Muller. De spits is afkomstig van de Faeroer en komt daar voor WB uit in de hoogste divisie.

De Deventenaren werden getipt over de spits door Tommy Kristiansen, oud-speler van Go Ahead en momenteel als trainer werkzaam bij WB. Muller maakte al enkele keren deel uit van de nationale selectie van de eilandengroep, die onlangs met een verrassende zege op Oostenrijk (1-0) debuteerde in de kwalificatiereeks voor de eindronde van het Europees kampioenschap.

De amateur, wiens club de competitie onlangs afsloot, arriveerde dinsdagmiddag op de Adelaarshorst. Muller werd niet opgeroepen voor de interland tegen Denemarken.

Graf en Sabatini ronde verder in Zürich

Koeverman ligt eruit in toernooi Tel Aviv

TEL AVIV.- Mark Koevermans is er niet in geslaagd zijn tot nu toe beste verrichting - de toernooiwinst van afgelopen weekeinde in Athene - te herhalen. De als vierde geplaatste Nederlander verloor in de kwartfinales van het met ruim een kwart miljoen gulden gedoteerde tennisevenement van Tel Aviv in twee sets van de Amerikaan Jeff Tarango. De Bergschenhoeker hield de strijd een set vol. Die ging evenwel in de tiebreak verloren. Zijn weerstand was daarmee gebroken getuige de 1-6 in de tweede. De Sovjet-favoriet Andrej Tsjesnokov drong zonder problemen door tot de halve eindstrijd ten koste van de Zweed Lars Jonsson (6-3 6-1). Amos Mansdorf, als tweede geplaatst, had alleen in het begin iets te stellen met de Nigeriaan Nduka Odizor.

ZüRICH

Bij het vrouwentoernooi in Zürich, waar vijfeneenhalve ton te verdelen is, kwamen de voorspellingen uit. Steffi Graf en Gabriela Sabatini handhaafden zich vrij gemakkelijk. De Duitse aanvoerster aan de wereldranglijst gunde Dinky van Rensburg precies vijf games. Sabatini werd door Claudia Kohde-Kilsch tot meer inspanningen gedwongen, maar kwam uiteindelijk ook niet in gevaar.

De als derde geplaatste Manuela Maleeva, de nummer negen van de wereld, versloeg na Manon Bollegraf ook Claudia Porwik: 6-1 3-6 6-2. De oudste van de tennissende Bulgaarse zusjes, die tegenwoordig als Zwitserse door het leven gaat, treft in de kwartfinale Brenda Schultz. De hard slaande Nederlandse schaarde zich bij de laatste acht ten koste van de geplaatste Oostenrijkse Judith Wiesner.

Het open Berlijns kampioenschap raakte in de tweede ronde zijn geplaatste trekpleister kwijt. De Joegoslaaf Goran Ivanisevic, de hemelbestormer van het zomerseizoen, raakte tegen de 22-jarige Martin Sinner de kluts geheel kwijt. De Duitser, slechts bekend bij naaste familie, stuurde Ivanisevic in een dik uur naar huis.

Helikopter verongelukt bij landing

Coureur Nannini raakt hand kwijt bij ongeval

FLORENCE.- De Italiaanse Formule 1-coureur Alessandro Nannini is gisteren bij een ongeluk met zijn helikopter ernstig gewond geraakt aan zijn arm. Volgens artsen van een ziekenhuis in Florence moet de Benetton-rijder in ieder geval zijn hand missen. De drie andere inzittenden liepen evenens geen zware verwondingen op, maar niemand verkeerde in levensgevaar.

De helikopter van Nannini verongelukte tijdens een landingspoging op een grasveldje naast de bungalow van zijn ouders, net buiten de stad Siena in Toscana. Volgens een ooggetuige stortte het toestel van dertig meter hoogte recht naar beneden. De 31-jarige coureur had de vliegmachine, een uit Frankrijk afkomstige Ecureuil, enkele weken geleden gekocht. De politie kon nog niet zeggen of Nannini de helikopter zelf bestuurde.

De Italiaan sloeg deze week een lucratief aanbod van Ferrari af. Nannani zou de opvolger van Nigel Mansell moeten worden, maar hij verkoos bij Benetton te blijven. Met nog twee wedstrijden te gaan, staat Nannini in het klassement om het wereldkampioenschap op de zevende plaats.

Karpov vraagt en krijgt eerste uitstel

NEW YORK.- Anatoli Karpov heeft voor het derde duel in de schaakweekamp om de wereldtitel met zijn landgenoot Gari Kasparov uitstel gevraagd en gekregen. De partij tussen de twee grootmeesters uit de Sovjetunie wordt nu maandag in New York gespeeld. Titelhouder Kasparov heeft een voorsprong van één punt in de tweestrijd, die maximaal 24 partijen duurt.

Volgens ingewijden heeft Karpov zo vroeg om een time-out gevraagd om zijn taktiek bij te stellen. Na de vlakke remise in de eerste partij versloeg Kasparov woensdag zijn opponent op briljante wijze. Karpov blijkt extra tijd nodig te hebben om zich van deze klap te herstellen. Kenners beschouwen het verzoek tot uitstel van de uitdager als een teken van zwakte.

"Ik denk, dat Karpov nu al erg moe is en hard toe is aan rust" zei de Amerikaanse grootmeester Joel Benjamin.

EXPERTS NOG ONEENS OVER TESTOSTERON

Dopingonderzoek weer zes weken uitgesteld

Gert Jan Theunisse is nog geen cent wijzer geworden

= van een speciale anp-verslaggever =

ZüRICH.- Met een kofferbak vol kwellende onzekerheid, geestelijk uitgeput en geen stuiver wijzer, is Gert Jan Theunisse, in gezelschap van zijn vrouw Lieske, gisteravond met onbekende bestemming vertrokken uit Zürich.

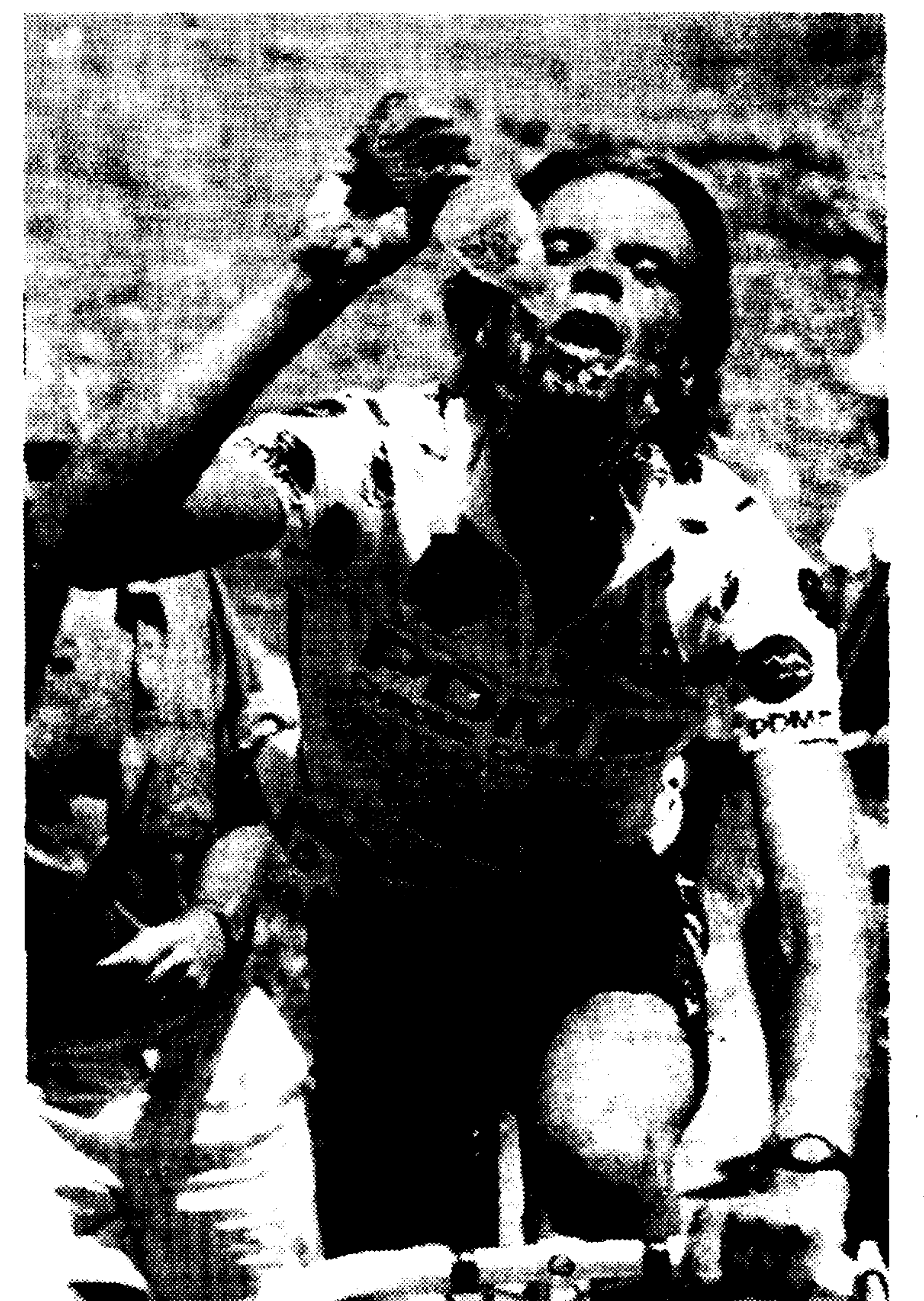
Daar in Zwitserland, in hotel International, moest de geschorste renner, weer een teleurstelling wegslikken. De dit jaar twee keer op dopegebruik betrapte renner had gehoopt verlost te worden van het ongewisse. Maar dat gebeurde niet. De arbitragecommissie stelde zijn uitspraak uit.

"Ik weet net zoveel als donderdag toen ik naar Zürich kwam. De commissie is een hoop wijzer geworden. Ik niet, want ik wist wat in de rapporten stond", verzuchtte de voorlopig nog werkloze renner, die inmiddels wel een contract heeft getekend voor TVM.

Tijdens de marathonzitting in "Konferenz-zimmer" 1520 van het etablissement in de Zwitserse stad werd Theunisse opnieuw overspoeld door wetenschappelijke en juridische discussies over zijn hormonenhuishouding. Hij behoefde nauwelijks iets te zeggen.

"Ik heb daar gezeten en geluisterd. Ze hebben me alleen iets gevraagd over de tour van 1988. Niet meer. Het was slopend. Een koers rijden is gemakkelijker", vond de Brabander.

Het was de eerste keer dat Theunisse, Manfred Donike, de man die testosteron op de lijst van verboden middelen heeft geplaatst, persoonlijk ontmoette. "Ik kende zijn naam. Dat was alles. Ik had de neiging iets te roepen, maar ik heb me beheerst. Maar het wordt steeds moeilijker voor me. Vooral psychisch. Ik heb wekenlang naar deze dag toegeleefd. Dat was al een kwelling. En nu moet ik in ieder geval nog zes weken wachten voordat ik zekerheid heb."

AFLEIDING

De afgelopen maanden trainde Theunisse bijna iedere dag. Zonder een duidelijk doel voor ogen te hebben. Thuis met Lieske praatte hij hoofdzakelijk over de affaire. Om enige afleiding te vinden gingen ze samen klussen in hun nieuwe woning in Berghem. "Het waren slechts afleidingsmanoeuvres. Het spookte door mijn hoofd. De komende weken zullen echt een kwellling voor me zijn", bekende de renner. "Ik kan geen plannen maken. Kan nergens naar toe werken. Ik wil twee hoogtestages houden voor het nieuwe seizoen. Maar wanneer heeft dat zin?", vroeg hij zich vertwijfeld af. Gert Jan Theunisse krijgt op zijn vroegst pas over ruim anderhalve maand zekerheid over het verdere verloop van zijn loopbaan. Eind november, begin december beslist de arbitragecommissie van de internationale wielrenunie (UCI) pas over het lot van de tot 6 juli volgend jaar, wegens vermeend gebruik van testosteron, geschorste wielrenner. Dat maakte Werner Gohner, voorzitter van de commissie van drie rechtsprekers gistermiddag in Hotel International in Zürich na een vier en een half uur durende hoorzitting bekend.

NADERE STUDIE

De uitspraak werd opgeschort omdat de commissie het lijvige dossier, dat de raadslieden Ed Clerx en Eddy Beugels hebben samengesteld, nader wil bestuderen. En om de Spaanse en Belgische wielerbond gelegenheid te bieden voor 20 november schriftelijk een weerwoord te geven op de beschuldiging dat procedurefouten zijn gemaakt bij de controles na respectievelijk de Waalse Pijl en de Subida a Arrate.

Beugels en Clerx hebben tot die datum ook de mogelijkheid aanvullende informatie en argumenten schriftelijk toe te voegen. Er zal geen derde onafhankelijke terzake deskundige meer geconsulteerd worden, zo liet Gohner weten. "Dan zou het nog ten minste twee jaar duren. Ik heb voor het begin van de bijeenkomst gezegd een beslissing te nemen, maar het rapport heeft ons overvallen. Het is zo lijvig en ingewikkeld dat we enige tijd nodig hebben de inhoud te bestuderen om tot een afgewogen oordeel te komen. We hadden ook liever anders gewild. Vooral met het oog op de renner. Die wil weten waar hij aan toe is", aldus Gohner.

Eddy Beugels, voorzitter van de AICPRO (internationale vakbond van beroepsrenners), zag in het opschorten zowel positieve als negatieve kanten. "Ze nemen de affaire in ieder geval serieus, want ze zitten volgens mij met een probleem. Anders hadden ze zeker een uitspraak gedaan. Teleurgesteld ben ik dat Gert Jan Theunisse nu zeker nog zes weken in het ongewisse moet verkeren", aldus de Limburger.

De arbitragecommissie, Gohner en zijn secondanten Hofer (Zwitserland) en Holecek (Tsjechoslowakije), had voor de zitting Manfred Donike opgeroepen, de Westduiste dopingbestrijder en biochemicus die de ratio van 6-1 (maximaal toegestane verhouding tussen testosteron en epitestosteron) heeft vastgesteld.

MENINGSVERSCHIL

Theunisse werd op het medische en wetenschappelijke vlak bijgestaan door prof. Dr. J.h.h. Thijssen. Een autoriteit op het gebied van de leer van de hormonen, die de intensieve en kostbare onderzoeken naar de hormonenhuishouding van de wielrenner de afgelopen maanden heeft gecoördineerd en tot de conclusie is gekomen dat het epitestosterongehalte van Theunisse onder zware inspanningen daalt tot 10 tot 15 procent van de normale waarde, waardoor de verhouding scheef komt te liggen volgens de IOC- en UCI-normen.

Thijssen onderbouwde zijn stelling dat testosteron niet schadelijk is voor de gezondheid en ook niet tot betere prestaties leidt. Donike bleef bij zijn mening dat het een anabole steroïde is en terecht verboden is. "Het stoort mij dat Donike testosteron op de hoop van anabole steroïden gooit. Ik vind dat sportliedien het recht hebben dat onderscheid gemaakt wordt. Ik verwacht niet dat een nieuwe bijeenkomst wordt gehouden. De beslissing wordt schriftelijk aan ons medegedeeld. Gohner heeft zich neutraal opgesteld. Ik durf me niet aan een voorspelling te wagen."

Na verlies tegen Sithoc

Kansen voor Undeba worden zeer gering

WILLEMSTAD — Undeba's kansen op plaatsing voor de einderonde om de eredivisie-voetbaltitel zijn uiterst gering geworden na de 1-0 nederlaag die het gisteravond te verwerken kreeg tegen Sithoc. Met nog één wedstrijd te gaan en de magere oogst van elf punten uit de reeds gespeelde partijen kan de Bandabaose ploeg zich niet al te veel illusies meer maken.

De Collegialen daarentegen wel. Met het succes van gisteravond kan de Collegialen een plaats bij de bovenste vier praktisch niet meer ontgaan. Zij hebben thans veertien punten uit twaalf wedstrijden, slechts één punt verwijderd van koploper SUBT maar met één wedstrijd meer gespeeld.

Een vroege treffer van Melvin Pieternella in de twaalf minuut besliste de partij in het voordeel van de Collegialen. Pieternella werd daarbij met een goed getimede throughpass bediend door Norman St Jago. Hij rukte nog een stukje naar voren en verschalkte keeper Sherwin Jamanika met een goed gericht schot. In de tweede helft bood Undeba beter verweer, maar kwam niet aan doelpunten toe. In de eerste divisie werd een gelijkspel geregistreerd tussen Canisius Boys en Eleven Brothers. Beide teams scoorden éénmaal.

Morgen vinden er geen FFK-wedstrijden plaats, ook niet van de eerste divisie. Alle aandacht is geconcentreerd op de return-wedstrijd tussen de selecties van de Nederlandse Antillen en Aruba. De eerste wedstrijd, welke op Aruba werd verspeeld, eindigde in een 3-1 overwinning voor de Nederlandse Antillen. Een scheidsrechtertrio uit Venezuela zal de wedstrijd leiden. De wedstrijd is, zoals bekend, in het kader van het eliminatietoernooi voor kwalificatie voor het kampioenschap van Midden-Amerika en het Caribisch gebied.

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Rif)
geopend op woensdag van 14.00-16.45 uur; vrijdag van 20.00-22.00 uur; zaterdag van 13.00-17.00 uur en zondag van 09.30-12.30/14.00-17.00 uur.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Jandé)
elke zaterdag van [illegible]-13.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 jaar.

BASEBALL
(AA-klasse)
play-off
20.00 uur Sta Rosa Indians vs Groot Kwartier Stars - Sentro Deportivo Kòrsou.

******

ZONDAG
VOETBAL
(jongens onder 23 jaar)
18.00 uur selectie Aruba vs selectie Curaçao - Sentro Deportivo Kòrsou.

ATLETIEK
(Road Runners Club Kòrsou)
06.30 uur start 7.5 mijlloop op parkeerplaats Gasparitu naar de finish bij Politie Sportvereniging, Veersenbaai.

BASEBALL
(AA-klasse)
play-off
14.00 uur Royal Scorpions vs Wild Cats - Tio Daou Ballpark.

******

Trofeeën voor schermkampioenen

■ *WILLEMSTAD — De winnaars van het schermtoernooi kregen onlangs hun trofee uitgereikt. Schermen wordt steeds meer beoefend onder de jeugd.*

WORLD SERIES TEGEN OAKLAND BEGINT DINSDAG

Lou Piniella bracht animo terug in Cincinnati

Reds pakken titel in spannend pitchers-duel

CINCINNATI.- De Cincinnati Reds zijn gisteravond kampioen geworden van de National League door in de zesde wedstrijd van de play off de Pittsburgh Pirates met 2-1 te verslaan. De Reds moeten nu a.s. dinsdag in hun eigen stadion aantreden in de World Series tegen de Oakland Athletics die eerder de titel van de American League veroverden door de Boston Red Sox te kloppen.
Het werd gisteravond een spannend pitcherduel tussen de twee sterkste teams van de National League die gedurende het 162 wedstrijden durende normale seizoen elkaar geen duimbreed hadden toegegeven.

Voor Cincinnati begon pitcher Denny Jackson ijzersterk. Tot in de vijfde inning had hij een 'perfect game' maar een vrije loop voor de snelle Barry Bonds en een tweehonkslag van Carmelo Martinez bezorgden de Pirates de gelijkmaker, nadat de Reds al in de eerste inning een punt hadden gescored.

VERRASSING

Voor de ploeg uit Pittsburgh was Ted Power op de werpersheuvel begonnen. Een veelbesproken zet van manager Leyland, daar Power gedurende het seizoen geen enkele wedstrijd had geopend, maar steeds als 'relief pitcher' had gewerkt. Het duurde dan ook niet lang voordat hij plaats moet maken voor Zane Smith die eerder was aangekondigd en die ondanks het verlies van de Pirates een redelijke wedstrijd wierp.
De Reds scoorden hun winnende punt in de zevende inning. Ron Oester begon deze inning met een honkslag en bereikte nadat Larkin was uitgegaan het derde honk op een honkslag van Billy Hatcher.
Reds manager Lou Piniella verraste vriend en vijand door toen de Portorikein Luis Quiñones i.p.v. de sterke Paul O'Neill te laten slaan en deze taktiek had resultaat. Quiñones die daarvoor in 7 beurten niets had kunnen presteren tegen Zane Smith, kwam door met een honkslag om het wat later bleek winnende punt voor Cincinnati te scoren.
Na deze voorsprong was het een bekeken zaak. Piniella viel terug op zijn 'nasty boys' de pitchers Norm Charlton en Randy Myers om het Pirates slaggeweld volledig aan banden te leggen.
Opvallend was dat de 'killerbees' van Pittsburgh Bonilla en Bonds die gedurende het normale seizoen de schrik van alle pitchers in de National League waren, nauwelijks iets konden uitrichten tegen de werpers van Cincinnati.

PITCHERSDUEL

Verwacht wordt dan ook dat de World Series tussen Cincinnati en Oakland een werpers-aangelegenheid gaat worden waarbij aan de kant van de A's vooral wordt gerekend op Dave Steward en Bob Welch en bij de Reds op Jose Rijo en Danny Jackson.
Voor Cincinnati betekent het behalen van de titel van de National League een opleving van de 'Big Red Machine' en hun aanhang, na het onverkwikkelijke incident met manager Pete Rose, die eerst werd geschorst en nu een gevangenisstraf uitzit wegens belastingfraude. Aan manager Lou Piniella wordt toegeschreven dat hij de animo terug wist te brengen in de ploeg die nu gaat proberen de wereldtitel te behalen.

Waterpolo tegen Mexico en Canada

UTRECHT.- Het Nederlandse waterpoloteam treft Canada en Mexico als tegenstanders in het kwalificatietoernooi voor de wereldtitelstrijd. Het toernooi wordt van 26 tot 28 oktober in Drachten gehouden. De winnaar van de strijd tussen de drie landen plaatst zich voor het wereldkampioenschap, begin januari in Perth, Australië.

Over optreden tegen Palestijnen op Tempelberg

V-raad unaniem in veroordeling Israël

NEW YORK - De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties heeft in de nacht van vrijdag op zaterdag in New York een resolutie aangenomen waarin het door Israel ontketende geweld op maandag in Jeruzalem, waarbij zeker 21 Palestijnen om het leven kwamen, wordt veroordeeld. Resolutie 672 werd unaniem door de vijftien leden van de Veiligheidsraad aanvaard. De V-raad wil eind oktober de beschikking hebben over een rapport inzake de situatie in de door Israel bezette gebieden op basis van een door de secretaris-generaal van de VN te regelen missie.

in de resolutie wordt "het geweld van de Israelische veiligheidstroepen bij de moskeeen en andere heilige plaatsen in Jeruzalem" veroordeeld. Israel wordt opgeroepen de juridische verplichtingen en verantwoordelijkheden die het land als bezettende macht heeft op grond van het 4e Protocol van Geneve na te leven. In het protocol wordt de bescherming geregeld van burgers in oorlogstijd.

NA ACHT JAAR

De resolutie, die na vijf dagen moeizaam onderhandelen tot stand kwam, markeert de gewijzigde houding van de Verenigde Staten jegens Israel. Voor het eerst sinds acht jaar spraken de VS een veroordeling uit over de handelwijze van hun naaste bondgenoot in het Midden-Oosten. In 1982 gebeurde dat eveneens ter gelegenheid van de Israelische inval in Libanon.
Een door de Palestijnse Bevrijdingsorganisatie PLO verlangde passage, waarin de secretaris-generaal van de VN werd gevraagd aanbevelingen te doen voor de bescherming van Palesti[jnen] in de door Israel bezette ge[bie]den, is niet in de resolu[tie] terug te vinden. De V-r[aad] zegt 'geschokt' te zijn '[door] het geweld dat zich op [...] oktober bij de Tempelberg [en] op andere heilige plaatsen [in] Jeruzalem heeft voorgeda[an] waarbij meer dan twin[tig] Palestijnen om het leven [zijn] gekomen en meer dan [...] personen gewond [zijn] geraakt, onder wie Pa[le]stijnse burgers en onsch[ul]dige gelovigen'. De V-[raad] 'veroordeelt in het bijzon[der] het geweld dat door de Is[rae]lische veiligheidstroepen ontketend en dat tot verw[on]dingen en het verlies [van] mensenlevens heeft gelei[d].

VERZUIMD

De Israelische ambassad[eur] bij de VN, Johanan B[...] reageerde op de resolutie [met] de opmerking dat de r[aad] heeft verzuimd een veroo[rde]ling uit te spreken ove[r de] aanleiding van de trag[ische] gebeurtenissen in Jeruz[alem] "namelijk de niet uitgel[okte] Arabische aanval op jo[odse] gelovigen in de heiligste [plaats] van het joodse volk".
De Wereldraad van [Ker]ken ziet het optreden [van] het Israelische leger op [de] Tempelberg als onder[deel] van het doelbewuste be[leid] van Israel om de status [van] Jeruzalem met admini[stra]tieve handelingen en [...] geweld te wijzigen. D[it is] een duidelijke schending [van] de internationale ove[reen]komsten over Jeruzalem [en] een inbreuk op het int[erna]tionaal recht, aldus de W[ereld]raad in een verklaring [die] door secretaris-genera[al] Emilio Castro is onderte[kend] in verband met het geb[eurde] op de Tempelberg.

Goud en pond ook omlaag

Dollar weer op nieuw dieptepunt

AMSTERDAM - De koers van de Amerikaanse dollar is vrijdag op de Amsterdamse wisselmarkt gesloten op Nf 1,7140,de laagste slotkoers sinds de Tweede Wereldoorlog.
Het vorige dieptepunt werd afgelopen dinsdag bereikt met een laatste koers van Nf 1,7180. Donderdag sloot de Amerikaanse munteenheid in Amsterdam op Nf 1,7280. Op de valutamarkt in New York kwam de dollarkoers donderdagavond ruim onder de Nf 1,71, maar in Europa volgde vrijdag een licht herstel. Nieuwe cijfers over de Amerikaanse economie hadden weinig effect. De stijging van de groothandelsprijzen in september met 1,6 procent was groter dan verwacht. Daar stond tegenover dat de groei van de detailhandelsomzet met 1,1 procent iets meeviel. De cijfers geven de valutahandel in elk geval geen aanleiding om het pessimisme over de Amerikaanse economie te laten varen. De dollarkoers blijft daardoor onder druk.
Ook de koers van het pond sterling ging vrijdag omlaag. De slotkoers in Amsterdam bedroeg Nf 3,3820, ruim een cent minder dan de Nf 3,3935 van de voorgaande dag. Het pond opende ruim onder de Nf 3,38, maar herstelde zich iets toen bekend werd dat de Britse inflatie in september is toegenomen tot 10,9 procent. Dat verkleint de kans op een verdere verlaging van de hoge rente in Groot-Brittannie, waardoor het pond voorlopig aantrekkelijk blijft voor beleggers.
De goudprijs ging nog iets verder omlaag. Op de markt in Zurich werd een slotprijs vastgesteld van 388,50 dollar per ounce (31,1 gram) tegen 390,20 dollar op donderdag. Aan de scherpe daling van de prijs van zilver kwam voorlopig een eind. De slotprijs in Zurich bedroeg 4,33 dollar per ounce. Donderdag werd met 4,30 dollar gesloten op het laagste niveau in veertien jaar.

BEREID INTERNATIONAAL OVERLEG

Rio-groep, op weg naar antwoord op vrijhandelsplan Bush:

Rijke landen moeten meer doen voor behoud milieu

CARACAS - De rijke industrielanden moeten zich meer inzetten voor het milieu en de bescherming van het tropisch regenwoud. Zij zijn als eerste verantwoordelijk voor de milieuvervuiling in de wereld. Met die constateringen is in de Venezolaanse hoofdstad Caracas vrijdag een bijeenkomst afgesloten van acht Latijnsamerikaanse landen, verenigd in de zogenoemde Rio-groep. Tijdens deze top is ook uitvoerig gesproken over het plan van hun Amerikaanse collega George Bush ten aanzien van de vrijhandel in de Amerika's.

De presidenten van Argentinie, Brazilie, Chili, Ecuador, Colombia, Mexico, Uruguay en Venezuela verklaarden zich bereid tot internationale onderhandelingen over bescherming van het milieu en de ozonlaag. Volgens de Rio-groep zijn belangrijke voorwaarden om internationale bepalingen ter bescherming van het milieu te kunnen uitvoeren het beschikken over "schone technologie" en voldoende financiele middelen.

PLAN BUSH

Ook ten aanzien van de internationale handel in verdovende middelen wezen de acht Latijnsamerikaanse landen in hun slotverklaring in de richting van de landen op het Noordelijke halfrond. In tegenstelling tot de ontwikkelingen in de Verenigde Staten, waar de consumptie van verdovende middelen daalt, stijgt het gebruik van drugs in Europa.
De 'Rio-groep' is nu uitgebreid met Bolivia en Paraguay. Peru behoort er ook toe maar zijn president had vergeten toestemming te vragen aan het parlement om naar het buitenland te gaan en was dus absent.
De Rio-top nam een Amerikaans plan onder de loep om Zuid-Amerika te helpen uit de peilloos diepe economische afgrond te komen. Zij boekten grote vooruitgang in de richting van een gezamenlijk antwoord op het in juni gelanceerde plan van VS-president George Bush. De Rio-landen juichen zijn plan voor handelsuitbreiding toe en raken er steeds meer van overtuigd dat de beste methode om uit de afgrond te komen massale uitbreiding van de handel is.
De buitenlandse schuld van alle Zuidamerikaanse landen samen bedraagt niet minder dan 420 miljard dollar. Maar in het afgelopen jaar zijn de prijzen van hun voornaamste exportprodukten, zoals koffie, cacao, bananen en meel, alleen maar verder gedaald. Interessant voor de Latijnsamerikaanse schuldenlanden is dat president Bush naast een vrijhandelsgebied kwijtschelding aanbood van een deel van de enorme buitenlandse schuld, die zo groot is dat een derde deel van de totale opbrengst uit export opgaat aan betaling van rente.
Het op 27 juni door VS-president George Bush voor het congres gelanceerde "initiatief voor de Amerika's" verraste alle Zuid- en Middenamerikaanse landen, doordat hij daarin voorstelde een vrijhandelsgebied te scheppen dat reikt van Alaska tot Vuurland. Het probleem voor deze landen is echter dat zij daar nog lang niet aan toe zijn, mede doordat hun onderlinge handel nog niet groot genoeg is en zij zo niet opgewassen souden zijn tegen een Amerikaans overwicht.

Lendl schakelt Edberg uit in Tokyo

TOKYO.- De Zweed Stefan Edberg, is gisteren uitgeschakeld in het Seiko Super Toernooi in de Japanse hoofdstad Tokyo. De Zweed verloor in de halve finale van Ivan Lendl in twee sets 7-5, 6-3.
De eerste set was een bijzonder spannende aangelegenheid met de stand 6-6 na 11 games. In de twaalfde game forceerde Lendl eindelijk de beslissing na eerst twee setpoints te hebben verspeeld.
Met een break in de tweede game van de tweede set nam Lendl een voorsprong die hij niet meer af zou staan.
Ivan Lendl moet in de finale uitkomen tegen de winnaar van de partij tussen Boris Becker en de Amerikaan Richey Reneberg die vandaag wordt gespeeld.

KNVB deelt fikse straffen uit

ZEIST.- De tuchtcommissie van de KNVB heeft Reginald Thal van MVV voor vier wedstrijden geschorst. De 25-jarige verdediger kreeg eind vorige maand in het duel met Ajax de rode kaart. Thal, die als gevolg van een voorlopige uitsluiting al een duel van zijn straf heeft uitgezeten, gaat tegen de uitspraak van de tuchtcommissie niet in beroep.
Ernest Faber van NEC tekent wel bezwaar aan tegen zijn schorsing van drie wedstrijden naar aanleiding van zijn rode kaart afgelopen zondag in het duel met Ajax. Maarten de Jong (Heerenveen) kreeg voor zijn rode kaart in de wedstrijd tegen RKC eveneens drie wedstrijden. De 28-jarige middenvelder overweegt nog een beroepsprocedure.
De volgende spelers werden voor een wedstrijd geschorst: Ten Hag, Roosendaal (beiden de Graafschap), Van Dijk (FC Groningen), Verbeek (Heerenveen), De Vries (Heracles), Den Haan (NAC), Yilmaz (RBC) en Roembiak (Sparta).

CONTROLE OP VLIEGVELD GEBREKKIG

Directeur Trans Caribbean Airlines over Oostende:

Niet verbaasd over drugstransporten vanuit Suriname

BRUSSEL - De directeur in Belgie van de luchtvaartmaatschappij Trans Caribbean Airlines (TCA) is er van overtuigd dat de afgelopen tijd tientallen kilo's cocaine uit Suriname naar de Belgische badplaats Oostende zijn gesmokkeld. Drugshandelaars zijn volgens hem tot de ontdekking gekomen dat in Oostende, waarheen wekelijks een Boeing 707 vliegt de douanecontrole kennelijk minder streng is dan elders in Europa.
In het dagblad 'Le Soir' in Brussel zei de directeur van het Belgische TCA-kantoor dat voor hem vaststaat dat via de kleine luchthaven van de Noordzee-badplaats in Belgie tientallen kilogrammen cocaine uit Zuid-Amerika naar Europa zijn gebracht. "Tien vluchten waren volledig volgeboekt. Het was om te huilen te moeten zien hoe de bagage direct in auto's en bussen werd geladen, die tot op het (vliegveld-)platform waren gereden. Van een douane-beambte was in de verste verte niets te zien", zei hij.

GATEN IN NET

Autoriteiten van de politie en douane in Oostende hebben deze verwijten van de hand gewezen. Mogelijk zijn er gaten in het net, maar van een gebrek aan iedere controle kan men volgens de diensten niet spreken. Drie weken geleden ontdekte de douane voor het eerst vijftig kg cocaine in de bagage van twee Surinamers. Een week later stapte uit de TCA-vlucht een Braziliaan met 28 kg verdovende middele[n in] een koffer.
Het vliegtuig dat TC[A op] de route inzet is een B[oeing] 707 die voorheen in he[t bezit] was van de Roemeense [dicta]tor Nikolae Ceausescu. [Het] toestel wordt door de [Roe]meense firma Romavia [ge]huurd en heeft pas [...] deuizend vlieg[uren] gemaakt.
Deze week hadden de [Bel]gische autoriteiten g[ezorgd] dat politie en douane [in de] saal aanwezig waren b[ij] aankomst van de vlucht [uit] Paramaribo. Het resul[taat] was dat onder de 128 p[assa]giers er een werd ont[dekt] met valse papieren. De [...] zaak was dat al in Surin[ame] de Militaire Politie twee d[rugs]handelaars en vijf passa[giers] met vervalste docume[nten] uit het toestel haalde.

Unicum meubelfabriek k[illegible] regio aan

Lokale vervaardiging r[illegible]n-meubels

— door Frans Heiligers —

ALS JE HET een willekeurige leek op straat vraagt, gooit hij ze allemaal op één hoop. Immers, de doorsnee persoon ziet geen verschil tussen meubelen van rotan, manou, pitriet of van bamboo. Hoewel deze meubelen gemeen hebben dat ze tropisch en daardoor exotisch aandoen, zijn er toch wezenlijke verschillen in mogelijkheden voor vormgeving en bewerking.

De laatste jaren hebben deze meubelen enorm aftrek gevonden. Niet alleen in de koudere luchtstreken, maar evenzeer in het Caribisch gebied; niet in de laatste plaats in de toeristen-sector van deze regio.

Om in te spelen op de vraag naar dit speciale type van huis-, kantoor, bar- en hotel-interieur is er de op Curaçao gevestigde Unicum nv, een meubelfabriek die geëquipeerd is om zowel de lokale als de regionale markt te voorzien.

Op verschillende eilanden in de regio en landen in de omstreken worden meubelen gemaakt van de (sub-)tropische gewassen, waarvan de stammen en stengels vanwege hun buigzaamheid erg gewild zijn. De meubelen worden als eigenprodukt uitgevoerd naar overal - ook naar Curaçao, Bonaire en Aruba -omdat deze meubelen in trek zijn vanwege hun mooie omgeving en het warme karakter dat zij uitstralen. Weinigen blijken te weten dat Curaçao sinds drie jaar een fabriek rijk is die eerste klas meubelen maakt van manou, rotan en pitriet. Dit komt mede omdat Unicum zelf tot nu toe betrekkelijk weinig aan de weg heeft getimmerd. Daar zijn redenen voor te noemen.

BASIS

Allereerst moest Unicum na de start op 1 januari 1988, als elk nieuw bedrijf, zorgen voor een goede basis, waarop voortgebouwd kan worden voor de toekomst. Verder moest het personeel klaar gestoomd worden voor dit specifieke werk. De daarvoor van elders aangetrokken deskundigen hebben tijd nodig gehad om hun kennis en ervaring over te dragen op jonge, lokale krachten. Voorlopig blijven deze experts van buiten nog nauw betrokken bij het produktieproces, opdat zoveel mogelijk profijt kan worden getrokken van hun inzichten in deze materie en om steeds weer nieuwe meubelmakers op te leiden. Op die manier wordt een brok know-how op dit specifieke gebied van meubelmakerij binnengehaald en overgedragen, waarna bij de produktie van de eindprodukten vervolgens beter kan worden voldaan aan de eisen en verlangens van de lokale markt.

■ *Eén van de bij Unicum en in Suriname opgeleide jonge lokale krachten, Edsel Aniceta, is in de werkplaats bezig met het handmatig buigen van rotan.*

Een ander belangrijk punt in de nog jonge geschiedenis van Unicum is dat het al vrij snel lukte om een grote opdracht in de wacht te slepen, te weten de levering van het hele ameublement voor La Quinta Beach Resort op Aruba. Deze opdracht is eerder dit jaar op tijd en naar tevredenheid van de opdrachtgever volbracht. Dit project dient als een concreet voorbeeld van waartoe Unicum in het groot (en dus in het klein ook) in staat is.

Lokale plaatsen waar Unicum aan geleverd heeft en die voor het publiek zichtbaar zijn, zijn nachtclub L'Aristocrat op Saliña, restaurants als Grand Café op Pietermaai en Margarita op Brievengat, en enkele gerenoveerde kamers van het Las Palmas Hotel.

VERHITTING

Unicum heeft zowel zijn showroom als zijn werkplaats op Saliña, in het pand waar voorheen de autozaak Irausquin & Sons gevestigd is geweest. De meubelstukken die er gemaakt worden, staan in de toonzaal uitgestald om als voorbeeld te dienen: stoelen, (eet-, bijzetten werk)tafels, (2-, 3- of meerzits)banken, hang- en legkasten, lessenaars, porseleinen glaskasten, één-en tweepersoonsbedden, bars, barkrukken, opmaaktafels, babyen kinderkamers enzovoorts. Deze meubelstukken zijn direct leverbaar.

Achter de showroom is het atelier, opgedeeld in afdelingen, waar de diverse fasen van het produktie-proces plaats vinden. Ook staat daar de stoomketel om het massieve en daardoor taaie rotan te buigen voor serieproduktie. Dankzij de ketel is het proces voor serieproduktie in belangrijke mate vergemakkelijkt en daardoor de levertijd van meubelstukken uit serie-produktie drastisch ingekort. In de voorraadkamer ligt het ruwe materiaal opgestapeld. 'Wij kopen de ruwe grondstoffen en daaruit maken wij hier echt het eindprodukt', zo licht manager van Unicum, Gladys Fung-A-Loi, toe. De grondstoffen worden geïmporteerd uit Indonesië.

Hoewel Unicum met verschillende soorten grondstoffen werkt, is bewerking van rotan en manou een specialiteit. Rotan is een massieve palmsoort dat onder verhitting om te buigen is in diverse standen en vormen. Bamboo is daarentegen hol van binnen en daardoor minder buigzaam, omdat het op een bepaald moment breekt. Het soort palmen waar de rotan van komt, is slechts op enkele plaatsen ter wereld voor handen. Manou, pitriet, rotan en bamboo vereisen elk een eigen behandeling. Juist daarom heeft de fabriek Unicum op Saliña er deskundigen bij gehaald. Zowel om eerste klas bewerking te garanderen, maar evenzeer om deze technieken over te dragen aan jonge Antillianen die er emplooi vinden.

In de werkplaats is het een drukte van jewelste. Er wordt dan naarstig geschuurd, geschaafd, met mallen gewerkt, gezaagd, op maat gesneden, gevlochten, branders gebruikt, gestoffeerd, geverfd, gelakt om tenslotte het eindprodukt de tijd te gunnen om goed te drogen voordat die bij de klant wordt afgeleverd. Lokale en buitenlandse werknemers, twintig in totaal, werken samen aan de diverse onderdelen van het proces. Enkelen van de lokale werknemers hebben een deel van hun opleiding genoten in Suriname. Dat is mogelijk gemaakt door gebruik te maken van de door het departement van Handel, Industrie en Werkgelegenheid beschikbaar gestelde 'training grant'.

■ *Eerder dit jaar [illegible] premier Maria Liberia-Peters en gezaghebber drs Elmer Wilsoe uitgenodigd voor een rondleiding door de fabriek. Zij lieten na afloop weten zeer onder de indruk te [illegible] Op [illegible] die rondgeleid [illegible] manager Gladys Fung-A-Loi, tweede van rechts, en haar zus Thecla Hu-A-Ng, geheel rechts.*

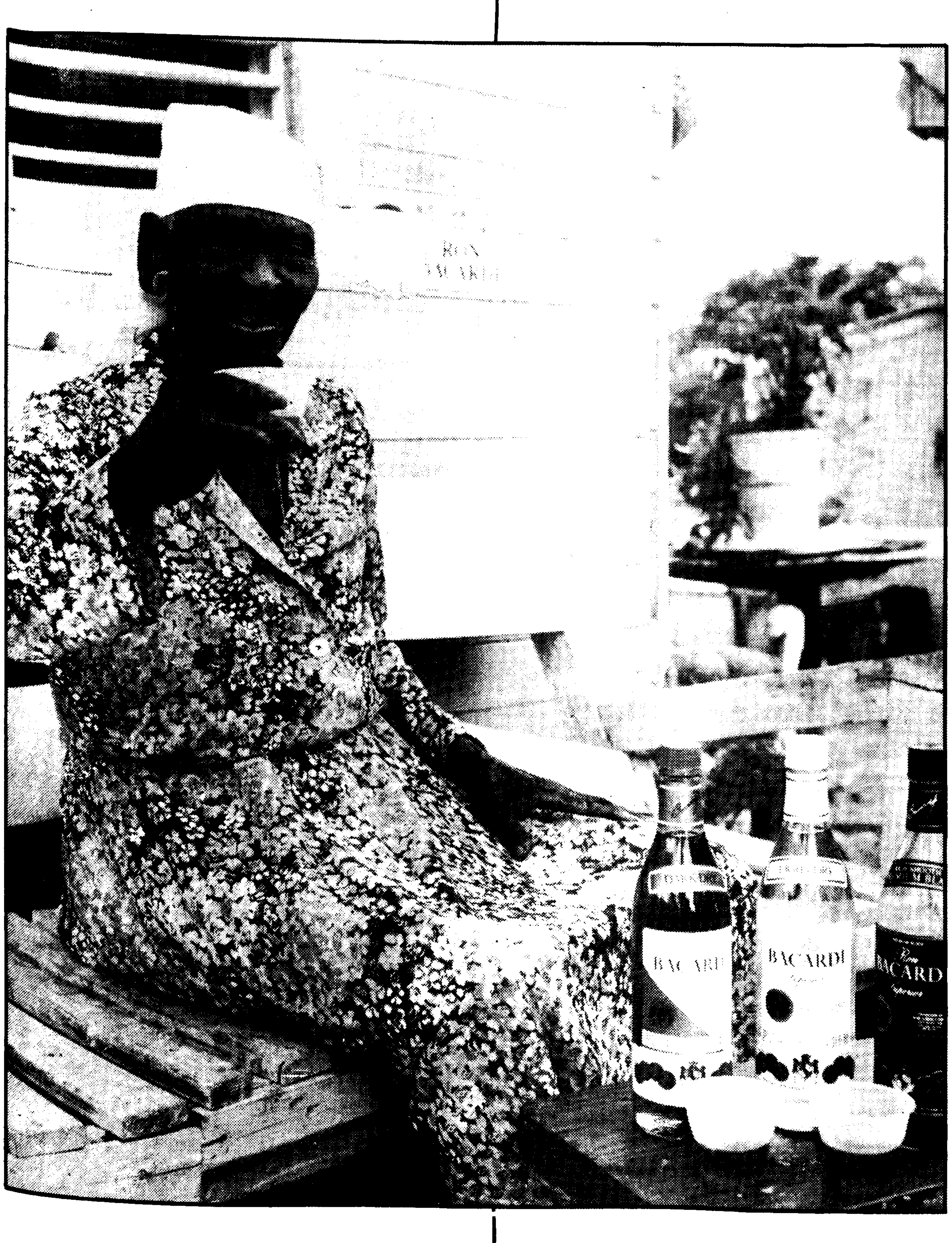
EXCLUSIEF

De meubelstukken, die in serie worden gemaakt, kunnen tegen een relatief lage eenheidsprijs geleverd worden. De mogelijkheid van serie-produktie binnen redelijk korte termijn, is natuurlijk interessant voor ontwikkelaars van hotel-, bar-, café-, terras- en restaurantprojecten. Zij kunnen er een keuze maken uit diverse modellen, kleuren en combinaties, en hoeven niet meer naar het buitenland om exotisch meubilair aan te schaffen. Door het benodigde meubilair hier te kopen wordt bovendien een belangrijk stuk lokale werkgelegenheid in stand gehouden en worden deviezen bespaard.

Naast serie-produktie kan Unicum meubelen vervaardigen op basis van een ontwerp waar bijvoorbeeld de klant zelf mee komt. Dat kan omgerekend per eenheid duurder zijn, maar daar staat tegenover dat die meubelen dan ook exclusief zijn. Om de meubelstukken helemaal af te maken, is er de afdeling stoffeerderij, met de keus uit diverse kleuren en motieven. Als extra en unieke service worden in de werkplaats van Unicum ook rotan meubels gerepareerd, zelfs al zijn ze daar niet gekocht, of van een nieuw laagje lak of verf voorzien.

Lokaal heeft Unicum als fabriek geen enkele concurrentie te duchten. Die concurrentie komt natuurlijk wel van de kant van lokale importeurs van rotan- en manoumeubelen. Feit is dat er enkele fabrikanten in de regio zijn die bepaalde meubelen kunnen leveren tegen een sterk concurrerende prijs vanwege de lagere arbeidskosten. Mevrouw Fung-A-Loi: 'Daar staat echter tegenover dat Unicum de hoogste kwaliteit garandeert, uitgebreidere keuze-mogelijkheden biedt van ontwerp, kleur en combinatie. Daar komt bij dat Unicum in een later stadium diensten levert in de vorm van reparatie en opknappen, wat elders gewoon niet bestaat'.

Curaçao is door de eeuwen een internationaal vermaarde en sterke handelspartner en produktie- en distributiecentrum geweest, ook op terreinen waar de grondstoffen van elders moesten komen. Neem de olie-industrie, die hier al drie-kwarteeuw bestaat zonder dat hier ook maar één druppel olie uit de lokale bodem is gehaald. Op dezelfde manier kan dit eiland met een onderneming als Unicum een regionale producent en leverancier worden van rotan- en manou-meubelen, waarvan de grondstoffen weliswaar van de andere kant van de aardbol komen, maar die hier door lokale vaklui worden verwerkt tot eerste klas meubelstukken.

Ma Pitinella Zimmerman-Zimmerman

Geboren 24 Maart 1901, achter kleindochter van Christiaan Zimmerman, die uit Europa kwam, de stamvader van alle Zimmermannen van Curacao, wiens graf nog steeds te zien is op Boca San Michiel temidden van al zijn nazaten.

Ma Pitinella wordt dus volgend jaar negentig jaar oud.
Als Ma Pitinella begint te vertellen over vroeger dan komt ze niet uitgepraat.
Ma Pitinella heeft haar leven lang vis verkocht op de oude markt en ook langs de huizen op Scharloo, Pietermaai en Saliña. Vaak ging ze te voet van Boca San Michiel naar de stad om daar de vis te venten die door haar man Johan Zimmerman gevangen werd.
Met een grote mand op haar hoofd: en met zeer luide stem roepend:

" bon mochi piskaaaa kabes freskuuu "

Un kabes di piská kostte toen un ria (f.0.15), un mochi di dradu kostte dies plaka (f.0.25).
Johan Zimmerman de man van Ma Pitinella ging in een kanoa met zeil helemaal naar Klein Curacao om daar te vissen.
±45 jaar geleden was hij samen met twee vrienden weer op weg naar Klein Curacao toen zijn boot werd aangevallen door een Orca (Killer Whale) die de boot voor de helft verbrijzelde. De drie inzittenden bleven gelukkig ongedeerd en wisten met een pagaai en de halve boot de kust te bereiken. Eén van de inzittenden heeft dit niet kunnen verwerken en is tot op heden overspannen en ziek opgenomen in de Dr. Capriles Kliniek.

Ma Pitinella vertelt ook dat er vroeger meer saamhorigheid was als het ware **één grote familie.** Men leende elkaar de pannen om het eten klaar te maken, als de ene familie klaar was, kreeg de andere familie de pannen en zo ging het verder.
Het zelfde gebeurde ook met het vuur, in de oude tijd had men geen lucifers, de gloeiende kooltjes gingen van huis tot huis om het vuur aan te maken. Men hielp elkaar, deelde plezier en verdriet met elkaar.

Ma Pitinella hield van haar rummetje, maar slechts **één mushi per dag** en dit was vooral voor de bloedsomloop en voor een opkikkertje na een zware dag.
Ma Pitinella is nog steeds kerngezond, en is bijna nooit ziek geweest in haar leven, zij schrijft dit zelf toe aan hard werken, veel vis eten en een rummetje voor de bloedsomloop.

Trekkingslijst van de Landsloterij N.A.

20ste Trekking — **Donderdag 11 OKTOBER 1990**

[illegible]

Waarvan proces-verbaal was opgemaakt en ondertekend door
Namens de Procureur-Generaal N. A. SCHOOP.

De Direkteur L. E. DIDIEZ.

20ste trekking op donderdag 11 oktober 1990.

1ste PRIJS		2de PRIJS		3de PRIJS	
34067	4.500	9522	3.000	5444	2.000
34068	**500.000**	**9523**	**80.000**	**5445**	**40.000**
34069	4.500	9524	3.000	5446	2.000

Getuigen:
J. Th. WILSON
O. I. NAHR

UREN VAN UITBETALING:

CURAÇAO : 8.00—11.30 en 13.30—16.00

ARUBA
Oranjestad : 8.00—12.00 en 13.30—16.30
San Nicolaas: 8.00—11.00 en 14.30—17.00

BONAIRE : 8.00—11.30 en 13.00—15.00 (maandag gesloten)

ST. MAARTEN : 7.15—12.30 (op trekkingsdagen gesloten)

Damrak vriendelijk gestemd

Beurs New York herstelt zich

NEW YORK - De New-yorkse effectenbeurs heeft zich vrijdag gedeeltijk hersteld van de forse koersverliezen op de drie voorgaande dagen. Dat was vooral te danken aan berichten over een mogelijke terugtrekking van Irak uit Kuwayt. De Dow Jones-index van dertig industriele aandelen steeg met 32,92 punten tot 2.398,02. Over de hele week was er desondanks een verlies van 112 punten ofwel 4,5 procent.

De onbevestigde berichten over een mogelijke oplossing van de Golf-crisis zorgden voor een daling van de olieprijzen en koerswinsten op de obligatiemarkt. Onder deze omstandigheden zagen koopjesjagers hun kans schoon. De Dow Jones-index bereikte een maximale winst van ongeveer 45 punten. Er sloten 915 fondsen hoger en 630 lager. De omzet was met 189 miljoen aandelen nog wat groter dan het behoorlijke totaal van 181 miljoen op donderdag.

Het **Damrak** zette vrijdag de vriendelijke stemming enigszins versterkt voort. Dit door handelaren zuiver technisch genoemde herstel kreeg vleugeltjes toen in de middag Wall Street flink hoger opende.

De dag werd afgesloten met een 1,2 punt hogere stemmingsindex op 94,2. De CBS-koersindex eindigde 0,5 punt hoger op 170,6. De omzetten waren met Nf 760 miljoen mager. In aandelen ging maar voor Nf 347 miljoen om.

De Europese effectenbeurzen lieten evenals donderdag een verdeeld beeld zien. In **Londen** ging de Financial Times-index van 100 aandelen nog iets verder omlaag. Het koersgemiddelde daalde met 1,8 punt tot 2.100,4. De aandelenkoersen in **Frankfurt** boekten daarentegen opnieuw een flinke winst. De Dax-index steeg met 31,32 punten ofwel 2,2 procent tot 1.459,70. De CAC-40 index in Parijs ging omhoog met 2,2 procent.

***

PHILIPS en MAXWELL Communications bestuderen de mogelijkheid tot samenwerking op het gebied van taalcursussen met gebruik van een Interactieve compact disc (CD-I). Op een CD-I zijn videobeelden, geluid, grafische afbeeldingen en tekst verenigd. Beide ondernemingen hopen eind 1991 de eerste taallessen te leveren, gelijk met de wereldwijde introductie van CD-I-spelers voor consumentengebruik.

President Carlos Menem in Caracas

CARACAS - President Carlos Menem van Argentinie (links) inspecteerde samen met zijn Venezolaanse gastheer Carlos Andres Perez de erewacht bij aankomst op de Simon Bolivar luchthaven. President Menem woont in Caracas de top-conferentie bij van de zogenaamde Groep van Rio. (AFP-satellietfoto)

Italiaanse minister Buitenlandse zaken:

Actie om Irak uit Kuwayt te verdrijven is mogelijk

BONN - Een gewapend ingrijpen van de door de Verenigde Staten geleide troepen in Saudi-Arabie om Irak te verdrijven uit Kuwayt kan niet worden uitgesloten. Dit heeft de Italiaanse minister van Buitenlandse zaken, Gianni de Michelis, de huidige voorzitter van de EG-ministerraad, gezegd in een vrijdag gepubliceerd vraaggesprek.

"Hoe verschrikkelijk en triest het ook is....wij moeten er op wijzen dat militair ingrijpen niet kan worden uitgesloten", aldus de Italiaanse bewindsman. Hij wees er in het interview met de Westduitse krant Die Welt op dat elk gewapend optreden tegen president Saddam Hussayn van Irak moet verlopen volgens de richtlijnen van de Verenigde Naties.

De Michelis zei van mening te zijn ook dat de Duitse grondwet, die verbiedt dat Duitse troepen worden ingezet buiten het NAVO-gebied, geen belemmering vormt voor Duitse deelneming in een VN-troepenmacht.

***

De kosten van levensonderhoud in CHILI zijn in september gestegen met 4,9 procent, het hoogste percentage in acht jaar. Over de afgelopen twaalf maanden was er een inflatie van 20,9 procent tegen 18,1 procent in het jaar 1989.

Belgen betrokken bij strijd

KAKITUMBA - Volgens Rwandese opstandelingen zijn Belgische troepen rechtstreeks betrokken bij gevechten in het noorden van Rwanda tussen regeringstroepen en de opstandelingen.

De regeringstroepen zouden ook steun krijgen van Zairese troepen, deze week aangevoerd met zeven C-130 Hercules transporthelikopters. Opstandelingenleider majoor Peter Bayenga vertelde een correspondent van het persbureau Reuters in het door de rebellen bezette gebied dat zijn troepen nu "twee blanke officieren" gezien hadden "die zeer waarschijnlijk Belgisch zijn." De Belgische regering zegt dat er alleen troepen zijn gestuurd om Belgische burgers in Rwanda te beschermen. Frankrijk heeft ook troepen gestuurd.

Op de loop voor Israelisch waterkanon

■ *JERUZALEM - Palestijnen op de vlucht voor een Israelisch waterkanon bij de Leeuwenpoort van oud Jeruzalem. Daar waren honderden mensen samengestroomd om te rouwen over de 21 Palestijnen die eerder bij ongeregeldheden om het leven waren gekomen. De Israelische politie maakt het de Palestijnen onmogelijk naar de Tempelberg te gaan.*

(AFP-satellietfoto)

Door geestelijk verwarde man:

Duitse minister zwaar gewond bij moordaanslag

BONN - De Duitse minister van Binnenlandse zaken Wolfgang Schauble, die vrijdagavond even na tien uur in het Duitse Oppenau in het zuiden van Baden zwaar gewond raakte bij een aanslag, is buiten direct levensgevaar. De 37-jarige Dieter K., een klaarblijkelijk psychisch gestoorde man is gearresteerd. Dat is zaterdagmorgen door een woordvoerder van het Duitse ministerie van Binnenlandse zaken in Bonn meegedeeld.

De 48-jarige CDU-politicus Schauble werd door twee kogels uit een revolver in kaak en borst geraakt. Hij werd onmiddellijk naar een regionaal ziekenhuis vervoerd. In de loop van de nacht werd hij overgebracht naar de Neurochirurgische afdeling van een ziekenhuis in Freiburg, waar hij urenlang werd geopereerd. Volgens de woordvoerder van Binnenlandse zaken was het een zeer zware operatie. Hoewel Schauble buiten levensgevaar is sluiten de artsen van het ziekenhuis complicaties niet uit.

■ *WOLFGANG SCHAUBLE*

(AFP-satellietfoto)

Schauble was in Oppenau aanwezig bij een verkiezingsmanifestatie van de Christen democratische unie (CDU) waar hij een toespraak hield over de Duitse eenheid. Bij het verlaten van de zaal, waar de dochter van de minister wachtte, sprong de aanvaller naar voren en vuurde drie schoten op hem af. Twee daarvan troffen de minister. Een veiligheidsfunctionaris die zich voor de minister wierp werd in de voet geraakt. De dader werd direct overmeesterd. Schauble bloedde hevig, maar was bij bewustzijn.

De uit het zuiden van Baden afkomstige arrestant Dieter K. maakte bij verhoor volgens de politie een verwarde indruk. Hij is een bekende uit de drugswereld en onder behandeling geweest bij een arts voor de geestesziekte schizofrenie. Op de vraag naar de reden voor zijn daad antwoordde K.:"Ik voel mij door de staat achtervolgd". Regerings-functionarissen verklaarden met nadruk dat een terroristische achtergrond voor de aanslag wordt uitgesloten.

Voorstander waarnemersstatus bij CVSE

VS: steun voor Balten bij afscheiden van SU

WASHINGTON - De Baltische republieken kunnen in hun streven naar afscheiding van de Sovjetunie rekenen op de steun van de Verenigde Staten. Bovendien zouden zij de vergaderingen van de Conferentie voor Veiligheid en samenwerking in Europa (CVSE) als waarnemers moeten kunnen bijwonen.

Dit heeft president George Bush vrijdag verklaard tegenover de Estische premier Edgar Savisaar en diens minister van Buitenlandse zaken Lennart Meri, die op bezoek zijn in Washington. "Wij hebben gesproken over een groot aantal onderwerpen, te beginnen met hoe de Amerikaanse aanwezigheid in de Baltische republieken kan worden vergroot en hoe te bewerkstelligen dat zij (de republieken) deelnemen aan het CVSE-proces", aldus Savisaar.

De Amerikaanse regeringswoordvoerder Marlin Fitzwater zei dat Washington voorstander is van het verlenen van de waarnemersstatus aan de Baltische republieken bij de CVSE. "Zolang zij geen werkelijke onafhankelijkheid hebben bereikt kunnen wij geen voorstander zijn van een volledig lidmaatschap", aldus Fitzwater. De volgende vergadering van de CVSE - alle landen van Europa plus Canada en de VS en minus Albanie - zal van 19 tot 21 november in Parijs worden gehouden. De VS hebben de inlijving van Estland, Letland en Litouwen door de Sovjetunie nooit erkend.

...min Gomes Casseres ...istent- professor ...vard Business School

...MSTAD —Benja- ... Casseres, zoon ... echtpaar Charles ... uit Cura- ... professor ... aan de Harvard ... Zijn specia- ... tinationale bedrij- ... ternationale joint ... zo maakt rector ... McArthur in een pers- ... bekend.

... wetenschappelijke ... richten zich ... op de rol en het ... van internatio- ... samenwerkingsvormen ... technology-bedrij- ... hield hij zich ... bezig met onder- ... inzake internationale ... beleidsvraag- ... overdracht van tech- ... eigendomskwesties ... nationale firma's.

... Casseres heeft ver- ... artikelen en 'wor- ... papers' geschreven of ... zijn medewerking ... In de Sloan Mana- ... Review verscheen ... een stuk getiteld ... ventures in the face ...'. Hij publiceerde ... Journal of interna- ... business studies, de ... of Economic beha- ... organization en de ... Journal of world ...

... zich momenteel ... met een belangrijk ... naar de verande- ... standigheden van ... bedrijven en concur- ... de wereldwijde com- ... industrie.

... Casseres zal op Har- ... in de vakken ... hebben met ... politiek en eco- nomie en wereldstrategiën van firma's.

Vóór hij zich in 1985 aansloot bij de Harvard Business School was Benjamin Gomes Casseres als econoom verbonden aan de World Bank Groep, belast met de evaluatie van projecten van de private sector in Latijns Amerika. Hij behaalde zijn DBA-titel in 1985 bij de Harvard Business school. Zijn dissertatie won de Acadamy of Management Award voor het beste stuk over international management. Hij behaalde eerder een MPA-graad bij Princeton University (1978) en een Bachelors in economie en geschiedenis summa cum laude en Phi Beta Kappa bij de Brandeis University in 1976.

Gomes Cassres woont in Arlington, Massachusetts met zijn vrouw dr Susan Wexler.

Sportdag voor internaten

WILLEMSTAD — Kiwanis Club Piscadera houdt op 16 oktober tussen half negen 's morgens en half vijf 's middags een sportdag voor internaat-bewoners. Aan dit evenement zullen zo'n vijftienderd jongeren deelnemen. Een en ander vindt plaats in samenwerking met de commissie internaat-activiteiten, Sedreko en de afdeling Culturele Zaken. De sportdag wordt gehouden op het GOG-terrein. Het is het zesde achtereenvolgende jaar dat een dergelijke sportdag wordt gehouden.

VS-consul bij "Papy"

■ *DEN HAAG/WILLEMSTAD — De consul-generaal van de Verenigde Staten op Curaçao, Sharon Wilkinson, die onlangs in Nederland verbleef, bracht op 2 oktober een beleefdheidsbezoek aan de gevolmachtigde minister van de Nederlandse Antillen Edsel (Papy) Jerusun. De ontmoeting was van een bijzonder karakter aangezien beiden 'Rotarians' zijn. Voor Sharon Wilkinson heeft het lidmaatschap van deze organisatie een extra dimensie. Slechts twee vrouwen mogen zich 'Rotarians' noemen op Curaçao. Zij is er één van.*

Prijsvraag Caribbean Software

WILLEMSTAD — Caribbean Software organiseert in verband met haar vijftienjarig jubileum een leuke prijsvraag met een Personal Computer (AT model met een 40Mb harddisk) ter waarde van 3500 gulden als grote prijs. Deelname staat pen voor de gehele bevolking van de Nederlandse Antillen en Aruba.

Wat men moet doen, is in maximaal tien regels tekst aangeven wat de kleurenillustratie behorende bij de advertentie van Caribbean Software in de telefoongids 1990 (links naast bladzijde 2: Belangrijke nummers van Setel) betekent. Het antwoord moet in een gesloten enveloppe worden opgestuurd als volgt: Prijsvraag, Caribbean Software, Schouwburgweg 5, Curaçao.

De winnaar wordt door een jury gekozen en zal op 30 oktober tijdens een feestelijke bijeenkomst bekend worden gemaakt. Sluitingsdatum voor het opsturen van de inzendingen is 24 oktober en maximaal één inzending per persoon is toegestaan.

Wathey-tijdperk loopt ten einde

PHILIPSBURG/WILLEMSTAD — De grond onder de voeten van Claude Wathey, sinds bijna veertig jaar onbetwist politiek leider op het Bovenwindse eiland Sint Maarten, brokkelt langzaam maar zeker af. De afgelopen vier decennia had Wathey de touwtjes op Sint Mmaarten stevig in handen, niets werd buiten hem om besloten en ook in het Antilliaanse parlement en de centrale regering was zijn invloed onmiskenbaar. Zo begint een verslag van het ANP over de "St Maartense dictator" wiens tijdperk kennelijk ten einde loopt.

In de Eilandsraad van dit Caribische koninkrijksdeel gebeurde deze week echter iets opmerkelijks. Gedeputeerden van Watheys eigen Democratische Partij (DP) sommeerden hem zijn adviseursfunctie bij het Bestuurscollege neer te leggen. Een openbare nederlaag voor de man die Sint Maarten naar eigen zeggen "gemaakt" heeft. Ooit noemde hij zich een "weldadig dictator".

Zijn tegenstanders betogen dat hij daar niet trots op hoeft te zijn. Het eiland wordt steeds meer gezien als een hol van politieke corruptie, waar zonder justitieel ingrijpen criminele activiteiten als 'money laundering' (het witwassen van illegaal verkregen geld) en drugshandel floreren. Grove tegenstellingen zijn er tussen de welstand van een beperkte groep inwoners, voor het merendeel buitenlanders, en de slechte voorzieningen voor de plaatselijke bevolking.

Sint Maarten is het welvarendste van de zes Antilliaanse eilanden door de hoge inkomsten van het toerisme vanuit de Verenigde Staten, maar de openbare voorzieningen (scholing, wegen, verlichting en dergelijke) verkeren al tijden in deplorabele staat. Wat er met die inkomsten dan wel gebeurt, staat niet vast, al heeft de oppositie wel zo haar ideeën. Het eilandsbestuur brengt geen begroting uit en legt niet altijd verantwoording af aan de Eilandsraad over de uitgaven.

De roep daarnaar is ook jarenlang klein geweest, want oppositie was er nauwelijks. Met een beleid van gunsten geven en nemen heeft Wathey in de loop der tijd een heel loyaal bestuursapparaat opgebouwd en de grond voor een stevige oppositie onvruchtbaar gemaakt. Dit beleid lijkt zich nu echter langzaam maar zeker tegen hem te keren.

De eerste tekenen daarvan werden dit voorjaar duidelijk bij de verkiezingen van vertegenwoordigers van de eilanden in het Antilliaans parlement, de Staten. Voor het eerst behaalde de oppositiepartij SPA - een alliantie waarin de verschillende oppositiepartijen zich verenigd hebben - een van de drie zetels die Sint Maarten in het parlement heeft. Bovendien kreeg oppositieleider Vance James meer voorkeurstemmen en was Wathey ook niet langer de populairste man binnen de democratische partij. Wathey bedankte daarop voor zijn zetel.

Ook het verzoek van het Bestuurscollege aan een van Watheys zoons, Al Wathey, om uit het bestuur van de luchthaven te treden - een post die hem door zijn vader was bezorgd - was een aanwijzing voor de tanende macht. Een andere zoon, Norman, heeft deze week besloten zijn functie als voorzitter van het bestuur van de haven NV (van het Eilandsbestuur) neer te leggen, naar vernomen wordt omdat het Bestuurscollege op het punt staat deze hem af te zetten.

Het meest duidelijke teken tot nu kwam echter deze week met het verzoek van zijn partijgenoten zijn 'adviseursfunctie' neer te leggen bij het Bestuurscollege, waardoor hij zich sterk in de besluitvorming van het eilandsbestuur heeft geworteld zonder dat hij voor zijn adviezen op democratische manier ter verantwoording kon worden geroepen. Wathey heeft tot nu toe die adviseursfunctie aangehouden. Echter niet naar tevredenheid van zijn partijgenoten, zo bleek tijdens de eilandsraad-vergadering.

"Genoeg is genoeg," zei gedeputeerde Cyril Richardson en deelde Wathey mee dat hij het ontslag - een besluit van alle gedeputeerden (allen lid van Wathey's democratische partij) - op schrift zou krijgen. Hij stelde Wathey verantwoordelijk voor de financiële wanorde op Sint Maarten en verweet de DP-voorman meer (openbare) kritiek uit te oefenen dan adviezen te geven. Tot zover het ANP-verslag.

Activiteiten logopedisten Vereniging

WILLEMSTAD —In verband met het eerste lustrum van de Curaçaose Vereniging van Logopedisten vinden er verschillende activiteiten plaats.

Zo zullen er in de lokale kranten artikeltjes verschijnen met logopedische aandachtspunten. Er komen informatie-avonden: 24 oktober over het onderwerp dyslexie, 13 november over preverbale logopedie om 20.00 uur 's avonds. Beiden vinden plaats in het CCC-gebouw.

Op 29,30 en 31 oktober heeft iedereen de gelegenheid om vragen te stellen inzake logopedie. Dat kan van 19.00 tot 22.00 uur op de volgende telefoonnummers: 37045, 75406, 689857. Tevens zullen in de maand oktober verschillende leden van de vereniging informatie verstrekken via de lokale radiostations. Verder zullen er posters met informatie verschijnen.

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag 12:00 uur:
Half bewolkt, tijdelijk zwaar bewolkt met nog enkele buien, plaatselijk vergezeld van onweer. Aanvankelijk zwakke wind uit uiteenlopende richtingen (tussen twee en twaalf knopen), later matige wind uit oostelijk en zuidoostelijke richtingen.

WEEROVERZICHT:
In de loop van gisteravond trok een onweersgebied vanuit de intertropische convergentie-zône boven de kust van Venezuela in noordelijke richting en veroorzaakte in de late avond en de hele nacht zwaar onweer op alle drie de Benedenwindse eilanden. Het betreffende onweersgebied is inmiddels verder in noordelijke richting weggetrokken.
Onder invloed van de intertropische convergentie-zône wordt nog steeds zeer vochtige en onstabiele lucht aangevoerd, waardoor ook in de komende 24 uur tijdelijk enige buien- en onweersactiviteit op de Bendenwindse eilanden wordt verwacht.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Station	Het weer (Vanmorgen 08.00 L.T.)	Max (Afgelopen 24 uur)	Min	Neerslag mm
Aruba	regen	30	23	53.6
Bonaire	onweer	-.-	-.-	46.0
Curaçao	regen	32	-.-	30.3
St Eustatius	onweer	29	24	23.1
St Maarten	zwaar bewolkt	30	25	16.3
Amsterdam	zwaar bewolkt	21	9	0.0
Boston	mist	20	16	sp
Caracas	zwaar bewolkt	-.-	19	0.0
Chicago	nevel	18	4	0.0
Kingston	licht bewolkt	32	26	0.0
Miami	onbewolkt	33	23	0.3
New York	zwaar bewolk	26	21	9.2
Port of Spain	zwaar bewolkt	33	25	sp
San Juan	geheel bewolkt	31	25	0.5

Bonaire Regatta '90

KRALENDIJK — Niki Tromp, de man die bijna twintig jaar het heft in handen heeft gehad bij de organisatie van de Bonaireaanse Zeilregatta, heeft na achttien jaar een gedeelte van de grote last van zijn schouders op anderen kunnen leggen. Sedert een drietal jaren wordt de Regatta georganiseerd door een stichtingsbestuur, dat samen met het professionele bedrijf van Manon Services een extra dimensie heeft gegeven aan de nu al weer 23ste interntionale Zeilregatta van Bonaire.

Overigens is Niki Tromp nog lang niet weg te denken uit de organisatie van het jaarlijkse zeilevenement. Het is hem wel wat makkelijker gemaakt. De grote kopzorgen over de financiële resultaten van het gebeuren zijn niet meer in zijn hand en aangezien het nu een stichting betreft, wordt er eindelijk eens met een ruim voldoende budget gewerkt. Het is in feite Tromp zelf geweest die bij de toenmalige gedeputeerde van Toerisme, Monchin Soliana, aandrong op de vorming van een stichting. De stichting is er inderdaad gekomen, maar niemand laat zich overigens wijsmaken, dat het niet nog steeds Niki Tromp is die de spil vormt van de gebeurtenissen in en rond de Zeilregatta.

Tromp kent niet alleen de noodzakelijke wegen die bewandeld moeten worden om de organisatie van succes te verzekeren, maar er is ook geen enkele zeiler —noch van de winfsurfklasse noch van de grote jachten — die Tromp niet kent. In de achttien jaar dat Tromp voor de Regatta werkt, heeft niemand meer dan hij recht op de titel Mr Regatta. De Regatta staat hem in het hart gegrift en kan min of meer als zijn levenswerk beschouwd worden. In de lange jaren dat Pedro Nikolaas (Niki) Tromp algemeen coördinator is geweest, heeft hij vele vrienden gemaakt. In binnen- en buitenland.

Tromp: 'De Regatta is van grote economische betekenis voor Bonaire en daarom moeten wij ons allen inzetten voor het slagen van dit evenement. De vorming van een stichting heeft nieuwe ideeën gebracht'.

STICHTING

Zoals bekend werd in oktober 1987 de stichting Bonaire International Regatta officieel opgericht. De grootste verandering was het feit dat het stichtingsbestuur wat meer financiële armslag kreeg. Jarenlang immers was de Regatta afhankelijk van de financiën en de mankracht van de overheid. De overheid heeft overigens wel twee vingers in de pap gehouden. Allereerst met coördiantor Tromp, maar ook met het feit dat de gedeputeerde van Toerisme wegens functie steeds de voorzitter is van de stichting. Voor dit jaar is dat Rudi Ellis.

De financiële afhandeling van de Regatta ligt in handen van Gino Lepelaars. In goede handen want Lepelaars houdt ook de Eilandsfinanciën in de gaten. Sedert drie jaar maakt de stichting gebruik van Manon Services waarvoor Roy Bottse verantwoordelijk is. Hij zorgt voor de wedstrijdleiding en de uitslagen. Hoewel Bottse in feite een particulier is in de Regatta verloopt de samenwerking met de stichting uitstekend en pikt de overheid een ruim financieel graantje mee van de sponsors die door Bottse zijn aangetrokken.

MENSEN

Carla Hodge: Love peace and understanding

Het heeft altijd zo vanzelfsprekend geklonken: kinderen hebben de toekomst. Maar is dat nog wel zo? Is de toekomst nog wel aan de jeugd? Passen de woorden 'na ons de zondvloed' niet beter bij de praktijk van alle dag? De kinderen van vandaag zijn niet van gisteren. Zij moeten leven in de wereld van morgen en hebben gerede twijfel of zij 'onze' toekomst wel zo graag willen hebben.

■Carla Hodge: "De Kin dertop was heel bijzonder. Ik heb er geen woorden voor'.

Eigenlijk klinkt het veel te wijs om een meisje van vijftien te horen zeggen: "Een heleboel kinderen weten helemaal niet wat er aan de hand is. Ze zien wel dingen op tv over het milieu en zo, maar ze begrijpen het niet. Daar kan zo'n top toe bijdragen."

Carla Hodge uit Vlaardingen is nog nauwelijks bekomen van de enerverende en doodvermoeiende week in New York, bolwerk van de Verenigde naties en één van de meest aansprekende steden in de wereld. Gistermiddag stond ze weer voor de deur van moeders eensgezinswoning in de kop van Holy-Noord, zo'n dertien-in-een-dozijn nieuwbouwwijk in Vlaardingen. Kortgeleden nog onder één dak met de machtigen der aarde, nu weer doodgewoon in de klas tussen de scholieren van De Vaart. Het kan verkeren.

PRESIDENTEN

Carla, Vlaardingse van **Antilliaanse afkomst,** was een van de drie delegatieleden die namens Nederland heeft deelgenomen aan de Kindertop, oftewel The World Summit for Children. Het is, laat ze weten, een week geweest om nooit meer te vergeten. Oh ja, ze is maar wat blij weer in haar eigen bed te slapen. Maar zegt ze met een gedempt stemmetje: "Het was heel bijzonder. Al die presidenten, al die heel belangrijke mensen. Er zijn geen woorden voor".

Waarom ze werd uitgekozen Nederland te vertegenwoordigen in Amerika, weet ze niet precies. Ze had zichzelf geen schijn van kans toebedacht. Toch moet haar Engels opstel - een ode aan het milieu op een bijna popsongachtige wijze - bij het ministerie van Buitenlandse zaken nogal in de smaak zijn gevallen. "If we want to make this world a better place for children we have to start by environment. (Als we een betere wereld voor kinderen willen scheppen, moeten we beginnen met het milieu)". Het is haar openingszin die volgt op de fraaie titel 'Loven peace and understanding'.

INTERVIEWS

Ze is sindsdien uitgegroeid tot een jeugdige VIP. Televisie, radio, fotosessies, talloze kranteninterviews. Ze ondergaat de polonaise zo professioneel of ze in haar schoolleventje niet anders gewend is geweest. Net terug van New York met een koffer vol indrukken. Maar slapen lukt niet. Nee, eerst nog wat interviews. Adeldom verplicht; bekaf van de terugreis of niet. Ze glimlacht. Wat was de vraag? Eigenlijk is er teveel gebeurd om op te noemen. Film grootheden als Audrey Hepburn en Peter Ustinov, zangers als Harry Bellafonte en Julio Iglesias, ze heeft ze gezien en ontmoet.

Maar president Bush en premier Tatcher hebben de grootste indruk achtergelaten. "Van Tatcher heb ik een handtekening. Die liep in het gebouw van de Verenigde Naties zo voorbij. Bush niet. Om hen heen liepen te veel veiligheidsmensen om een handtekening te kunnen vragen. Je kwam er niet bij". Met hen praten was er niet bij. Carla: "We moesten ook stil blijven. We hadden niet zoveel te zeggen. We moesten alleen goed luisteren. Of de Kindertop niet andersom was bedoeld? Ja eigenlijk wel".

Fotofiel aangehouden

De Rotterdamse politie heeft de inbreker te pakken die er gewoonte van maakte bij inbraken **familiefoto's** mee te nemen. De man, de 27-jarige P.S. Uit Capelle aan Den Ijssel, heeft bekend de afgelopen twee jaar ruim honderd inbraken te hebben gepleegd in woningen, waarvan de meeste in Rotterdam-Oost.

In de nacht van dinsdag op woensdag werd S. bij een surveillance-controle van de rijkspolitie staande gehouden. Natrekken van zijn papieren leerde dat de man al geruime tijd op het verlanglijstje van de Rotterdamse politie stond.

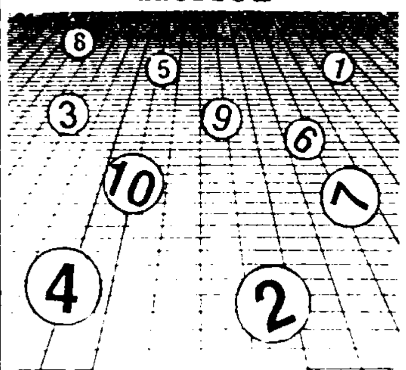
Bij nader onderzoek van de auto stuitte de politie op gestolen foto's. S. had net een inbraak gepleegd. Onbekend is nog hoeveel foto's en geld de man in totaal heeft buitgemaakt.

■*Aan de Technische Universiteit in Delft is onlangs Caroline Manuel afgestudeerd als stedebouwkundig ingenieur. Binnenkort vertrekt zij naar de Nederlandse Antillen, waar haar een toekomst als ambtenaar in het verschiet ligt, in dienst van de Antilliaanse overheid.*

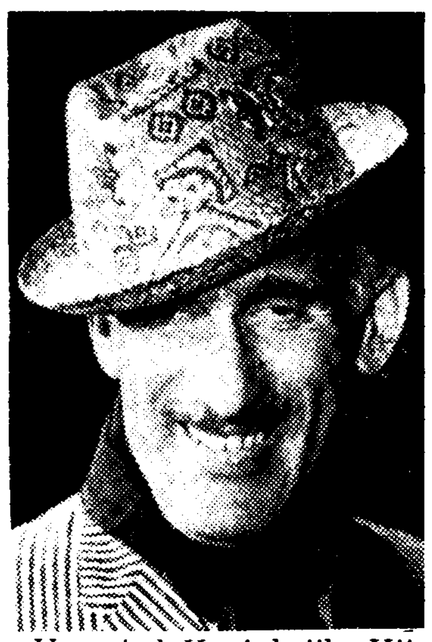
Ingenieur Manuel werd op het Antillenhuis ontvangen door de gevolmachtigde minister van de Nederlandse Antillen, Edsel A.V. Jesurun, die haar van harte feliciteerde met het behaalde resultaat.

Wega di Number Kòrsou

5994
4847
5010

Max Tailleur overleden

In een ziekenhuis in Amstelveen is vrijdagavond op 82-jarige leeftijd Max Tailleur overleden. J. Morin, de neef van Tailleur, heeft dat vrijdagavond meegedeeld. Max Tailleur was al geruime tijd ernstig ziek.

Tailleur was een van de bekendste jiddische humoristen en was de laatste jaren vooral bekend vanwege zijn acties voor reumapatiënten.

Hij werd in Amsterdam geboren op 12 juni 1908. Op 18-jarige leeftijd verliet hij Nederland om in België zijn geluk te beproeven in de diamanthandel. Dat was armoe troef, heeft hij achteraf altijd van die periode gezegd. Zijn hart ging toen al uit naar het theater en in het Palace theater wist Max Tailleur een plaats in het koor te bemachtigen.

Na vier jaar, in 1931, keerde hij terug naar zijn geboorteplaats Amsterdam. In de oorlogsjaren vluchtte hij naar Zwitserland en werd vandaar op transport gezet naar het Verenigd Koninkrijk. Hij keerde naar Nederland terug in de gelederen van de Irene Brigade en werd later adjudant van prins Bernhard, die hem tot zijn persoonlijke vrienden rekende. Tailleur woonde geruime tijd op het paleis bij de koninklijke familie.

Hij hervatte zijn artiestenloopbaan onder andere in het cabaret van Tony Hartweger en richtte in 1952 het zo beroemd geworden cabaret De Doofpot op.

TELECURAÇAO

ZATERDAG

17.00 Telefiesta met tante Irma;
18.00 CBS Spotlight on Sports;
19.00 Kòktel Turistiko met captain Sterling;
20.00 Telenotisia;
20.30 Teatro Klasiko; 'Song of love'
22.00 Wega di Number Kòrsou;
22.07 Estreno: 'Avenging Angel'
23.30 Sluiting.

ZONDAG

15.00 Sala di konsierto;
16.00 Sena di Señor: 'Mgr Wim Ellis en Las Amigas-koor';
17.00 Bingo-show met Nathalie en Ramfis;
17.30 Big Story;
17.50 Wega di Number Kòrsou;
18.00 Di bishita ku.....;
19.00 E Oloshi/Wil di Suerte;
19.30 Telecuraçao Special;
20.00 Telenotisia;
20.30 Shete dia;
21.00 Best seller: 'Master of the Game';
22.00 Easy Street;
22.30 Santo Domingo invita;
23.30 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)
******

HBO

ZATERDAG

15.30 SpaceCamp
17.30 Sing
19.15 Immediate Family
21.00 Judgment
22.30 HBO Comedy Hour: 'Whoopi Goldberg & Billy Connoly'
23.30 Die Hard
01.45 Laguna Heat
03.40 Graveyard Shift II
05.15 Judgment.

ZONDAG

13.00 Night Train to Kathmandu
15.00 Return of the Swamp Thing
16.30 The Abyss
19.00 Dream a Little Dream
21.00 Old Gringo
23.00 Dream On: 'First Episode'
23.30 1st & Ten: 'Old Dogs...... New tricks'
24.00 Scandal
01.50 Caddyshack
03.30 Maniac Cop
05.00 Return of the Swamp Thing.

TBS

ZATERDAG

16.35 Beverly Hillbillies
17.05 Andy Griffith
17.35 Happy Days
18.05 World Championship Wrestling
20.05 Movie: 'Airport 1977' (1977, Jack Lemmon)
24.05 US Olympic Gold
01.05 Night Tracks® - Chartbusters
02.05 Movie: 'Bad Ronald' (1974, Scott Jacoby)
03.35 Night Tracks®.

ZONDAG

14.50 Movie: 'Rebel withou a Cause' (1955, James Dean)
17.05 Tom & Jerry's Funhouse
17.35 Captain Planet
18.05 NWA Main Event
19.00 Movie: 'Swiss Family Robinson' (1975, Martin Milner)
21.00 Nat'l Geo. Explorer: 'Crocodiles - Terror of the River'
22.15 Nat'l Geo. Explorer: 'Kamikaza'
22.35 Nat'l Geo. Explorer: 'Australia's Improbable Animals, Pt II
23.00 Network Earth
23.30 Please help me lose weight
24.00 Beauty Breakthrough
24.30 World tomorrow.

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O B. 577
Curaçao N.A
Giro 440 000
Bankrek. nr. ...-313
Algemene Bank N.V
Bankrek. nr. 374.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
A. van Leeuwen (adjunct-hoofdredactrice)
N. Hendrikse (eindredacteur ÑAPA)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Jacoline Steegstra, Bob Harms, Shella Rhodes (secretaresse), Chris van Groi (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie:
Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-15.30 uur
Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 15.30 binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-15.30 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110
Tel: 24333 (drie lijnen)
Faxnummer: 22368

Eindredacteur/Directeur
Jos van der Schoot
Redactie: Ramiro Tromp, Anna Tromp-Van der Schoot, Djisbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Etleen Clemencia-Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-724300)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

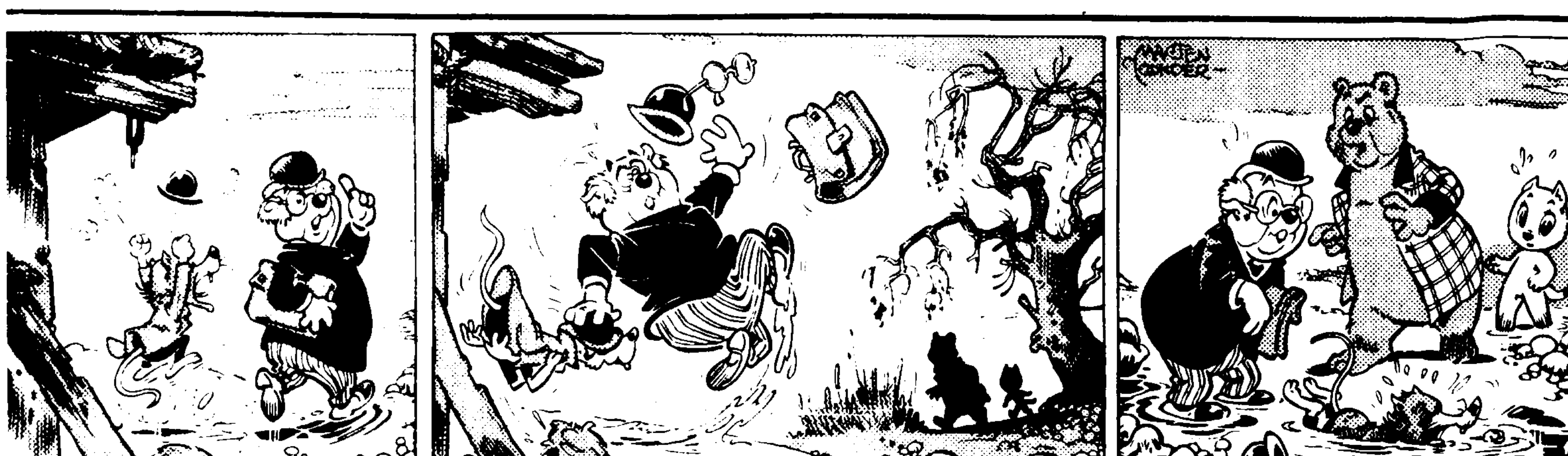
DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626
Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110, tel: 24333
Bonaire (abonnementen en incasso): mv. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique 4

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen **vijftien gulden per maand**

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 80,15 per maand (luchtpost) of NAf. 24,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Heer Bommel en de Platmaker door Marten Toonder

3666 — 'Ik heb niks met jouw vergunningen te maken!' schreeuwde de heer Verkwil. 'Dit is mijn land! Ik heb er eerlijk voor betaald en ik wil hier geen gespuis! Maak dat je weg komt of ik zal je plat maken!'

'Foei, meneer', zei de ambtenaar berispend. 'Het is héél dom om bedreigingen uit te slaan. Er is veel dat ik door de vingers kan zien, maar toch moet men het niet te bont maken, wanneer ik in functie verschijn...'

'Ruk uit!' tierde de knopenmaker uitzinnig. 'Voor dat ik mijn geduld verlies!'

De hooggeplaatste beambte klemde zijn tasje onder arm en stapte vlug maar waardig heen. 'U zult nog van mij horen', sprak hij, zich omwendend.

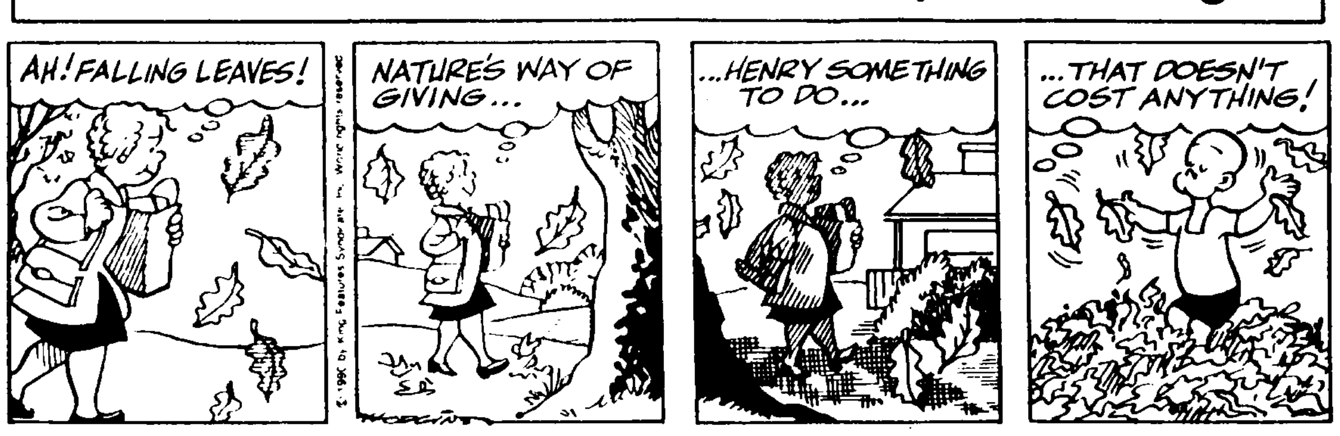
Helaas; de bodem was modderig, zijn gummihakken waren wat gesleten en omdat hij niet keek waar hij liep, schoot zijn voet onder hem uit. Hij zou dan ook een lelijke tuimeling gemaakt hebben wanneer zijn hand geen houvast op de schedel van Pastuiven Verkwil gevonden had.

Er klonken enkele uitroepen die ijl over de vlakte verwoeien en heer Bommel verhaastte zijn pas. 'Wat misselijk', sprak hij. 'Daar wordt iemand in de blubber gegooid, jonge vriend. Dat zie ik nu eens net. Volg me; hier dreigt een misstand'.

'Het was een eh..... ongelukje', verklaarde de heer Dorknoper, rood aanlopend. 'Ik eh... ik struikelde even, en toen moest ik deze heer geraakt hebben. Hij is wat klein van stuk daardoor viel hij. Zodoende'.

'Welja, welja!' gilde de knopenfabrikant in de modderplas. 'Nu hoor je het zelf. Hij durft omdat ik klein ben!'

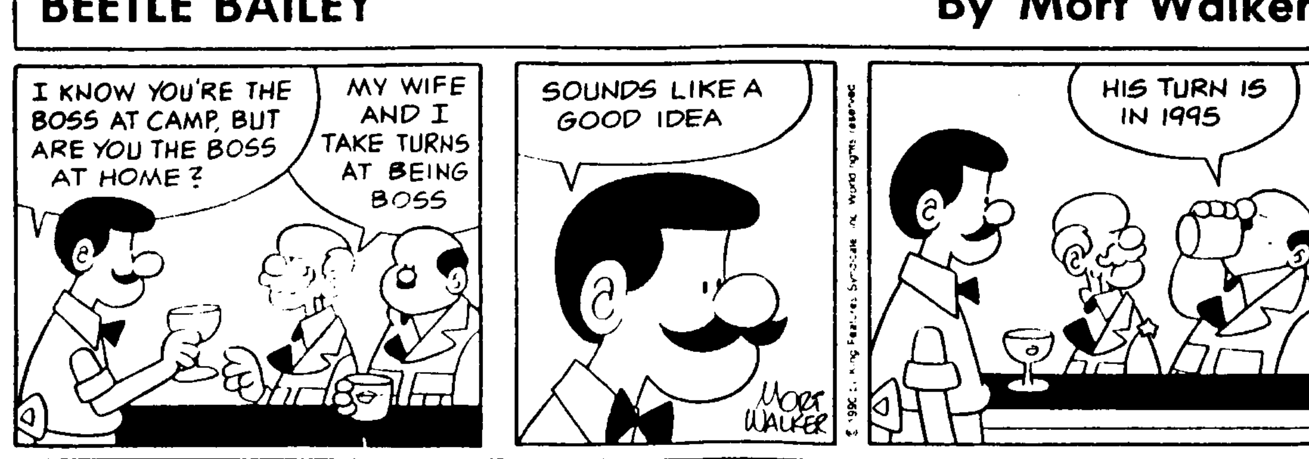
HENRY ® **By Dick Hodgins**

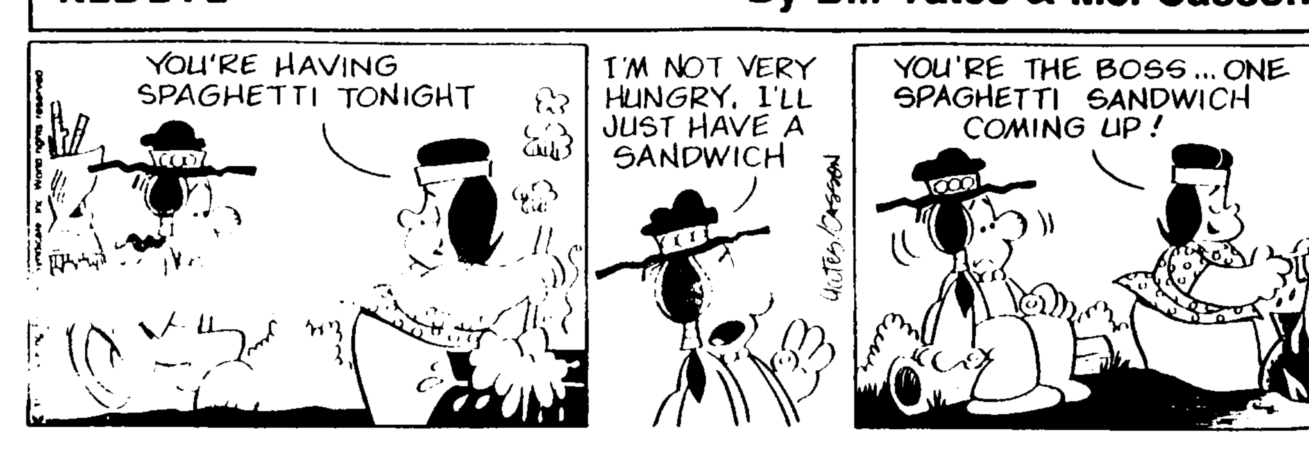
BONER'S ARK ® **By Addison & Frank Johnson**

BEETLE BAILEY ® **By Mort Walker**

REDEYE ® **By Bill Yates & Mel Casson**

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
(**openingstijden** voor het publiek)
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-17.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
(**openingstijden** voor lezers)
woensdag van 14.00-19.00 uur.

POSTSLUITING: maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.45 uur; gewone stukken om 16.30 uur.

SERVICE CLUBS
Kiwanis: donderdagavond 19.30 uur -Hotel Bonaire.
Lions: informatie E. Felipa, tel.: 8546/8238.
Round Table: elke tweede maandag - Buurtcentrum Tera Cora.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

GALERIA DI ARTE BONAIRE (Kaya Grandi 70): openingstijden: maandag t/m vrijdag van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur.

MUZIEKBIBLIOTHEEK: voor bezichtiging hiervan gelieve contact op te nemen met de heer Rudy Bedacht, Noord Nikiboko 194.

POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

LVV: **openingstijden Slachthuis** i.v.m. afwezigheid van de keurmeester zal tot nader order uitsluitend op donderdagen en vrijdagen geslacht en gekeurd worden.

KERKDIENSTEN
Sint Bernarduskerk, Kralendijk:
maandag t/m zaterdag om 18.45 uur; zondag om 08.00 en 19.00 uur.
Coromotokerk, Antriol:
maandag t/m zaterdag om 19.30 uur; zondag om 09.00 en 18.00 uur.
Ludovicuskerk, Rincon:
maandag t/m zondag om 19.30 uur.

KLACHTENBEZORGING doorgeven aan mevr. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique 4.

Gezaghebber gebelgd over open brief Zulay Nouel

KRALENDIJK — In een brief aan de voorzitter van de Stichting Sailing regatta heeft de gezaghebber van Bonaire, George Soleana in een duidelijk gepikeerde toonzetting gereageerd op de open brief die door Zulay Nouel als lid van het stichtingbestuur naar de media is verstuurd. Soleana vindt de inhoud van de brief beneden alle peil en wenst op korte termijn te vernemen of de overige bestuursleden de brief onderschrijven.

In de brief suggereerde Nouel dat gezaghebber Soleana opzettelijk trachtte de bemanning van een Venezolaanse oorlogsschip -dat telkens de deelnemers transporteert- te negeren en niet officieel te willen ontvangen.

Gezaghebber Soleana noemt de openbrief een verwerpelijke daad door een bestuurslid die nota bene in een door de overheid gesubsidieerd orgaan zitting heeft.

Hij verklaarde in zijn brief aan voorzitter (qualitate qua) Rudi Ellis: 'De inhoud van de brief mist elke respect voor een gezaghebber in functie. Ik kan U wel mededelen dat vorig jaar deze zelfde persoon Nouel op een even laakbare manier en tegen elke fatsoennorm in openlijk een gedeputeerde heeft beledigd die in deze functie ook voorzitter van de Stichting was. Nu ben ik dan het onderwerp van haar twijfelachtige en controversiele activiteit'. Soleana zegt de reactie af te wachten van de overige leden van het bestuur alvorens hij zijn positie als gezaghebber in het gehele regatta gebeuren wil evalueren.

In haar brief suggereert Zulay Nouel dat zij namens de Venezolaanse regering en de consul generaal van Venezuela op Bonaire, Altuve, spreekt. Deze belegde echter woensdagavond een urgente persconferentie, waar hij mededeelde dat de actie van Nouel geenszins ondersteund wordt door de Venezolaanse regering of zijn persoon.

Er is met Nouel zelfs niet eens van gedachten gewisseld en met nadruk zegt Altuve dat er geen enkele aanmerking is op het gedrag van Gezaghebber Soleana.

Met diep leedwezen hebben wij kennis genomen van het plotselinge heengaan van onze medewerker en collega,

ERNESTO M. WELHOUS

tandheelkundige

in leven lid van de tandheelkundige examencommissie ex. art. 10 van de Gezondheidslandsverordening (P.B. 1952 no. 157) en de Verordening regelende de uitoefening der tandheelkunde (P.B. 1934, nr. 46).
Zijn grote inzet voor deze commissie en voor de tandheelkunde in het bijzonder, zal in onze herinnering blijven.

De Voorzitter van de commissie,
namens deze,
De Wnd. Direkteur van het
Departement van Volksgezondheid
en Milieuhygiëne,
J.H. DE HAAN, arts

Gebruik de gordel!

■ *WILLEMSTAD — E. Moreno Brandao & Sons, de autodealer op Saliña, is met een campagne begonnen om het gebruik van de veiligheidsgordel te bevorderen. Dat gebeurt door verspreiden van een fel orange sticker met daarop de tekst: 'Het leven is mooi, denk aan de gordel!'*
De eerste sticker ging naar de eerste burger gezaghebber Elmer Wilsoe. De sticker is tweedelig, één deel is bedoeld voor de bumper en een klein deel kan binnen in de auto geplaatst worden. Op Curaçao wordt de veiligheidsgordel haast niet gebruikt.
Op de foto: René Moreno Jr die de sticker aan de gezaghebber overhandigt.

Capricorne in openhartig interview:

"Kunst blijft voor mij een raadsel"

WILLEMSTAD/AMSTERDAM —De typisch Antilliaanse beeldende kunst van Jose Maria Capricorne krijgt langzamerhand meer bekendheid in Nederland. Naar aanleiding van een expositie van de kunstenaar die vandaag in Voorschoten wordt geopend heeft Jos de Roo een interview met hem gehad in het dagblad Trouw. Capricorne vertelt de interviewer zeer openhartig over zijn werk, zijn gevoelens en de stijl die hij de afgelopen jaren heeft ontwikkeld.

Capricorne die als kunstenaar in vele landen heeft geëxposeerd (Nederland, Mexico, Brazilië, en Santo Domingo) en ook in veel landen heeft gewoond, heeft onder de invloed van al die culturen toch zijn eigen Antilliaanse stijl ontwikkeld.

Jos de Roo schrijft: Het werk van Capricorne herkent men ogenblikkelijk aan de compleet eigen signatuur die figuratief maar niet naturalistisch is, een eigen beeldtaal laat zien en de persoonlijke resultante is van een vruchtbare kruising van Caribische cultuur met een Europese academische opleiding.

OGEN

Het eerste dat opvalt is dat op elk werk ogen voorkomen, hetgeen volgens Capricorne voortkomt uit de Caribische cultuur waar de niet-verbale communicatie een veel grotere rol speelt dan in het westen. "Voor mij is het heel belangrijk dat een schilderij moet leven, het moet ook waarnemen en communicatie krijgen met de kijker. Wij uit het Caribisch gebied brengen door te kijken en te observeren een bredere communicatie tot stand. Door onze visuele waarneming zoeken wij de betekenis achter de dingen. We zijn niet zo gericht op het theoretiseren zoals men in het westen nogal veel doet. Wij vertrouwen op onze eigen waarneming, want het aanvoelen van dingen speelt bij ons een heel grote rol."

Jos de Roo betoogt in zijn beschouwing dat de 'ogen' van Capricorne misschien het resultaat zijn van de Antilliaanse schaamtecultuur. Westerse kunstenaars immers scheppen er behagen in om alle privé-zieleroerselen schaamteloos tentoon te stellen. De kijkende ogen die Capricorne in zijn werk gebruikt, verhinderen dat de toeschouwer naar binnenkijkt.

Capricorne in zijn antwoord op De Roo wijst die veronderstelling af. "Als je iets uit je imaginaire werled uitbeeldt, dan leg je natuurlijk ook dingen van jezelf in een schilderij", daarna iets toegevend: "Maar ik doe het natuurlijk wel op een manier die indirect is, verschillende gevoelsdimensies heeft."

DIEREN

Andere "Antilliaanse" kenmerken in het werk van Capricorne zijn de dieren. "Ik ben opgevoed in een land waar je overal dieren ziet, insekten en anderen. Het zijn voor mij magische figuren, ze spelen bij mij een ontzettend belangrijke rol als vormen van verandering. Mensen en situaties veranderen bij mij altijd in diersoorten."

Toch, naast de typisch Antilliaanse grondslag, heeft Capricorne een stijl gedestilleerd uit meerdere culturen. Over het ontwikkelen van die eigen stijl zegt hij: "Ik heb in verschillende landen gewoond, het is vanzelf gegaan. Ik sluit niet aan bij enige bestaande stijl en toch straalt mijn werk een sfeer uit die universeel is. Een puur abstract werk zal ik nooit maken, want alleen lijnen en kleuren, dat is absoluut mijn wereld niet. Ik ben natuurlijk ook niet groot gebracht in een wereld van staal en beton, maar in een wereld waarin het natuurlijke element een heel belangrijke rol speelt."

Toch staat Nederland de kunstenaar niet tegen, zo vertrouwt hij Jos de Roo toe. "Nee dat is te sterk gezegd. het staat me absoluut niet tegen, maar wel is het zo dat in een recht-toe-recht-aan-landschap weinig geheim zit. Het is een voorspelbare aangelegenheid. Een rechte lijn blijft een rechte lijn, terwijl een lijn die krom loopt en zich splitst, toch een heel ander gevoel geeft. Een natuurlijke omgeving, zoals in de oertijd is ontstaan, vind ik interessanter.

En of zijn eigen werk niet voorspelbaar is? Immers er zijn telkens kleurrijke werken te zien, waarop ogen en dieren voorkomen.

"Elke expositie die ik houd, is weer anders", reageert Capricorne. "ik volg wel dezelfde stijl, maar er zijn steeds elementen die weer anders zijn. In Voorschoten laat ik een mysterieuze figuur aantreden en daarnaast geef ik de natuur weer op mijn eigen specifieke manier."

KIPPEDONS

Capricorne toont aan Jos de Roo het verschil met Nederlands werk. Hij laat een boek zien met reproducties, waarin een werk is opgenomen van vier rijen kippedonsveertjes netjes naast elkaar geplakt. "Je vindt er een indiaans element in terug. Dat er hier een element uit de niet-westerse cultuur wordt weergegeven, vind ik fantastisch. Maar als er hier een kunstenaar uit een niet wersters land komt en hij zou een heel grote pijl en boog in het museum willen exposeren, dan zeggen de mensen: Dat is folklore. Het kijkvermogen is alleen binnen een Europese context gebleven."

Capricorne vervolgt: "Dat doek met die rijen pluisjes is natuurlijk een bedachte vorm van kunst, daarmee is het geheim ongedaan gemaakt dat voor mijn gevoel echter alle kunst schuilt. Kunst is en blijft voor mij een raadsel, een uiting van gevoel dat de maker zelf niet helemaal kan bevatten, net zoals het eiland waar ik vandaan kom een heel speciale mystiek en raadselachtigheid heeft."

WILLEMSTAD — Op Aruba werd tussen 4 en 7 oktober de nationale conventie van de Antilliaanse Jaycees gehouden. Organisator was de Jaycees afdeling Aruba. Thema was: 'Onze economische groei, onze uitdaging'. De deelnemers hebben verschillende redevoeringen kunnen horen, terwijl diverse vergaderingen werden gehouden. Op de laatste dag heeft de Belgische econoom Gunter Pauli een rede gehouden over het centrale thema.

Op de conferentie werd tevens het nationale bestuur voor 1991 gekozen. Deze bestaat uit: voorzitter Rudmila Smith-Paulo, aftredende voorzitter Elva Angela, vice-voorzitter Henny Cornelia, secretaris Guisbelle Thokaay, penningmeester Heinrich Coffie en vice-voorzitters Eritza Ramada de Isenia, Glenda Renée, Gloria Windfield, Rigoberto Kock, Ludwins Sprott en Felix Thomas, directeur van het internationale thema Vicky do Nasimento.

Er werden vele prijzen uitgereikt.

Stockmarkets - NEWS

NEW YORK	PREV.	12-10	FRANKFURT	PREV.	12-10	AMSTERDAM	PREV	12-10
DOW JONES	2365	2398	DAX INDEX	1428	1459	CBS GEN.INDEX	93.10	94.30
AM.BRANDS	69.38	70.38	ASKO	900.00	906.00	ABN-AMRO	31.10	31.30
AM.EXP.	18.75	19.38	BASF	208.00	209.00	AEGON	110.20	110.80
ANHEUSER B	35.50	36.75	BMW	410.00	422.00	AHOLD	124.30	126.50
ATT	31.25	32.00	COMMERZBANK	233.50	235.20	AMEV	45.10	45.80
BORDEN	30.13	30.25	DAIMLER BENZ	593.50	612.00	AKZO	78.20	79.00
CAMPBELL S	48.75	50.13	DEUTSCHE BANK	604.00	615.00	BOLS	171.50	171.20
CHRYSLER	10.50	10.75	HOECHST	203.50	203.60	BUHR.TET.	54.20	54.70
CITICORP	13.75	13.63	KAUFHOF	525.00	528.00	DAF	22.10	22.60
COCA COLA	40.38	41.63	MAN	341.00	351.50	DSM	84.30	84.90
DIGITAL	47.25	46.63	PREUSSAG	299.00	305.00	ELSEVIER	74.40	75.40
DUPONT	32.75	32.25	SIEMENS	551.50	564.00	FOKKER	34.80	34.90
EAST.KODAK	34.38	34.63	VW	398.50	410.20	GIST BROC.	23.80	24.50
EXXON	48.13	48.63				HAGEMEYER	100.50	103.00
FORD	29.75	30.88				HEINEKEN	120.80	122.30
GEN.ELECT.	51.13	53.13	LONDON			HOOGOVENS	49.90	50.30
GEN.MOTORS	35.63	36.75				KLM	20.20	20.60
HEINZ	30.13	30.63	FT-100 INDEX	2102	2100	KNP	40.90	41.40
HOMESTAKE	18.13	17.75				NEDLLOYD	36.60	38.30
IBM	101.00	100.25	ARGYLL	2.40	2.40	NMB	38.30	38.50
KELLOGG	64.25	65.13	BARCLAYS BANK	3.51	3.48	NAT.NED	50.50	50.80
MC DONALDS	25.75	26.00	BASS	10.27	10.32	PHILIPS	20.80	21.00
MERCK	75.25	77.50	BRITISH STEEL	1.25	1.24	ROBECO	86.20	86.40
MINNES.MNG	73.75	74.63	BRITISH TEL	2.75	2.77	ROLINCO	81.30	81.30
MOBIL CORP	56.63	56.00	BTR	3.13	3.23	RORENTO	59.60	59.70
NCR	51.00	50.00	CADBURY	3.08	3.08	RODAMCO	54.40	54.50
PFIZER	71.63	70.88	CABLE & WIRE	4.10	4.09	ROYAL DUTCH	137.50	136.80
P.MORRIS	44.38	44.75	GRAND MET	5.57	5.58	UNILEVER	141.00	141.80
QUAKER	43.38	43.63	MARKS & SPENCER	2.42	2.45	VMF STORK	43.50	44.80
SEARS	22.50	23.00	REDLAND	5.65	5.68	VOC	37.30	37.80
UP JOHN	35.50	36.00	TATE & LYLE	2.48	2.48	VNU	75.50	74.70
USX	30.88	30.88				WESSANEN	56.70	58.50
WOOLWORTH	24.38	26.25						
			TOKYO					
GOLD	391.80	388.70				TORONTO		
			NIKKEI DOW IND.	22585	22390			
SILVER	4.25	4.30				TSE 300	3055.3	3048.0
			BRIDGESTONE	1120	1110			
CRUDE OIL	39.70	39.75	CANON	1410	1410	ALCAN	18.75	18.75
			DAI ICHI KANGYO	1660	1630	BELL	35.38	35.50
US$/Yen	129.90	128.65	DAIWA SEC.	960	989	BANK OF NS	11.25	11.50
			HITACHI	1190	1190	CAN.PAC.	17.63	17.75
US$/DMARK	1.52	1.52	HONDA MOT.	1380	1380	IMASCO	30.00	30.13
			JAPAN AIRLINES	1110	1130	LAIDLAW	18.88	18.75
GBP/US$	1.96	1.97	NEC	1480	1440	MOORE	26.38	26.25
			NOMURA SEC.	1520	1530	NORANDA	16.00	16.00
US$/NLG	1.73	1.71	NIPPON STEEL	410	416	PLACER DOME	18.63	17.88
ECU/US$	135.25	136.4	MASDA	631	601	POWER CORP.	14.38	14.38
CAN/US$	86.88	87.18	SONY	6400	6380	ROYAL BANK	20.13	20.88

Antillianen exposeren samen in Uithoorn

-door Mike Willemse-

WILLEMSTAD/UITHOORN — Zondag is het startsein gegeven voor een gezamenlijke expositie van werken van verschillende Antilliaanse kunstenaars. De expositie is één maand lang te bezichtigen in De Olievaar in het Noord-Hollandse stadje Uithoorn. Bekende en minder bekende, jonge en oudere artiesten tonen afwisselend hun conservatieve en modernere beeld- en schilderwerken. Door het geel loopt duidelijk een rode draad: telkens is de lijn naar de Antillen terug te vinden.

Het betreft een gezamenlijk optreden van Nelson Carilho, Boy Namias de Crasto, Lilian Bertijn, Marwen Baroud, C. Ferrari en Elca en Huub de Lima.

Carilho, vooral bekend van zijn creatie 'Mama Tora' in het Vondelpark te Amsterdam, ter herdenking aan de moord op de Antilliaanse jongen Kerwin Duinmeijer, kon zelf niet aanwezig zijn. Hij exposeert eveneens regelmatig in Duitsland en België.

Ook Namias de Crasto is geen onbekende. Hij exposeerde eerder in Bussum, maar helaas nog steeds niet in de Antillen. Namias de Crasto wordt in zijn werk met name geïnspireerd door Pierre Lauffer, wiens teksten met behulp van kalligrafie (schoonschrijfkunst) in de schilderijen terug te vinden zijn.

Prachtige tekeningen van flamingo's op Bonaire en oude panden in Scharloo, Curaçao, zijn van de hand van Bertijn. Bijzonder van haar is dat zij de schilderkunst zichzelf heeft aangeleerd.

Van Baroud zijn veel posters gedrukt en verkocht. Het centrale thema in zijn werk is allerminst alledaags: de verkoop van menselijke organen. Ferrari is de jongste van het gezelschap en zijn creaties vertonen een hoge mate van abstractie.

Het echtpaar De Lima was vertegenwoord met een aantal schilderwerken. Opvallend is de snelle opkomst van Elca, die de techniek leerde van haar man.

MULTI-ETNISCH

Rudy Henriquez, student Politicologie die veel contacten onderhoudt met Antilliaanse en Arubaanse kunstenaars in Nederland, verrichtte de officiële opening. Hij herinnerde de aanwezigen eraan dat het in 1992 vijfhonderd jaar geleden is dat de Caribische regio kennis maakte met de Europese cultuur. De komst van Columbus heeft de eerste aanzet gegeven tot het ontstaan van multi-etnische culturen in dit gebied.

"De Antillen zijn sinds hun ontdekking een smeltkroes van culturen, wat zichtbaar wordt gemaakt door onze culturele uitingen. Dit houdt ook in dat onze kunstenaars een keuze moeten maken uit deze verschillende culturen. De aankomende kunstenaars zouden in de gelegenheid moeten worden gesteld zelf een keuze te maken waar zij hun opleiding volgen. Hetzij Venezuela, de VS, Nederland of elders", zo betoogde Henriquez.

Nederland begint in navolging van de Antillen en Aruba een multi-culturele samenleving te worden. Henriquez speelde hierop in: "De communicatieproblematiek, veroorzaakt door blinde vlekken in de kennis van elkaars cultuur, kan voor een deel opgeheven worden door onder meer het houden van dit soort exposities".

SAMENWERKING

Over de duurzame samenwerkingsverbanden op cultureel gebied tussen de Antillen en Nederland: "Halverwege jaren '80 is door Antilliaanse organisaties als Kibré, Initiativa Partikular Kòrsou, Cozac en Libertas geprobeerd te komen tot een multifunctioneel cultureel centrum op Curaçao en wel in het bekende helaas vervallen Belvedere in Otrobanda. Het was de bedoeling directe samenwerkingsverbanden tussen het centrum en soortgelijke instellingen in Nederland te bewerkstelligen zonder tussenkomst van de overheid.

Maar helaas heeft Monumentenzorg Curaçao gemeend dit prachtige gebouw te moeten opkopen met een andere bestemming (mogelijkerwijs een Documentatie- en Trainingscentrum van de Interregionale Commissie Actie Willemstad, Red.)".

Henriquez sprak de hoop uit in de nabije toekomst wel de beschikking te kunnen hebben over een eigen multi-functioneel centrum op Curaçao waardoor het mogelijk wordt in Nederland de culturele kennis over de Koninkrijkspartners in het Caribisch gebied toe te laten nemen en de onderlinge relaties gelijkwaardiger kunnen worden.

TE KOOP
NISSAN
280 - ZX '83
i.z.a.s.
Color gray/dark blue
Tel.: 614420

WAARSCHUWING
De commandant van de marinebasis Parera maakt bekend dat er schietoefeningen worden gehouden.
Op de schietbaan **HATO.**
VRIJDAG 19 OKTOBER 1990 van 07.00 tot 13.20.
Onveilig zeegebied ± 4000 meter uit de kust.

JONGEDAME 22 jaar
met HEAO-opleiding
richting Internationaal Management
zoekt een passende baan
Brieven onder **nummer 69** aan het bureau van dit blad

TE KOOP
TWEE z.g.a.n.
STALEN ROLLUIKEN (compleet)
bediening elektrisch + noodhandbediening
Afmetingen 3,25 m. x 3,40 m. en 3,50 m. x 3,20 m.
Te bezichtigen bij SECURITAS ANTIAS N.V.
Erieweg 43, Tel. 615622
Prijs nader overeen te komen.

the Jungle
Chobolobo Shopping Center
Tel.: 614136
Bestel nú Uw meubels voor december.
U doet slechts een aanbetaling van 10%.
Van **"Madura"** grote kollektie doeken om over de meubels te draperen met bijpassende kussenovertrekken, servetten en tafelkleden.

wc halá, kranchi kontrolá
KODELA/KAE/CUROIL

TE HUUR GEVRAAGD
Gedeeltelijk gemeubileerd huis
(airco's, ijskast, fornuis)
in goede buurt
3 à 4 slaapkamers
Huur tot max. fl. 2500,—
Tel. 76575/72947

Ervaren Boekhouder
op **MBA** niveau
is momenteel beschikbaar voor zowel part-time als op full-time basis voor geïnteresseerden
Tel.: 624315

SA BALOR
Schuttersweg no. 6A - CURAÇAO N.A.
Tel. 72368 & 374182
biedt te koop aan:
Een 3-slaapkamer woning
Diabaas 120
voor NAf. 68.800,— k.k.
Eigendomsgrond groot 535 m², degelijk afgerasterd met daarop aanwezige fundering te Salsbach Noord voor NAf. 42.500,— k.k.

Monday Special
CACTUS CLUB
Barbequed Loin Ribs
served with French fries or rice vegetables, basket of garlic bread and salad.
only **f. 15.00**
S.B.N. van Staverenweg
Tel.: 371600

Stroomonderbreking

Veel werkzaamheden kunnen wij voor U uitvoeren zonder U te storen, doch ditmaal moeten wij de stroomvoorziening onderbreken op:

* Dinsdag 16 oktober 1990
  Van 9 uur t/m 3 uur;
* Gedeelte Cas Coraweg omgeving Granbeeuw en Sta. Rosa, gedeelte Granbeeuw omgeving Cas Coraweg, gedeelte Sta. Rosaweg vanaf Kooyman tot Pasenshiweg, gedeelte nabij Sta. Rosa omgeving Granbeeuw, gedeelte Didoweg tussen Daphneweg en Sta. Rosaweg, gedeelte Daphneweg tussen Didoweg en Pasenshiweg, Kooyman N.V., Paso a Paso, Barberia Mel, Maysam.

KODELA

Dental Clinic Chong & Associates
maakt hierbij bekend dat Dr J.J. CHONG van 15 t/m 28 oktober
AFWEZIG
zal zijn
Dr J.M. WAGNER van 19/m 28 oktober
AFWEZIG
zal zijn
Spoedgevallen gelieve 616665 op te bellen voor nadere informatie over waarnemers

De lekkerste ROTIE'S,
pom, pastei, bamie, nassie, Chinese kip, geroosterde kip, varken moksie alesie, moksie moksie, bruine bonen.
kunt U krijgen elke zondag tussen 12 en 4 uur te
Koraal Partir Kav. 87
Tel.: 674103

Stroomonderbreking

Veel werkzaamheden kunnen wij voor U uitvoeren zonder U te storen, doch ditmaal moeten wij de stroomvoorziening onderbreken op:

* Zondag 14 oktober 1990
  Van 9 uur t/m 2 uur;
* Gedeelte Sta. Rosaweg vanaf Schottegatweg Oost tot Perseusweg, gedeelte Mahaaiweg vanaf Sta. Rosaweg tot Jasmijnweg, Angloweg, gedeelte Gladiolenweg tussen Sta. Rosaweg en Jasmijnweg, Rozenweg, gedeelte Lelieweg, gedeelte Schottegatweg Oost vanaf Jupiterstraat tot Aquariusweg, gedeelte Neptunusweg tussen Schottegatweg Oost en Polluxweg, Andromedaweg, gedeelte Aurigaweg, Plutostraat, Jupiterstraat gedeelte Uranusstraat tussen Plutostraat en Perseusweg, gedeelte Polarisweg tussen Orionweg en Schottegatweg Oost, Astroidenweg, gedeelte Castorweg Promenade.

Zondag 14 oktober
vanaf 12.00 uur
af te halen de echte
INDONESISCHE RIJSTTAFEL
met Sajor lodeh, sambel goreng telor, kip Atjar, sate, frikadel, vlees, sambel goreng kari kering, pisang goreng, kroepoek en sambel badjak.
Naf. 10.00
Ook hebben wij Bami en Nassi à Naf.10.00 en vegetarisch.
Familie Kerger
Canadaweg 9 - Telf.: 83459
Slamat datang dan makan.

schildersbedrijf Perfect
De huisschilder van Huis uit Gedipl. Mr. Schilder
Tel. 601766

TEX-MEX
Sunday
from 11.30 a.m. - 5.00 p.m.
Taco's - Enchilladas, Mex. Rice - Fajitas - Quesadilla -Shrimps - Burritos -Chile con carne - Chimichangos.
For orders please call 79386
Take out orders
Cassandraweg 27

TE KOOP
In Punda:
WALBEECKPLEIN,
karakteristiek pand,
ook geschikt als kantoor, ruime parkeergelegenheid, 560 m² eigendomsgrond.
ANG 135.000,-.
en, grenzend aan bovenstaand perceel:
ANSINGHSTRAAT,
woonhuis en garage,
168 m² eigendomsgrond ANG 74.500,-
Inlichtingen: tijdens kantooruren: 371210

Stroomonderbreking

Veel werkzaamheden kunnen wij voor U uitvoeren zonder U te storen, doch ditmaal moeten wij de stroomvoorziening onderbreken op:

* Dinsdag 16 oktober 1990
  Van 9 uur t/m 3 uur;
* Gaitoweg, gedeelte Rooi Catootjeweg omgeving perceel 12 - 14, British American Insurance, Welcome Shop, Van Velzen.

KODELA

TE KOOP
wegens vertrek
TOYOTA CRESSIDA 1990
7000 km.
Wit met blauwe bekleding.
Tel.: 79478

N.V. CURACAOSE WEGENBOUW MIJ.
VRAAGT TE HUUR
op korte termijn
EEN ONGEMEUBILEERD WOONHUIS
met minstens 3 slaapkamers
Offertes:
tel. 77003/370202/370818
Tijdens kantooruren

SALAS
Lezen betekent Ontspanning.
Fokkerweg en Zuikertuintje

OPENBARE VERKOOP

Op dinsdag, 16 oktober 1990 des voormiddags om 10 uur zal ten overstaan van notaris mr. M.L. Alexander of diens waarnemer, te zijnen kantore aan de Gaitoweg 2, Alhier, in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek van de Nederlandse Antillen:

een perceel grond, gelegen in het tweede district van Curacao op "KORAAL PARTIER", ter grootte van 900m2, nader omschreven in meetbrief nummer 383 van 25 augustus 1977, met het daarop gebouwde.

De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld Notariskantoor en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

Notariskantoor Mr. M.L. Alexander
Gaitoweg 2
Curacao
Telefoon: 371111.

TE KOOP
WEGENS VERTREK
Komplete luxueuze inboedel
w.o. eetkamer, electr. apparatuur, etc. etc.
BONAM
Kaya Misa Alegre 23
Tel. 79478

DOSTON Development N.V.
Developers of Cas Abao **Biedt aan:**
Zeer Fraai Gelegen Woonhuis
Indeling: Riante woonkamer ca. 60 m²
Overdekt terras ca. 33 m²
3 ruime slaapkamers
2 luxe badkamers
mooi aangelegde tuin
gehele woonhuis fraai betegeld.
Koopprijs: NAf. 229.500,-.
Voor inlichtingen en bezichtiging:
Tel.: tijdens kantooruren **78722** of **78680**
Na kantooruren **641153** Meta Coltof.

GEVRAAGD
door echtpaar zonder kinderen
een inwonende dienstbode
Goed kunnende koken, ook enigszins Nederlands of Spaans sprekend
Goede referenties!
Tel.: 78013

PICK YOUR FUTURE
From 36 Career Choices
The future belongs to the trained professional, and ICS has provided the proven training that has enabled millions of men and women all over the world to prepare themselves for exciting, rewarding careers in the field of their choice. WHY NOT YOU?
You can get the complete details on the ICS course that interests you. Simply fill in the coupon below (including the number of the Career Course that interests you most) and mail the entire ad to the address shown. We'll send you your FREE ICS Career Kit. Examine it, and then decide if the ICS way—the road to a million career success stories—is the road for *you*. Remember, there's no obligation, so act now.
SEND FOR FREE FACTS—NO OBLIGATION!
International Correspondence Schools, Dept. GOTAO
Box 1900, Scranton, Pennsylvania 18501, U.S.A.
CAREER DIPLOMA PROGRAMS — ASSOCIATE IN SPECIALIZED BUSINESS DEGREE PROGRAMS
Get FREE information—MAIL ENTIRE AD TODAY
Write the number of the one career that interests you
PLEASE PRINT
NAME ____ AGE ____
ADDRESS ____
CITY/COUNTRY ____

OPENBARE VERKOOP

Op woensdag 14 november 1990 des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31-33 ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor Palm & Senior in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek:

een perceel grond gelegen in het Stadsdistrict van Curacao naar berekening groot 1.230m2, kadastraal bekend als Sectie A nummer 391, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als Johannes van Walbeeckplein 22 en 23, Damsteeg 2, 4 en 6 en Ansinghstraat 48, 50, 52, 54, 56 en 56A.

De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

Nadere informatie betreffende financiering door de executerende bank zijn verkrijgbaar op onderstaand notariskantoor.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31-33
Tel.: 613199 - 613655.

Genoeg geklungeld.

Dat moet U vaak genoeg gedacht hebben. En U kocht een PC met een administratiepakket.
Maar geen GROTE BEER.
Uw bedrijf geautomatiseerd maar het ging nog steeds niet zoals het hoorde. U kocht een grotere PC en een duurder administratiepakket. Maar nog steeds geen GROTE BEER.
Toen was U het zat. Uw administratie is inmiddels perfect geautomatiseerd. U kocht bij ons GROTE BEER.

GROTE BEER *DE STANDAARD IN SOFTWARE*

Application Software Curacao N.V.
De dealer op de Nederlandse Antillen en Aruba met de meest tevreden relaties en de meeste geïnstalleerde GROTE BEER programma's.
AS Curaçao N.V. Perseusweg 2
Tel.: 618626 Fax.: 617979

Johnson & Johnson

ÑAPA

AMIGOE

ZATERDAG 13 OKTOBER 1990

Weekend Bijlage

VEEL WIJSHEID DOOR JAJA BIJGEBRACHT

Bewondering voor hardwerkende vrouwen

Sonia Garmers: 'Nederlandse man is een beetje saai....'

SONIA GARMERS *...mooi praten...*

= door Hennie Harinck =

Sonia Garmers is een begrip op Curaçao. In 1933 werd ze daar geboren als Sonia Mathilde Justina. Wie raad nodig heeft over allerhande zaken weet haar te vinden. Ze heeft geen geheim telefoonnummer en wordt naar aanleiding van haar populaire radioprogramma's bij Radio Hoyer de hele dag door gebeld. 'Sonia, mijn Johnny cake wil niet rijzen.' 'Sonia, moet ik verse of gedroogde peterselie in mijn portemonnee bewaren als ik m'n geld niet wil verspillen.' 'Sonia, ik heb ruzie met mijn buurvrouw, wat moet ik doen?' En Sonia antwoordt geduldig met haar typische warme stem, die uit duizenden te herkennen is én heeft werkelijk overal een geruststellend antwoord op.

Ze kan dan ook bogen op een rijke ervaring als alleenstaande moeder van vier kinderen, als radiopresentatrice, als medewerkster van t.v.-programma's in Nederland (*Nieuwe Buren* van de VARA) en als schrijfster van kinderliteratuur en boeken over de Antilliaanse keuken gevuld met smakelijke recepten. In Nederland werkte zij ondere andere mee aan de *Blauw Geruite Kiel* en een aantal jeugdbladen.Bovendien is zij een kenner van brua (zwarte kunst red.).

GEEMANCIPEERD

In haar levensverhaal is het opvallend dat daarin vrouwen de hoofdrol spelen. In het gesprek met deze 'geëmancipeerde vrouw avant la lettre' refereert ze vele malen aan haar moeder en vooral haar jaja, de grootmoeder die voor haar een bron is geweest van veel levenswijsheid. Toen ze op haar twintigste trouwde is haar jaja (minnemoeder) bij het gezin in komen wonen en daar tot haar dood gebleven. Na haar scheiding had zij de mogelijkheid om door te gaan met werken, want 'Jaja zorgde voor het huishouden, het eten en de kinderen. Dat was maar goed ook, want ik ben een belabberde huisvrouw.' Sonia Garmers heeft een tijd in Nederland gewoond en vertelt over haar ervaringen daar als Antilliaanse. Centraal staat in het volgende vraaggesprek echter de rol van de vrouw op Curaçao. Is die vrouw geëmancipeerd te noemen, hoe is hun onderlinge band, is zij nog steeds die vrouw die te kampen heeft met het 'Dubbelspel' van de man? Natuurlijk komt ook aan bod haar opinie over de Antilliaanse man. Is hij nog steeds een macho? Dat en nog veel meer kunt u lezen in dit gesprek met 'de moeder van Curaçao'.

Om te beginnen, hoe heeft u uw periode in Nederland ervaren?

'Ik heb er in totaal vijf jaar gewoond en ik had de eerste twee jaar veel moeilijkheden met hun directheid. Ze zijn zo ad rem en zeggen precies wat ze denken. De Curaçaoënaar zal dat nooit doen. Die zegt alles met een omweg met mooie woorden. Later raakte ik er aan gewend en ben ik ook een beetje brutaal geworden.'

Hoe zou u de Curaçaose samenleving typeren?

'In Curaçao leven verschillende nationaliteiten naast elkaar. Iedereen weet alles van elkaar hier, maar doet alsof niemand iets van elkaar weet.'

> *"Bij ons hebben mensen nog tijd voor elkaar"*

In 'Lieve Koningin, hierbij stuur ik u mijn dochter' beschrijft u onder meer uw ervaringen als Antilliaanse in Nederland. Wat viel u daar het meeste op?

'Op de Antillen denk je al gauw: op tijd komen is niet belangrijk. Ik laat m'n leven niet runnen door zo'n klok. Hier heeft iedereen een zee van tijd. Als je een half uur later komt wacht men toch: de afstanden zijn hier ook immers klein. In Nederland moet je rekening houden met de vertrektijden van de trein of de tram en met de bepaalde tijd van de persoon waarmee je afspreekt. Hier hebben heel veel mensen een meisje voor de huishouding, maar in Nederland moet je alles zelf doen en dus veel efficiënter met je tijd omgaan.'

ETEN

'In het begin vond ik het heel vreemd dat mensen op vastgestelde uren aten. Wij zijn gewend op Curaçao te eten wanneer we honger hebben. Een moeder staat hier ook altijd klaar met eten. Maar met de schooltijden in Nederland is het logisch dat je om zes uur 's avonds eet. Dan heeft de moeder daarna ook een vrije avond. Je zou misschien denken dat de Antilliaanse vrouw een slaaf van haar kinderen en man was, maar ik denk dat ze daar haar identiteit aan ontleende. Ze was daar en stond klaar voor het gezin. Mijn jaja die bij ons in huis woonde ging zelfs zover om wakker te blijven tot wij thuis kwamen en als mijn broers om drie uur in de nacht nog honger hadden maakte ze wat. Het komt er op neer dat moeders zich zo onmisbaar willen maken.Als een vrouw bijvoorbeeld zelf geen kinderen heeft en ze verdient een goed salaris dan kan het gebeuren dat ze aan haar petekind vraagt om bij haar te komen wonen. Dat kind kan dan op de lange duur zelfs haar erfgenaam worden.'

U heeft er nooit over gedacht uw jaja in een bejaardentehuis te laten plaatsen?

'Toen ik trouwde op mijn twintigste kon ik niet koken en had ik het niet geleerd hoe ik een huis moest schoonhouden. Mijn oma is toen bij mij komen wonen, zij was toen zestig en is tot haar dood bij ons blijven wonen. Ik werkte en jaja deed het huishouden. Ik vind het heel normaal dat oma bij ons woonde. Zij heeft ons tenslotte altijd verzorgd. Ik zou het niet over m'n hart kunnen verkrijgen haar in een bejaardentehuis te plaatsen. Het is ook goed een ouder iemand met levenservaring in je omgeving te hebben: zij weten veel over ziektes en er is toch niemand die beter op de kinderen kan passen dan oma!'

Hoe denkt u dat het u zelf zal vergaan als u een dagje ouder wordt?

'Mijn vier dochters wonen in Nederland en ik mis ze toch wel. Als ze daar blijven dan ga ik later ook naar Nederland. Ik kan overal wonen en pas me makkelijk aan. Nederland is voor mij ook aantrekkelijk: het cultuuraanbod is zo groot en je kan makkelijk een weekendje naar Parijs. Als ik oud wordt hebben mijn kinderen al gezegd dat ik bij hen moet komen wonen. Ze bouwen dan voor mij een klein huisje op het erf en willen voor mij zorgen. Als m'n dochters in Nederland blijven wonen ga ik bij een van hen inwonen en pas ik op de kinderen als zij gaan werken of studeren. Mijn grootste wens is eigenlijk: in een groot huis hier of in Nederland wonen met àl m'n kinderen totdat ik dood ben!"

Wat vindt u het belangrijkste verschil tussen Nederlandse en Antilliaanse mannen?

'Nederlandse mannen vindt ik een beetje saai, haha. De Antilliaanse man kan heel mooi praten. Het leven lijkt dan alleen maar rozegeur en maneschijn. De Nederlandse man is veel serieuzer, ziet het leven zwaarder en denkt altijd: hoe veel kost dat. Ze zijn eigenlijk niet te vergelijken. Een Antilliaan is misschien te vergelijken met een Italiaan of een Spanjaard, het zuidelijke type. De Nederlandse man is de laatste veertig jaar volgens mij enorm veranderd: ze zijn niet meer zo degelijk als vroeger en 'losjes' geworden.'

Hoe bent u voor het eerst in aanraking gekomen met het machismo?

'Ik was nog klein. Mijn broers mochten op straat spelen en boodschappen doen voor mijn moeder maar ik niet. Ik mocht niet naar buiten. Meisjes speelden vroeger niet op straat. Ik had toen een baantje en moest m'n broer elke zaterdag een tientje geven want hij was een jongen en jongens kunnen niet met vriendjes uitgaan en geen geld hebben.

> *"Als ik oud word ga ik bij mijn dochters wonen"*

Hij werkte niet. Jongens werden echt voorgetrokken. Nu niet meer. M'n neefjes helpen zelfs in de keuken terwijl vroeger de keuken het domein van de vrouwen was. Hij hangt de was op. Mijn broer wilde vroeger nog wel helpen met wassen maar zeker niet de was ophangen, omdat de buren dat dan konden zien.'

Is er door 300 jaar Nederlanders op Curaçao invloed geweest op het gedrag van Antilliaanse mannen?

'Het machismo is eigenlijk niet veranderd. De laatste jaren zijn vrouwen gaan studeren en daardoor is veel veranderd. De vrouw heeft een veel gelijkwaardiger positie ingenomen doordat ze haar eigen geld kan verdienen. Emancipatie heeft alles te maken met die financiële onafhankelijkheid. Ikzelf heb vanaf mijn eerste kind altijd gewerkt.'

Voelt u iets voor het feminisme?

'Ik vind feministen heel vooruitstrevend maar soms te fel. Ze moeten zich ook niet als mannen gaan gedragen, want dat hoeft voor mij niet. Vrouwen moeten trots zijn op hun vrouwelijkheid en er ook als vrouwen uitzien, ook dan kun je feministe zijn. Het is afstotelijk als ze er als mannen uit gaan zien.In feite zijn veel vrouwen hier eigenlijk heel stoer. Ze staan hun 'mannetje', alhoewel je er uiterlijk niet veel van merkt. Op het moment dat ik er alleen voor stond met vier kinderen was ik in een klap geëmancipeerd.'

In 'Dubbelspel' van Frank Martinus Arion lijkt het leven op Curaçao te draaien om overspel. Hoe is het nu gesteld met die dubbele moraal?

'Dat mannen by-sides (minnaressen) mogen hebben en vrouwen trouw moeten zijn heeft alles te maken met de kleinheid van het eiland en de solidariteit onder mannen die bij de vrouwen ontbreekt.Mannen zijn vrijer terwijl vrouwen elkaar in de gaten houden en jaloers zijn. Zo'n vijfentwintig jaar geleden was het heel normaal dat je als maagd het huwelijk inging. De man daarentegen had dan al behoorlijk wat avontuurtjes achter de rug, wat volledig geaccepteerd was. Door de komst van de pil en de invloed van buitenaf is er inmiddels veel veranderd.'

Welke rol heeft de man in uw leven gespeeld?

'Ik ben op m'n 33e gescheiden, had toen vier kinderen en m'n grootmoeder in huis. De alimentatie bedroeg 150 gulden per maand.We kennen hier geen kinderbijslag dus ik moest hard werken om alle rekeningen te kunnen betalen. Ik werkte toen bij drie kranten tegelijk als journalist, ik handelde in antiek en sieraden en hield klandestiene loterijtjes om geld bij elkaar te schrapen. Ik had gewoonweg geen tijd om me met mannen bezig te houden. Het idee om bij die vier dochters en een jaja ook nog eens een man in huis te halen stond me ook tegen. Ik had m'n hele leven op de kinderen ingesteld. Nu zou ik er wel tijd voor hebben, maar welke man wil nou met zo'n gek mens wonen, haha.'

In 'Lieve Koningin' schrijft u ergens: 'Bij het streven naar emancipatie van de vrouw op Curaçao, krijg je de meeste en grootste tegenstand van de vrouwen zelf.' Wat bedoelt u daarmee te zeggen?

'Het was vroeger zo dat vrou-

> *"Feministen moeten vrouwelijke behouden"*

wen onwennig aankeken tegen geëmancipeerde vrouwen wat dan kon resulteren in kwaadsprekerij. Eigenlijk wilden ze zelf ook wel een grote mond hebben, maar dat durfden ze niet. Het nog steeds zo is dat vrouwen onderling nauwelijks solidair zijn. Mannen daarentegen zijn altijd solidair met elkaar geweest. Vrouwen zijn zo snel jaloers op elkaar. Natuurlijk zijn er uitzonderingen. Familieleden staan overigens altijd voor elkaar klaar. Je komt op Curaçao niet snel alleen te staan. Er is altijd wel een familielid waar je naar toe kan.Het spreekwoord 'familie kijven, familie blijven' is echt van toepassing op de situatie op de Antillen. Als je problemen hebt blijft dat binnen de muren van je huis. Je praat er wel over met je moeder of zus, maar je hangt de vuile was niet buiten. Mijn jaja zei altijd: binnen huilen, buiten lachen.'

'Brua' speelt een belangrijke rol in uw boeken. Het is een soort bijgeloof. Is brua een vrouwenaangelegenheid?

'Brua is een ritueel waar zowel vrouwen als mannen in bedreven kunnen zijn. Er zijn mannen en vrouwen die kaartleggen, sigarenas lezen en waarzeggen. Brua heeft te maken met het oproepen van geesten en heiligen. Brua vind je veel in Haïti, Suriname en Brazilië. Daar is de echte brua nog te vinden.Het geloof in brua is hier meer iets van : baat het niet dan schaadt het niet. Als ik wierook voor een gulden brand om mijn geluk in de loterij, waarmee ik duizend gulden kan winnen, positief te beïnvloeden, ach waarom zou ik het dan laten.'

Welke vrouw(en) bewondert u het meest?

'Ik bewonder alle vrouwen, die hier zonder man en met weinig geld kinderen goed en gezond weten op te voeden. Je moet niet vergeten dat een heleboel van de belangrijke mannen op Curaçao zogenaamde 'BOM-kinderen' zijn, dus kinderen van alleenstaande vrouwen. Deze vrouwen hebben voor die kinderen gezorgd dat ze onderwijs konden volgen. Kortom die ontplooiingsmogelijkheden die ze zelf niet gehad hebben. Voor die oudere vrouwen heb ik enorm veel respect. Het zijn die vrouwen die je nu lootjes ziet verkopen aan de kant van de weg. Ze hebben altijd gewerkt en zijn nog graag onder de mensen om een praatje te maken. Ze verkopen ook zelfgemaakt snoepgoed. Het is hun manier van leven, die ze altijd gewend waren. Ze zouden dood gaan als ze dat niet meer deden.'

Waar komen die hardwerkende vrouwen zoal vandaan?

'Op Curaçao zie je vrouwen van diverse nationaliteiten. De Portugese vrouwen zijn over 't algemeen hardwerkende vrouwen, die een hele dag in hun winkeltjes staan te verkopen. Het geld dat ze dan verdienen is dan allemaal voor hun kinderen. De Dominicaanse vrouw is heel arm. Ze werken hier veelal als kamermeisje, dienstmeisje of prostituée. Het geld dat ze verdienen sturen ze bijna allemaal naar hun familie in Santo Domingo. Als ze kleren kopen voor hun kinderen daar, kopen ze die ook voor hun neefjes en nichtjes.'

Over prostitutie gesproken: de AIDS-voorlichting op Curaçao is miniem. Hoe komt dat denkt u?

'Hoewel die voorlichting op gang lijkt te komen is die inderdaad veel geringer dan in Nederland of Amerika. AIDS is wat het taboe daaromheen betreft te vergelijken met kanker. Mensen praten hier niet openlijk over ziektes. AIDS wordt in de volksmond darmkanker genoemd.Dat heeft ook te maken met de mentaliteit van de mensen. Men praat hier niet graag over problemen. Dat doe je thuis wel, maar op straat moet je lachen. Alle problemen lijken hier door de wind weggewaaid te worden.'

Denkt u dat de politieke band met Nederland politiek behouden moet blijven?

'Ons probleem is dat we eigenlijk geen grondstoffen van betekenis hebben: alles moet ingevoerd worden. We hebben ook niet zoveel geld als bijvoorbeeld Zwitserland, een land dat toch ook nauwelijks over grondstoffen beschikt. Ik denk dat de meeste mensen hier toch denken: 'Vadertje Nederland' houdt een handje boven ons hoofd. We voelen ons veilig bij Nederland. Je zult ook bijna niemand tegenkomen die bij Venezuela ingedeeld zou willen worden. Dat ligt dan wel dichter in de buurt: van de Nederlanders weten we wat we kunnen verwachten. We kennen ze tenslotte al driehonderd jaar. Onze band met de Hollanders belet wel sommige ontwikkelingen. Kijk maar naar de luchtvaartpolitiek. Door het monopolie van de KLM kunnen er geen contacten met bijvoorbeeld de Lufthansa gesloten worden.'

Hoe denkt u dat andere mensen u zouden beschrijven?

'Ik denk dat ze zullen zeggen: ze is gek, heeft een grote mond en heeft overal kritiek op. Eigenlijk is ze helemaal niet aardig.Maar toch is ze een goede moeder. Dat ze dat zeggen vind ik heel belangrijk.'

IN DIT NUMMER van Ñapa :

ÑAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

EINDREDACTIE: Norbert Hendrikse
LAYOUT: Solange Isselt

Golfcrisis komt Teheran goed uit

Iran wil door bewapening rol in regio versterken

DEN HAAG.- Met als decor de Golf-crisis, waarbij alle andacht van het westen erop is gericht de Iraakse president addam Husayn zo niet fysiek, dan toch wel politiek een opje kleiner te maken, toont Teheran steeds meer aspiraes een regionale mogendheid te worden. Onlangs werd voor e Iraanse televisie met nauw verholen trots een aantal van e modernste Mig-29 gevechtsvliegtuigen getoond die Tehean zich onlangs in Moskou aanschafte. Waarnemers menen at dit de eerste stap is naar de wederopbouw van een ieuwe Iraanse militaire macht. Tijdens de oorlog tegen Irak oest het leger het nog grotendeels hebben van nauwelijks etrainde jongetjes die vaker zonder dan met een geweer in e hand de Iraakse mijnenvelden in werden gestuurd. De raanse luchtmacht stelde toen nagenoeg niets voor, de estellen stonden meestijds aan de grond wegens gebrek an piloten en onderdelen.

De *Tehran Times* schreef a het vertoon dat het Kremn tot dusver alleen Mig-9's heeft verkocht aan lanlen waarmee het uitstekende etrekkingen onderhoudt. De egeringskrant schreef verer dat er van Moskou ook ndere wapens worden gekcht. Het is niet bekend hoeeel Mig-29's teheran heeft angeschaft. Zeker is evenvel dat er nog meer wensen o het boodschappenlijstje an teheran staan en dat er iet alleen in de Sovjetunie vordt gewinkeld.

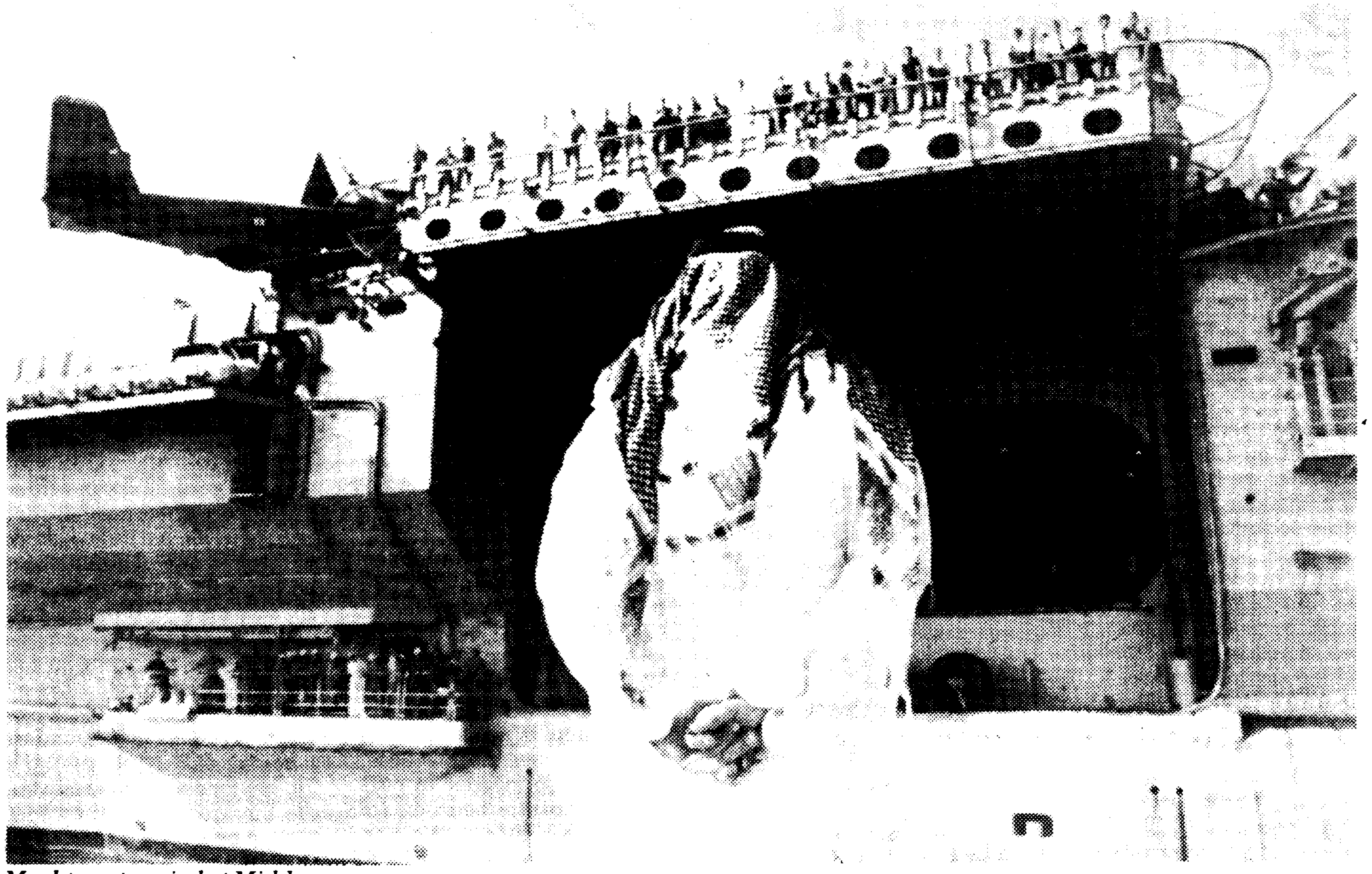
AANBIEDINGEN

De *Tehran Times* schreef dat van alle kanten aanbiedingen komen en dat ook China 'een aardig prijsje vroeg voor zijn wapens'. De regeringskrant merkte echter op dat Teheran toch vooral uit is op geavanceerde westerse wapensystemen en moderne gevechtsvliegtuigen. Westeuropese landen staan zich intussen te verdringen bij de Mollahs in Teheran met aantrekkelijke offertes. Deze aanbiedingen worden zeker bestudeerd, zo liet het blad weten. Vooral ook omdat Iran tijdens de Golf-oorlog zijn lesje heeft geleerd en niet langer afhankelijk wil zijn van slechts een wapenleverancier. Het blad benadrukt dat Iran nooit oorlogszuchtig is geweest, maar dat het slechts zijn soevereiniteit wil verdedigen. Met de nog steeds groeiende aanwezigheid van de "imperialisten die een complot smeden tegen het Midden-Oosten" is het land echter wel genoodzaakt er een efficiënt leger op na te houden, aldus het blad. De vraag blijft natuurlijk of Iran zich een sterk leger kan veroorloven. Het land stond immers na de acht jaar durende oorlog tegen Irak economisch aan de afgrond. Aan de andere kant, het Internationaal Monetair Fonds (IMF) concludeerde twee maanden geleden dat de Iraanse economie aan de beterende hand is.

GROEI

De afgelopen twee jaar maakte het land een economische groei door van tegen de vier procent als gevolg van het feit dat de olie weer ging stromen. Door de oorlog met Irak (in 1980-1988) en de westerse sancties was het bruto nationaal produkt in de jaren daarvoor geslonken met tien procent. De huidige crisis legt Teheran bepaald geen windeieren. Het land profiteert enorm van de stijgende olieprijzen. Per maand verdient het land zo'n 700 à 800 miljoen dollar aan de golfcrisis, zo maakte de Iraanse minister van Olie, Gholamreza Aqazadeh, vorige week bekend.

Cynische waarnemers menen dan ook dat de recente opmerking van de Iraanse geestelijke leider Ayatollah Ali Khamenei (die zei dat de aanwezigheid van westerse troepen in Saudi-Arabië een heilige oorlog rechtvaardigt) vooral is bedoeld het conflict in de Golf te rekken.

Machtsvertoon in het Midden Oosten. Een Arabier kijkt naar het Franse vliegdekschip 'Clemenceau' dat zojuist in een haven van Saoudi Arabië is afgemeerd. Ook Iran maakt van de gelegenheid van de Golf-crisis gebruik om zich door de grote mogendheden die het gevaar van Saddam Huseyns Irak willen keren, van moderne wapens te laten voorzien.

Maar niet alleen in economisch opzicht spint Teheran garen bij de Golf-crisis. De betrekkingen met het onlangs nog door Teheran verguisde westen verbeteren zienderogen. Ondanks Khameneis opmerking over de Jihad (heilige oorlog) lijkt de tijd van anti-westerse demonstraties in de Iraanse steden definitief voorbij. De in hun zwarte chadors gehulde vrouwen namen deel aan de Aziatische Spelen in China, waarvan Irak was uitgesloten. Niet langer roepen zij "dood aan Amerika", zoals enkele jaren geleden nog dagelijks te horen was in de straten van Teheran tijdens "spontaan georganiseerde" demonstraties.

POSITIE STERKER

Nu Irak heeft ingestemd met de Iraanse voorwaarden en tienduizenden krijgsgevangenen inmiddels huiswaarts zijn gekeerd, is de positie van president Ali Akbar Hashemi Rafsanjani aanzienlijk versterkt. Zijn pogingen om de vensters naar het westen te openen, beginnen dan ook vruchten af te werpen. De als pragmatisch bekendstaande Rafsanjani begreep in Teheran als geen ander dat alleen het westen de financiële steun kan bieden die Iran nodig heeft. Niet alleen voor de wederopbouw van de economie, maar ook voor de versterking van het leger.

Teheran hoopt in de periode tot 1994 een bedrag van ongeveer 60 miljard gulden van de westerse landen te lenen. Het land probeert hiermee 's lands huishouden een impuls te geven om zo de vooroorlogse groei van acht procent per jaar weer te bereiken. Teheran verklaarde zich vorige maand bereid de diplomatieke betrekkingen met Londen te herstellen nadat deze in verband met de Salman-Rushdieaffaire in 1989 werden verbroken. Ook gaf Iran aan zich in te willen spannen voor de vrijlating van de westerse gijzelaars in Libanon.

De Europese Gemeenschap liet weten op haar beurt de diplomatieke betrekkingen met Teheran weer op te willen warmen die vorig jaar waren bekoeld toen wijlen Ayatollah Ruhollah Khomeini Rushdie wegens zijn boek "de duivelsverzen" ter dood had veroordeeld. Minister Van de Broek zal deze maand zijn Iraanse ambtgenoot Ali Akbar Velayati spreken over het opnieuw uitwisselen van ambassadeurs.

NEDERLAND

De Nederlandse ambassadeur werd vorig jaar voor de tweede maal teruggeroepen toen Rafsanjani opriep een Amerikaan, Engelsman of Fransman te doden voor elke Palestijn die door het Israëlische leger wordt doodgeschoten. Maar deze oproep lijkt in het westen alweer vergeven en vergeten nu gezocht wordt naar strijdmakkers in het conflict tegen Irak en nieuwe afzetgebieden zich aandienen in het Midden-Oosten.

Vooral ook omdat er nu met de Golf-crisis een einde is gekomen aan de wapenleveranties aan Irak dat in de jaren tachtig nog werd gezien als een bolwerk tegen het oprukkend Islamitisch fundamentalisme van de Ayatollahs in Teheran. Vorige maand werd al bekend dat Fokker een tiental toestellen gaat leveren aan de Iraanse luchtvaartmaatschappij.

In de westerse hoofdsteden ontstaat het besef dat voor het veiligstellen van de olievelden in de Golf voor de lange termijn de Iraanse bijdrage onontbeerlijk is. Temeer omdat Iran de aanwezigheid van Amerikaanse troepen in de regio scherp veroordeelt. Westerse diplomaten in de Golfstaten zeggen dat Moskou, met de instemming van Londen, Washington probeert over te halen om in te stemmen met een Arabisch-Iraans veiligheidspact. Volgens de diplomaten liet de Britse minister van Buitenlandse Zaken William Waldegrave hierover onlangs al een proefballonnetje op toen hij, aldus een Arabische krant, suggereerde dat Teheran zich zou moeten aansluiten bij een alliantie van de Arabische Liga.

ALLIANTIE

Hoewel Londen dit bericht later tegenspràk, is de boodschap wel overgekomen en wordt er in de Iraanse hoofdstad hard aan gewerkt, aldus de zegslieden. Zij wijzen erop dat Rafsanjani de laatste tijd immers herhaaldelijk de wenselijkheid heeft uitgesproken van een regionale alliantie. Tijdens het bezoek van de Syrische president Hafez al-Assad aan Teheran veroordeelde Rafsanjani het afgelopen weekeinde het Amerikaanse plan voor een "nieuwe veiligheidsstructuur". Wel stelde hij als alternatief voor dat de betrokken landen zelf een alliantie op poten moeten zetten om de stabiliteit in de regio te handhaven.

In een dergelijk scenario ziet Rafsanjani zeker een leidende rol voor Iran weggelegd. Met zijn bevolking van bijna 60 miljoen zielen heeft Iran meer inwoners dan alle Arabische landen aan de Golf bij elkaar. In de jaren zeventig werd Iran door Washington al gezien als een regionale politiemacht. Het Iran van wijlen de Sjah moest niet alleen de zuidflank van de Sovjetunie in de gaten houden, maar ook de conservatieve heersers in de Golfstaatjes in het zadel houden.

"Westers complot maakt bewapening noodzakelijk"

Maar of er inderdaad een samenwerkingsverband in het verschiet ligt, is nog maar de vraag. Niet alleen wegens de spreekwoordelijke onderlinge verdeeldheid van de Arabische landen rond de Golf, maar ook omdat de traditionele vijandschap tussen de van oorsprong Perzische Iraniërs en de Arabieren diepgeworteld is. Een Iraanse diplomaat in de directe omgeving van Rafsanjani zegt hierover: "het zal lang duren voordat alle problemen (over een Iraans-Arabische alliantie) zijn opgelost, maar dat is wel wat Iran wil en waaraan wordt gewerkt".

Pakketje tegen C-wapens

■ *HOLON - De Israelische regering begint met de distributie van pakketten voor de burgerbevolking welke bestemd zijn voor het geval er een oorlog uitbreekt waarbij chemische wapens worden gebruikt. In het pakket zit een gebruiksaanwijzing in het Hebreeuws, Engels, Arabisch en het Russisch. Tienduizenden Israelische ingezetenen zijn afkomstig uit de Sovjetunie. De foto toont de inhoud van het pakket.*
(AFP-satellietfoto)

Vlak voor zijn dood in opspraak door publicatie

Teengs Gerrits: Nederlands bekendste verzetsstrijder

DEN HAAG.- Deze week is in Nederland de oud-verzetsman Hans Teengs Gerritsen overleden. "Er gaat geen dag voorbij dat ik niet aan de oorlog denk. In voor- en najaar heb ik er het meeste last van. Dit rotweer... Komt hard aan. De oorlog zit me op de hielen." Dat zei Gerritsen in november 1987 in een interview met Vrij Nederland. Gerritsen, een goede vriend van prins Bernhard, was misschien wel de bekendste oud-verzetsman van Nederland.

Na spionagewerk belandde hij in concentratiekampen, na de oorlog zette hij centrum '45 op en was hij onder meer voorzitter van het centraal orgaan verzets- en vervolgingsslachtoffers. Hij kreeg meerdere binnen- en buitenlandse onderscheidingen. Zo was hij ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw en drager van het verzetsherdenkingskruis en het Croix d' honneur Franco-Brittannique. Voor de oorlog vergaarde Gerritsen enige roem als sportman (ijshockey), later was hij vicevoorzitter van het Nederlands Olympisch Comité.

Gerritsen werd op 29 december 1907 in Amersfoort geboren als zoon van een graanhandelaar. Hij heette toen alleen nog maar Gerritsen, in de jaren vijftig voegde hij de anders uitstervende familienaam van zijn moeder toe.

VERZET

Bij het uitbreken van de oorlog werkte hij bij de dienst in- en uitvoer van het ministerie van Economische Zaken. In 1940 kwam hij via hockey-vrienden in het verzet. Hij verzamelde via zijn werk inlichtingen voor de verzetsgroep van Lodo van Hamel, de oprichter van de latere inlichtingendienst.

Op de zomer van 1942 werd Gerritsen op kantoor opgepakt door de Gestapo en in de Scheveningse gevangenis gesmeten. Hij werd beschuldigd van sabotage, spionage en hulp aan de vijand. Zijn vriend Jan ten Bosch, ook een verzetsman, nam de schuld op zich, omdat Gerritsen getrouwd was en een kind had (Victor, 1930). Ten Bosch werd gefusilleerd, aldus Gerritsen in genoemd artikel in *Vrij Nederland*. In *Trouw* vertelde Gerritsen in 1988 dat ook hij ter dood is veroordeeld. Dat hij niet werd geëxecuteerd maar naar een kamp doorgestuurd, zou hij "te danken" hebben gehad aan degene die hem had verhoord, de SD'er Haubrock.

Via kamp Amersfoort kwam Gerritsen als *nacht- und nebelgevangene* in de concentratiekampen Natzweiler en Dachau. In het interview met *Vrij Nederland* zei hij veel van zijn concentratiekampjaren geleerd te hebben: "ondanks de gruwelen. Omdat ik daar een samenleving heb meegemaakt waarin je niet door je naam of je geld, maar alleen door de kracht van je persoonlijkheid boven de massa kon uitstijgen en anderen tot steun kon zijn.'

STERK VERHAAL

In september kwam Gerritsen weer in *Vrij Nederland*, maar in ongunstige zin. De oud-verzetsman zou zijn daden hebben opgeklopt. Telegraaf-journalist Henk de Mari, die een boek over Gerritsen zou hebben overwogen, zei in het verhaal: "toen ik dingen ging checken, begon ik te twijfelen. Ik weet nog steeds niet of het waar is wat bij allemaal zegt."

Op 6 oktober, de dag vóór Gerritsen's dood, gaf De Mari de oud-verzetsman de kans zijn eigen verhaal in De Telegraaf te vertellen. "Dat hij zijn verzetsverleden juist niet opklopte blijkt misschien uit zijn verzetvoering: voor zo weinig verzet drie jaar lang concentratiekamp..." dat hij veel meer deed dan de meeste Nederlanders en veel minder dan de meeste verzetsstrijders, is ook duidelijk,"aldus de inleiding bij het verhaal.

DUITSERS Teengs Gerritsen kwam na de oorlog vaak in het nieuws en, zoals uit het bovenstaande blijkt, tot heel recent. Vorige week verscheen hij nog in het NOS-journaal, als gast van de Duitse ambassadeur op diens feestje ter gelegenheid van de eenwording. "Feest voor de Duitsers, maar niet voor mij", aldus Gerritsen.

In een vraaggesprek met het ANP had hij kort daarvoor gezegd: "die kritiek van die Britse minister van Handel dat Duitsland erop uit is om heel Europa over te nemen, die deel ik. Ik was het roerend met hem eens. Maar als tien procent van het Duitse volk was als Otto von der Gablentz, de scheidende ambassadeur van van de Bondsrepubliek in Nederland, zou mijn opvatting anders zijn. Dat is nu eenmaal niet zo."

In 1988 stelde hij voor de twee van Breda "de grens over te schoppen", omdat zoveel mensen nog steeds van de kook raakten bij het oprakelen van het verleden. Hij had dat gemerkt bij het debat over het pensioen dat de "zwarte" weduwe van NSB-kamerlid Rost van Tonningen tot op heden opstrijkt, iets waartegen hij fel had geageerd.

Gerritsen was een paar maanden later een van de negentien ondertekenaars van de brief aan de regering waarin om vrijlating van de twee werd gevraagd. Veel verzetsmensen en slachtoffers begrepen hem niet, wat Gerritsen erg aangreep. Kort na de vrijlating stortte de oud-verzetsman in bij een herdenking in Wassenaar. Hij werd opgenomen op de afdeling hartbewaking van een ziekenhuis.

Naast zijn vele werk voor verzetsmensen met een concentratiekampsyndroom, was Teengs Gerritsen na de oorlog actief in het zakenleven. Hij was onder meer agent in Nederland voor vliegtuigfabrikant Lockheed en kwam tijdens de Lockheed-affaire rondom zijn vriend Bernhard in opspraak. De onderzoekscommissie Donner wist echter niets op hem aan te merken.

Teengs Gerritsen woonde tot zijn dood in Wassenaar. Hij laat zijn (tweede) vrouw en een tweeling van 15 achter.

FEY VAN DER DIJS ZET STUDIE IN NEDERLAND VOORT

Landslab is blij met innovatie van stagiaire

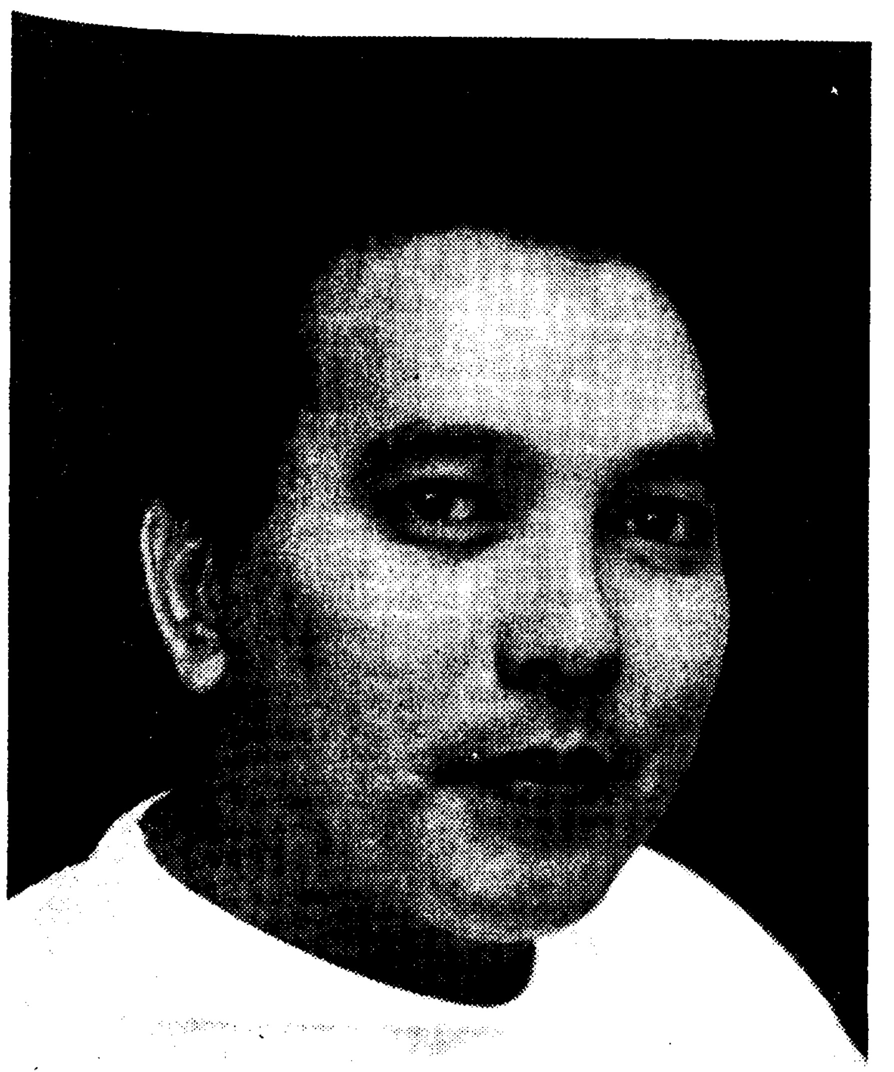
Nieuwe methode voor vroege opsporing sikkelcelziekte

HET LANDSLABORATORIUM te Vredenberg is een van de drukst bezochte instituten op het gebied van de gezondheidszorg op het eiland. Op weekdagen komen er dagelijks zo'n 400 personen bloed prikken of hun plasje brengen voor onderzoek. Niet dat ze allemaal ziek zijn. In veel gevallen betreft het routine-onderzoek en het bevestigen van diagnoses van huisartsen en/of specialisten, die zeker van hun zaak willen zijn.

Om de grote stroom klanten te kunnen verwerken heeft de staf van het Landslaboratorium o.l.v. dr J. Eustatia acht jaar geleden besloten tot verregaande automatisering over te gaan. De meest moderne apparatuur werd aangeschaft, zodat het lab op Vredenberg thans tot een van de beste in de regio behoort en bij regelmatige kwaliteits-testen in Nederland steeds met glans de proef doorstaat.

Het was dan ook een grote voldoening voor de staf van het Landslaboratorium om te kunnen melden dat onlangs een innoverende techniek kon worden ingevoerd bij de opsporing van de gevreesde sikkelcelziekte.

= door Norbert Hendrikse =

FEY V.D.DIJS
...innovatie...

De aan de Rijksuniversiteit in Groningen studerende Antilliaan, Fey van der Dijs (33), kwam vier maanden geleden naar Curaçao om in het kader van de afronding van zijn doctoraalstudie twee publicaties voor te bereiden. Hij koos hiervoor de beschrijving van een nieuwe methode, die het mogelijk maakt vroegtijdig de sikkelcelziekte op te sporen bij pasgeborenen. Met een ingenieuze machine, die in staat is chemische reacties te vertalen in een electronisch voortgebrachte *printout*, kan navelstrengbloed dat kort na de geboorte is afgenomen worden onderzocht op afwijkingnen in het hemoglobine, de rode bloedkleurstof die het zuurstof in het bloed transporteert.

Op de bovenste etage van het landslaboratorium krijgen wij op de vroege maandagochtend college in de biologie en chemie, althans daar lijkt het op wanneer gyneacoloog dr Hans Landman, biochemicus drs John Schermer hoofd van de afdeling chemie-hematologie en Fey van der Dijs zelf, aan deze leek proberen uit te leggen waar het allemaal om gaat. Wij zullen trachten het met vaktermen doorspekte relaas te vertalen in eenvoudige krantentaal, zodat de gemiddelde Ñapa-lezer ook geïnformeerd raakt omtrent deze toch belangrijke innovatie.

STAGE

John Schermer begint met de opmerking dat in het kader van het onderzoek biochemie en klinische chemie jaarlijks een aantal studenten bij het Landslaboratorium een aantal maanden stage doen. Zij komen met een opdracht van hun hoogleraar die eerst besproken moet worden om vast te stellen of eraan kan worden voldaan binnen de moge-

> *Alle babies kunnen worden gescreend*

lijkheden van het Landslaboratorium. Dat kon dus in het geval van Fey van der Dijs die al in Groningen begonnen was met het toepassen van een nieuwe methode voor het splitsen van hemoglobines. In samenwerking met dr Landman, die al eerder belangrijk onderzoek heeft gedaan op het gebied van de sikkelcelziekte, werd deze methode op Curaçao verder uitgewerkt.

Landman legt uit waar het precies om gaat: 'Bij sommige populaties komen bepaalde afwijkingen voor in het hemoglobine. Bij het blanke ras heel weinig, bij het negroïde om onbekende redenen heel frequent b.v. de sikkelcelziekte, waarbij het normale hemoglobine dat A genoemd wordt, door erfelijke afwijkingen en veranderingen in het molecuul een S wordt. Door deze afwijking, gaat de hemoglobine in de rode bloedcel *sikkelen*, vooral in omstandigheden waarbij zich lage zuurstofspanningen voordoen, zoals b.v. overbelasting of onderkoeling van de patiënt.

Dat sikkelen houdt in dat de hemoglobine-moleculen als het ware aan elkaar gaan plakken, waardoor ze de rode bloedcel die normaal rond is vervormen tot een halve maan (sikkel).

CRISES

Dit veroorzaakt verstoppingen in de bloedvaten (infarceringen) die gepaard kunnen gaan met aanvallen van hevige bot- en buikpijnen. In ernstiger mate kunnen zij schade veroorzaken aan organen zoals de hersenen, ogen, nieren, lever en botten. Deze *sikkelcelcrises* komen in aanvallen, vooral in de kinderjaren en worden vaak uitgelokt door infecties (kinderziekten), koorts, veel vochtverlies (bij diarree, braken en overmatig transpireren), snelle afkoeling van het lichaam en langdurige lichamelijke inspanning. Dr Landman vermeldt b.v. een geval van een jongen die wist dat hij de sikkelcelziekte had, maar die toch persé aan de Schottegatloop (17-km hardlopen) wilde meedoen en daardoor ernstig ziek werd. Hij memoreert ook enkele gevallen van *sudden death* bij jonge mensen, waarbij meteen gedacht werd aan een hartinfarct, terwijl het best gevallen van sikkelcelziekte zouden kunnen zijn.

Vaak treden de crises op zonder enige aanleiding en vooral in de kinderjaren leiden ze tot vele ziekenhuisopnames. Bij laat ingrijpen kunnen zich ernstige en soms zelfs dodelijke complicaties voordoen. Zo'n 30-40 jaar terug overleed volgens dr Landman het grootste deel van de kinderen dat aan de ziekte leed nog voor zij volwassen werden. Er zijn kinderen bij de gemiddeld drie tot vier keer per jaar in het ziekenhuis moeten worden opgenomen.

ERFELIJK

Sikkelcelziekte is ook heel duidelijk een erfelijke ziekte. Er wordt een onderscheid gemaakt in het dragerschap, het sikkelcel *trait* of AS waarbij de A aanduidt dat één van de ouders het normale hemoglobine heeft en de andere ouder het S hemoglobine. Als beide partners AS zijn dan kunnen de S van de vader de S van de moeder elkaar ontmoeten in een nakomeling die dan de sikkelcelziekte krijgt. Als beide ouders drager zijn is de kans 1 op 4.

Eerdere studies hebben aangetoond dat ongeveer 16 procent van de bevolking van Curaçao drager is van hetzij het C-hemoglobine en het S (sikkelcel)-hemoglobine. De verdeling tussen deze twee is fifty-fifty, dus acht procent van de bevolking is drager van de sikkelcel-hemoglobine.

Dragers zijn over het algemeen kerngezond en ondervinden geen nadelige gevolgen van het afwijkend hemoglobine.

Bij 3000 geboorten per jaar op Curaçao kan men aannemen dat er vijf gevallen van babies met sikkelcelziekte bij zijn. Fey van der Dijs beaamt dat dit ook klopt met zijn onderzoek. Hij heeft in de afgelopen drie maanden 367 kinderen onderzocht, waarbij één geval van sikkelcelziekte (de SS-vorm) uitkwam. Hij geeft echter toe dat het onderzoek zich eigenlijk moet uitstrekken tot een jaar, wil men een betrouwbaarder beeld krijgen.

PREVENTIE

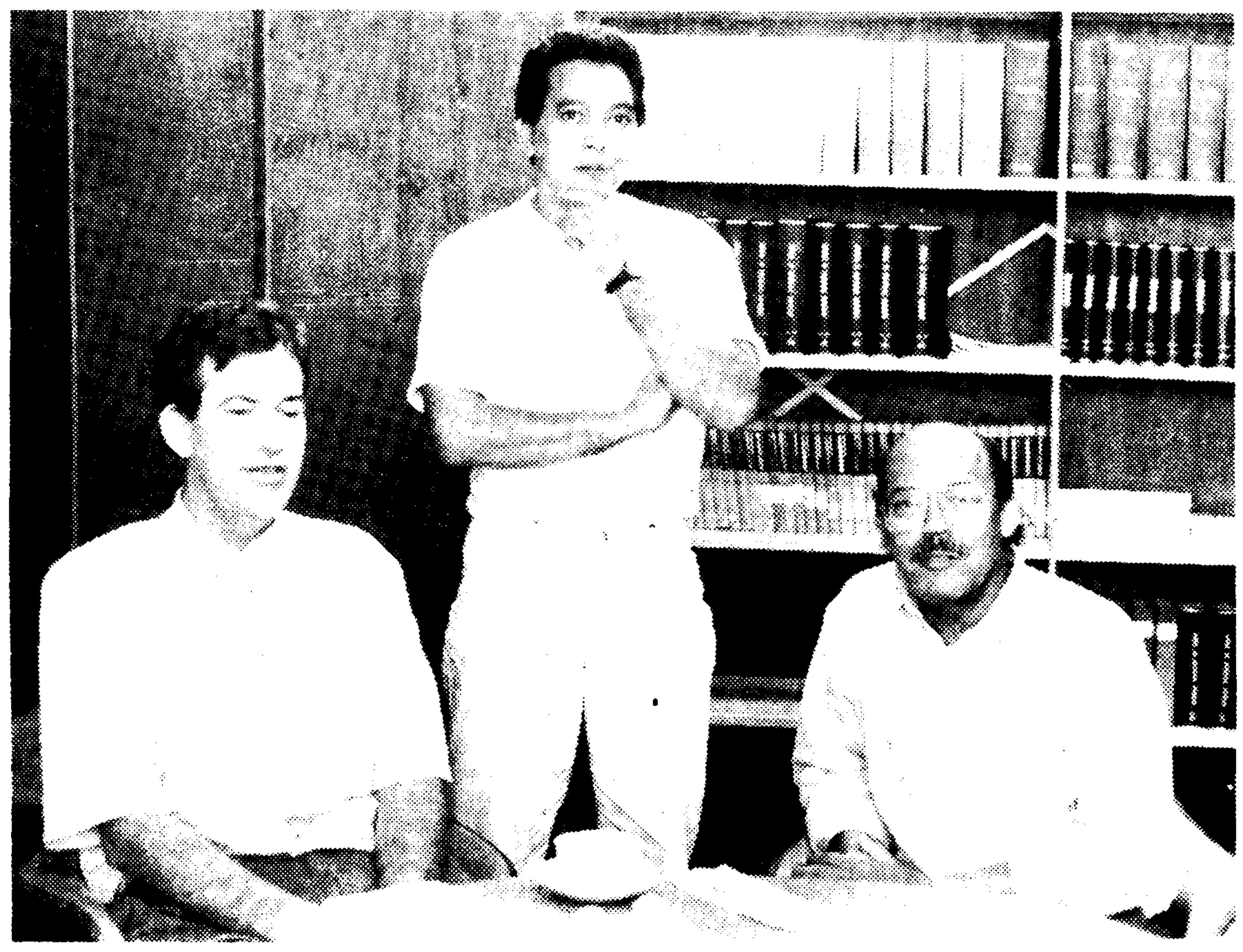
Kan men met deze wetenschap preventief gaan optreden?

Dr Landman vindt dat vrij moeilijk: 'Je kan natuurlijk voordat je kinderen gaat verwekken eerst je bloed laten onderzoeken en kijken of je sikkelcel-problemen hebt en er niet aan beginnen als je ook zo'n partner hebt. Dat is de primaire preventie. Je kunt ook, vooral als de ziekte in de familie bekend is en men ziet hoeveel de kinderen lijden of erger nog, als er broertjes en zusjes zijn overleden, uit vrees voor herhaling om een groepsonderzoek vragen. Zelfs in gevallen van reeds begonnen onderzoek (bij 4 maanden) kan men door middel van een zogeheten *vlokkentest* deeltjes van de moederkoek opzuigen en onderzoeken om vast te stellen of het kind de sikkelcelziekte zal krijgen. Tot nu toe is er op Curaçao slechts 1 geval bekend van een echtpaar dat zo'n onderzoek heeft gevraagd'.

Het zou ideaal zijn als de huisarts zijn patiënten er op attent maakt dat zij drager zijn, maar volgens dr Landman gebeurt dat nog in onvoldoende mate. 'Kennelijk vindt men het vervelend om te zeggen als er niet om gevraagd wordt. Door meer aandacht aan het probleem van de sikkelcelziekte te besteden en door een betere voorlichting zou dit verbeterd moeten worden. Bij het *Down-syndroom* (Mongooltjes) is het wel zo dat moeders die ouder zijn dan 36 jaar zich laten onderzoeken voor ze nog kinderen willen. Daar is een groeiende belangstelling voor'.

Men neemt aan dat de sikkelcelziekte is ontstaan in Afrika of via India in Afrika is terechtgekomen. Het komt echter ook voor in Saoediarabië en in Z.Oost Azië. De ziekte is niet te genezen. Er wordt op dit gebied veel onderzoek gedaan, maar volgens dr Landman kan het misschien nog wel honderd jaar duren voordat een oplossing wordt gevonden. Het gaat om een DNA-afwijking en men is aan diverse universiteiten bezig in laboratoria te onderzoeken wat de verschijnselen zijn en wat eraan gedaan kan worden.

'Het is echt laboratorium-manipulatie. Zoals ik het nu zie, zou eigenlijk met bevruchting buiten de baarmoeder door een echtpaar dat drager is, een kind verwekt moeten worden, waarbij men het DNA verandert. Voorlopig zie ik het er niet van komen', zegt Landman. Er zijn wel medicijnen om de kwaal te verlichten en er wordt ook vooral aan voorlichting gedaan aan patiënten en hun familie zodat ze weten wat hun te wachten staat en wat ze kunnen doen om de crises te voorkomen.

V.l.n.r. Gynaecoloog dr.H.Landman, Fey v.d.Dijs en drs.John Schermer van het Landslaboratorium gaven uitleg over de nieuwe methode van bloedonderzoek ter detectie van de sikkelcelziekte.

> *Voorlichting aan patiënt belangrijk*

VROEGE DETECTIE

Het is daarom belangrijk dat men accepteert dat de aandoening bestaat en deze direkt bij de geboorte al opspoort. Vandaar ook de importantie van de nieuwe onderzoekmethode die Fey van der Dijs heeft ontwikkeld. Door de ouders al heel vroeg in de lichten over wat de beperkingen van het kind zijn, wat men moet doen als het diarree of koorts krijgt (ook op school) en de noodzaak om ze bij een crises snel onder behandeling te laten stellen.

Ook hierbij is een goede samenwerking met de huisarts vereist. Dit laatste is een probleem, volgens Landman, in verband met de wisselende huisartsen.

'Eén van de mooie kanten van dit onderzoek', zegt Van der Dijs, 'is dat je niet alleen in je laboratorium bezig bent, maar ook zorgt voor een betere communicatie tussen clinici en het laboratorium. De patiënt moet hierbij altijd op de voorgrond blijven'.

Het grote voordeel van zijn onderzoekmethode ligt volgens Van der Dijs in het feit dat je voor praktisch honderd procent zeker, zonder missers, kan vaststellen dat iemand de SS-vorm heeft danwel drager is. 'Op het moment dat de baby ter wereld komt kan dit door een druppel navelstrengbloed te onderzoeken worden vastgesteld. Zodanig kan het onderzoek bij de geboorte als routine-handeling worden verricht. Het is organisatorisch veel lastiger — en pijnlijker voor het kind — om alle babies na een half jaar te laten prikken.

Door een vroegere diagnose kunnen de ouders al op tijd worden ingelicht omtrent de aard van de aandoening en kunnen complicaties en in sommige gevallen zelfs sterfte worden voorkomen'.

MEER MOGELIJKHEDEN

Van der Dijs geeft toe dat de methode niet helemaal nieuw is — in de Verenigde Staten en Jamaica wordt een soortgelijke methode reeds toegepast — maar het is wel een aanzienlijke vernieuwing van het systeem dat eerder op Curaçao werd gebruikt. Zelfs in Nederland — waar overigens de ziekte vooral voorkomt onder de Surinaamse populatie — wordt deze methode nog niet overal toegepast.

Drs John Schermer voegt eraan toe, dat de door Van der Dijs toegepaste methode, ook op ander gebied nieuwe mogelijkheden voor het Landslaboratorium opent, b.v. voor vitaminen onderzoek. De nieuwe methode maakt het tevens mogelijk andere afwijkende hemoglobines die op Curaçao voortkomen op te sporen. Zoals b.v. *Hb Bart's* een afwijking die alleen maar in navelstrengbloed aantoonbaar is.

De aanwezigheid van deze hemoglobine duidt op de aanwezigheid van de z.g. *alphathalassaemie*, een aangeboren bloedafwijking die op latere leeftijd een lichte bloedarmoede kan veroorzaken en dan met de gebruikelijke laboratorium onderzoeken moeilijk is aan te tonen.

Navelstrengbloed verschilt qua samenstelling van hemoglobines van het bloed van een kind van een half jaar. Bij de geboorte bevat het bloed bijna 90 procent zogenaamd foetaal hemoglobine (HbF) en slechts 10 procent van de volwassen hemoglobines. Bij een kind van een half jaar met sikkelcelziekte, bestaat bijna alle hemoglobine uit HbS (bijna 100%) terwijl bij de geboorte slechts 5 tot 10% HbS aanwezig is.

Met de introductie van de nieuwe methode op het Landslaboratorium is het mogelijk geworden op accurate wijze, d.m.v. navelstrengbloed onderzoek, alle sikkelcelpatiënten vroegtijdig (bij de geboorte) op te sporen.

Dr Landman merkt op dat men in Jamaica al zover is dat als een vader een pasgeboren kind aangeeft, hij een papiertje moet inleveren dat er bloedonderzoek is gedaan. Er zijn daar ook 'sikkelcelbusjes' die de zieke kinderen thuis bezoeken voor het geven van voorlichting en de begeleiding van de ouders. Zover zijn wij hier nog niet, maar door de bevindingen van de laatste jaren zijn wij wel op de goede weg.

Sinds 1978 hebben wij hier een speciale Sikkelcelpoli verbonden aan het ziekenhuis, die volgens dr Landman nog niet helemaal optimaal functioneert, ook door het geregelde vertrek van specialisten, maar waarvan de vooruitzichten nu gunstig zijn.

INVESTERINGEN

Voor het Landslaboratorium brengt de nieuwe onderzoekmethode niet al teveel investeringen met zich mee. John Schermer: 'De apparatuur hebben we al enkele jaren in huis, want we zagen aankomen dat deze methode in de toekomst te gebruiken zou zijn. Als we echter alle navelstrengen gaan onderzoeken, en er worden op Curaçao per dag gemiddeld tien babies geboren, dan zou men met het beschikbare personeel ook in de weekenden en 's nachts moeten gaan doorwerken. Dit is opgevangen door de aanschaf van een *draaitafel* die automatisch de gegevens invoert in de computer die het bloed analyseert, een investering van 10 duizend dollar'.

Een punt waarover een

Vervolg op pag. 7

NIEUWE BOEKEN WACHTEN OP FINANCIERING

Dr. Johan Hartog over zijn werk in Antillen:

Als historicus moet je zo objectief mogelijk zijn

= door Wim Rutgers =

VAN 1940 TOT 1980 woonde dr.Johan Hartog in de Nederlandse Antillen, eerst op Curacao, later op Aruba. Hij schreef in die jaren en daarna niet minder dan 52 boeken en vele artikelen over de Antilliaanse geschiedenis. Tijdens hun vakanties reisden Johan Hartog en zijn vrouw Elisabeth twee keer de wereld rond, waarover zij eveneens publiceerden.
Nadat in Ñapa de vorige week vooral de functies van Hartog aan de orde gekomen zijn, gaat deze tweede en tevens laatste aflevering over de auteur. Een gesprek met een persoon die veel gezien en beleefd heeft. De journalist/historicus dr.Johan Hartog die jarenlang op Curacao en Aruba werkzaam was.

Als journalist schreef u natuurlijk veel. Hoe kwam u ertoe uw vak van studie, de geschiedenis, weer op te vatten en over de Antillen te gaan schrijven?
'In 1948 vestigde Dirk Jan de Wit zich als boekhandelaar in een pijpela-achtige winkel in de Nassaustraat. Hij had ervaring in het vak opgedaan in Indonesië en was een geboren boekenman. Hij zorgde als eerste goede boekhandelaar dan ook voor een veelzijdig assortiment en had een fijne neus voor boeken. Omdat ik als bibliothecaris zoveel geld bij hem kon besteden, hadden we veel contacten.
Veel mensen wilden in die tijd eigenlijk wel weten wat er vroeger op Aruba gedaan was, maar De Wit had geen enkel boek over de geschiedenis van Aruba en vroeg mij of ik hem kon helpen. Als ik wat zou schrijven, zou hij een boekje uitgeven. Een half jaar later moest ik hem zeggen dat het geen boekje kon worden; want als ik het goed zou doen, zou dit een omvangrijke studie vergen. Daarna pas zou van een aldus ontstaan werk misschien een uittreksel mogelijk zijn. Er werd een regeling getroffen die het financieel haalbaar zou maken om het nodige vooronderzoek te doen'.

Het was zeker niet gemakkelijk om materiaal te vinden?
'Ik legde contacten met het Algemeen Rijksarchief in Den Haag, met het Public Record Office in Londen, Les Archives d'Outremer in Parijs, het Archivo de Indias in Sevilla, en de Nationale Archieven van Venezuela en instellingen in de Verenigde Staten. Materiaal betreffende de Antillen moet je op allerlei plaatsen zoeken, zo is dat nu eenmaal. Uit dit onderzoek is in 1953 mijn geschiedenisboek *Aruba, zoals het was, zoals het werd, van de tijd der indianen tot op heden* voortgekomen.
Wagenaar Hummelinck schreef een recensie, waarin hij opmerkte: wie A zegt moet ook B zeggen. Omdat De Wit akkoord ging ontstond zo in de jaren vijftig en zestig de hele serie over alle Antilliaanse eilanden: twee delen Curaçao, Bonaire, en een deel over de Bovenwinden'.

REGISTER

'Later is aan de serie nog een register toegevoegd, dat had ik allang af, maar het verscheen pas in 1981 dankzij een Sticusa-subsidie. Op een andere wijze bleek het voor De Wit niet haalbaar meer. De erin opgenomen bibliografie heb ik na voltooiing van mijn geschiedeniswerken steeds bijgehouden; die houd ik trouwens nog bij op kaartsysteem'.

Ik heb u vroeger nog wel gezien als gecommiteerde geschiedenis van de avondhavo. Had u contacten met het onderwijs?
'Zo'n 25 jaren ben ik gecommitteerde voor geschiedenis en Nederlands geweest voor het middelbaar onderwijs op Curaçao en Aruba. Met de heer Sprockel was ik erg ontevreden over de geringe kennis van zowel leerkrachten als leerlingen betreffende de Antilliaanse en Caribische geschiedenis. Daarin heb ik met mijn boeken verandering willen brengen. In die tijd mocht een gecommitteerde ook vragen stellen; daarmee probeerde ik de leraren een beetje in de Antilliaanse richting te dwingen. Wel herinner ik me dat een leraar als G. Denters van het Colegio Arubano de cultuurgeschiedenis op voortreffelijke wijze doceerde, zodat zijn leerlingen veel wisten over bijvoorbeeld barok en rococo.
Vóórdat er een eigen Inspectie van het middelbaar onderwijs was, door het Departement een Commissie belast met het Toezicht was benoemd, waarvan hij en Jan Visser voor Aruba en dr.E. Monte en mr.Carlos Dip voor Curaçao zaten.'

INTERINSULAIR

'De commissie was evenwel interinsulair en het was de bedoeling dat men alleen of samen de middelbare en aanverwante scholen van alle eilanden regelmatig ging bezoeken. In de praktijk kwam dit natuurlijk op Aruba en Curaçao neer. De commissieleden reisden dus op en neer en 'visiteerden' de scholen. 'Wij kwamen onaangemeld en namen dan achterin een klas plaats op een schoolbank, zoals heel vroeger de schoolopzieners deden. Ja, die hebt u — u bent nog zoveel jonger — misschien niet meer meegemaakt, maar toen ik op de lagere school zat kwamen er van die heren en zaten een tijdje achterin een bank, verdwenen dan weer.
Het was wel eens amusant: een kwam steeds terug en zo kinderlijk waren wij natuurlijk niet meer of wij hadden al gauw door dat hij meer voor de schooljuffrouw kwam dan voor ons. Hij is er ook mee getrouwd. Nu, dat behoefden wij niet meer te doen, maar amusant waren onze bezoekjes toch zeker wel. Ik zou daar nog heel wat van kunnen vertellen'.

De opening van het filiaal van de Arubaanse bibliotheek in San Nicolas in 1952. Rechts dr.W.J.G.Goslinga, direkteur van het Departement van Onderwijs, daarnaast gezaghebber Hooghoudt en mevr.Hartog.

Kunt u iets zeggen over uw opvattingen als geschiedschrijver?
'Elke historicus heeft zijn eigen stijl en persoonlijke visie. Ik heb bij mijn werk altijd geprobeerd uit te gaan van het land waarover de geschiedenis gaat. Ik schreef dus niet vanuit Nederland óver de Antillen, maar vanuit de Antillen, waarbij Nederland als kolonisator natuurlijk wèl een rol speelde. Zoals je, ter vergelijking, Spanje behandelt als je het hebt over de Nederlandse Tachtigjarige Oorlog.
Ik probeer zoveel mogelijk feiten objectief weer te geven, zonder daarbij de mening van 'Hartog zelf' op de voorgrond te plaatsen. Ik probeer het weer te geven zoals het precies geweest is. De lezer, die ik volwassen acht tot eigen oordeelsvorming, moet zelf de conclusies trekken. Ik wil de lezer niet mijn visie opleggen of opdringen. Ik heb veel graafwerk gedaan ten opzichte van grote lijnen, het overzicht. Anderen moeten in detailstudies maar een verdere invulling geven, zoals ik zelf trouwens met mijn werk over Luis Brión en over Tula ook al gedaan heb. Ik heb, met ijver mag ik wel zeggen, en doorzettingsvermogen, veel feiten verzameld en getracht daarin als schrijver enige orde te scheppen'.

Het echtpaar Hartog drinkt met dr.Goslinga een glas champagne op de opening van de bibliotheek.

U hebt ook veel gereisd en naar aanleiding daarvan heel persoonlijke indrukken weergegeven. Dat is heel wat anders dan historische feiten.
'In totaal heb ik nu 52 boeken geschreven en ook nog vier reisboeken samen met mijn vrouw. Mijn vrouw is mij hierin — en trouwens niet alleen hierin, maar feitelijk in alles in mijn leven — een enorme steun. Zij stimuleerde mij, zij schiep de 'ambiente' en zij is van al mijn boeken de eerste lezeres geweest van het conceptklad, van het manuscript, van de vuile en van de schone proef. En dat is dus alles bij elkaar heel wat, vooral omdat zij ook nog een prima huisvrouw en, waar nodig, gastvrouw is. Bovendien mag ik hier wel verklappen dat mijn vrouw de titels van vele van mijn werken heeft bedacht'.

Hoe ging het eigenlijk met de verkoop van zoveel werk? Was er wel belangstelling voor?
'De geschiedenisboeken over Bonaire en de Bovenwinden zijn nauwelijks meer te krijgen; andere zijn er nog volop, ook wegens een onjuiste verkooppolitiek. De Kerkeraad van de Protestantse Gemeente op Curaçao bijvoorbeeld vroeg mij om een geschiedenis van het Protestantisme te schrijven. Ik zei, ik ben Katholiek, vraag liever een Protestant. Aan het Peter Stuyvesant werken prima historici als leraar, belijdende Protestanten, ik weet dat omdat ik daar al jaren kom als gecommitteerde.
Maar eindelijk ben ik toch gevraagd, waardoor *Mogen de eilanden zich verheugen* ontstond. Maar omdat de Kerkeraad het werk zelf wilde uitgeven, werd het niet op de normale wijze via de boekhandels verspreid, zodat er nu nog hele stapels van liggen en het weinig onder de mensen kwam. Mijn boeken over *Piar, Brion* en *Tula* heb ik op verzoek van het BC van Curaçao geschreven, zo als vele andere'.

Kreeg u materiële steun voor het schrijven en publiceren?
'Je hebt veel onkosten als je schrijft. De Sticusa gaf wel steun voor bepaalde onderdelen, zoals fotomateriaal als ik dat nodig had en erom vroeg. Maar ik wilde niet bij de politiek en de politici aankloppen. Een historicus kan niet in de politiek gaan of zich politiek compromitteren. Men heeft mij vaker dan eens gevraagd om politiek actief te worden en dat zou de zaken makkelijker gemaakt hebben, maar dan zou ik geen objectief historicus meer hebben kunnen zijn.

'Mijn vrouw was enorme steun in mijn leven'

Zo heb ik maar een half pensioen omdat ik al te oud was toen ik in Overheidsdienst trad, en ik niets wilde laten regelen via de politiek. Schrijven levert financieel heel weinig op. Soms wordt iets slecht verkocht of zelfs helemaal niet gepubliceerd omdat men denkt dat er geen publiek voor is. Een boek over Fort Nassau ligt nog bij de uitgever; er is nog geen subsidie voor gevonden, zodat publicatie nog niet in zicht is. Een nieuw en omvangrijk boek over de geschiedenis van de bibliotheken en boekhandels wacht eveneens nog op subsidie, er de uitgever de drukopdrachten kan geven'.

Als student reisde u al veel. Zit het trekken u in het bloed?
'Vroeger had je nog die oude koloniale regeling van het buitenlandse verlof. Dan kreeg je elke zes jaar een half jaar lang betaald verlof dat je buiten de keerkringen moest doorbrengen. We hebben daardoor heel wat kunnen reizen en zijn onder andere twee keer rond de wereld geweest. Als je vroeger voor Australië boekte, kreeg je er Nieuw-Zeeland nog gratis bij'.

'Ik had mijn graf op Aruba reeds besteld'

En u schreef?
'Over die reizen hebben mijn vrouw en ik samen een aantal boeken geschreven, bijvoorbeeld *Op zoek naar Europa, land in land uit* (over een reis om de wereld), *Latijns-amerika en Afrika*. Van mijn vrouw Elisabeth alleen is in 1985 een meditatief reisboek over het Heilige Land verschenen, *Het zingende zand*.
Samen hebben wij natuurlijk heel wat in het Caribisch gebied gereisd. Maar hier gaan de veranderingen zo snel dat het niet mogelijk was daarover te schrijven en ook te publiceren; veel gegevens zouden bij het verschijnen van zo'n reisboek al weer achterhaald zijn. We hebben twintig Caribische eilanden bezocht; ik heb er veel stukken over geschreven, maar het manuscript voor een boek erover heb ik weggedaan'.

En dienstreizen? U schreef bijvoorbeeld over de lectuurvoorziening in het Caribisch gebied een hele serie artikelen?
'Ook in mijn functie als bibliothecaris ben ik veel in het Caribisch gebied geweest voor het bijwonen van congressen, in Puerto Rico, Jamaica, Curaçao, enz.'

En nu woont u in Salzburg.
'We hebben op Aruba ons huis gebouwd en we waren van plan er definitief te blijven. We hadden zelfs al een graf gekocht van Sepp Wever. Maar mijn vrouw had vanwege klachten bijzondere medische verzorging nodig. Als in Europa reizend student had ik altijd al gehoord dat Oostenrijkse medici erg deskundig waren. We zagen een advertentie voor een flat in Salzburg. Na grondige oriëntatie hebben we ons daar toen in het centrum van de stad gevestigd. We wonen er al weer tien jaar en ook dat land hebben we nog weer grondig verkend door onze reizen'.

De eerste, schriftelijke, kennismaking met u was, toen ik oude 19de eeuwse gedichten zocht en ik wist dat u daar materiaal over bezat. U antwoordde toen: kijk in die en die doos in de bibliotheek, vanuit Oostenrijk notabene. U liet veel materiaal achter voor de biblioteca Nacional Aruba.

'Omdat we veel kleiner moesten gaan wonen, kon ik niet al mijn materiaal meenemen. Toen heb ik een eerste schifting gemaakt in mijn papieren. Een groot deel heb ik al geschonken aan de Biblioteca Nacional Aruba; dat wordt in de afdeling *Arubiana* bewaard onder de naam 'Collectie Hartog'.
Het betreft vooral mappen met artikelen, brochures, overdrukken, kaarten en knipsels van anderen, onder meer van Latour; Brada ens, en artikelen van mijzelf die nu op onderwerp geordend zijn en zo voor verder onderzoek toegankelijk zijn gemaakt'.

LEGAAT

'De rest van mijn verzameling, het is allemaal geregeld via mijn notaris en de vertegenwoordiging van het Arubahuis, heb ik als legaat aan de Nationale Bibliotheek vermaakt. Dat betreft onder meer alle boeken van mezelf en een duizend romans uit de Nederlandse, de Engelse en de Duitse bibliotheek van mijn vrouw Elisabeth.
Daarnaast zijn er nog vele mappen met artikelen over Aruba, de Nederlandse Antillen en Suriname, een verzameling die zich nog steeds uitbreidt, evenals mijn uitgebreide bibliografie op kaartsysteem.
Ik heb ook nog honderden historische foto's van alle zes eilanden en het Caribisch gebied, een aantal historische grammofoonplaten, schilderijen van dominee Alers die jarenlang op Aruba woonde, Pandellis en anderen, en diverse waardevolle curiosa. Al dit materiaal moet als integrale collectie in de Nationale Bibliotheek ondergebracht worden in een aparte Hartog-Kamer, heb ik destijds al met mijn opvolgster overlegd'.

HET BEGIN van het reisboek *Latijnsamerika / Spaanse Amerikanen*:

Wij hadden al heel wat van de wereld gezien, maar kenden Zuid-Amerika niet, wat eigenlijk vreemd was, want van het balkon van ons huis op Aruba kun je bij helder weer de bergen van Venezuela zien, een afstand van niet meer dan een dertig kilometer? Wat dichtbij is, daar ga je niet zo gauw naar toe. Of waren er andere redenen voor? Enkele bezoekjes van een week of wat aan Venezuela hadden ons er wel van overtuigd, dat Zuid-Amerika immens groot is.

Het is weggegooid geld. Verspilde moeite. Maar den dan? Dáár evenwel wringt nu juist altijd de schoen. Want waar haal je die tijd vandaan? Maar ook: wij zijn zo gaarne in Europa, voor ons kinderen van de Grieks-romeinse beschaving, de bakermat van wat wel wordt genoemd de christelijke of westerse cultuur. Méér evenwel, lazen wij dikwijls, dan naar Noord-Amerika zou deze cultuur zijn overgeplant naar Latijns-Amerika eens de gigantische overzeese rijken van Spanje en Portugal, twee Europese landen waar onze beschaving een hoogtepunt heeft bereikt. Dus gingen wij naar Zuid-Amerika.

Een volk dient zijn geschiedenis te kennen. Mede hierdoor wordt het zich bewust van eigen identiteit.
Daar is Luis Brión, de onbaatzuchtige koopman, die zijn fortuin eraan gaf, toen hij zag dat in een ander land mensen werden onderdrukt.

Daar is Manuel Carlos Piar, de eenvoudige jongen, die zijn leven gaf voor hetzelfde ideaal: onderdrukte mensen te bevrijden.
Daar is Leonard Burlington Smith, een vreemdeling die zich op Curaçao vestigde en er zijn hart aan verloor; hij heeft zijn intellect en geld in dienst gesteld van de gemeenschap in wier midden hij kwam leven.

Het Eilandsbestuur van Curaçao heeft ons verzocht de biografieën van deze mensen te schrijven, teneinde ze te doen leven voor het nageslacht.
Het is met name de heer R.M. Martinez geweest, die in de tijd dat hij gedeputeerde was, het idee van een wetenschappelijke beschrijving van de slavenopstanden heeft geconcipieerd. Waarna de huidige gedeputeerde, de heer Edsel V. Jeserun, de schroom welke bij de schrijver bestond, heeft weten te overwinnen. Beiden zou men met een gerust hart de geestelijke vaders van dit boek kunnen noemen.
Curaçao is hun dank verschuldigd.

uit: *Tula: verlangen naar vrijheid.*

'HET GING OM ALGEMENE CULTUUR VOOR NEDERLANDS PUBLIEK'

Niet helemaal tevreden over laatste Gidsnummer

Carel de Haseth: 'Eigenlijk was ik maar een loopjongen'

= door Nel Casimiri =

DE GIDS is het oudste algemeen cultureel tijdschrift dat in Nederland wordt uitgegeven. Het werd in 1937 gestart door Potgieter e.a. en heeft nog steeds een zeer goede naam. Er verschijnen zowel literaire bijdragen en als algemeen culturele. Het juli/augustusnummer van dit jaar, een dubbelnummer, is- zoals reeds eerder gemeld in Napa- helemaal gewijd aan de Nederlandse Antillen. Er staat een gevarieerde reeks van artikelen in. Naast de vaste redactie van DE GIDS hebben aan dit nummer vier 'gastredacteuren' meegewerkt, nl. Eva Abraham-van der Mark, Aart G. Broek, Carel de Haseth en J.J. Oversteegen. Aan een van hen, Carel de Haseth, vroegen we hoe dit speciale nummer tot stand is gekomen en vooral hoe het tot stand is gekomen zoals het nu voor ons ligt.

Haseth: 'Het eerste contact is gelegd door Eva Abraham-van der Mark. Zij maakte de plannen met mensen van *De Gids* en toen zij twee of drie jaar geleden op Curacao was, heeft zij een aantal personen om bijdragen gevraagd voor een Gidsnummer speciaal over de Antillen. Daarop heeft zij maar heel weinig reacties gehad. Het kwam niet van de grond, tenminste niet zoals zij verwacht had. Eind augustus, begin september 1989 was ik in Nederland en daar werd ik benaderd door Wim Rutgers. Hij wilde dat ik eens met Oversteegen praatte en die vroeg of ik er iets aan wilde doen, mee wilde doen als een soort gastredacteur'.

BRAINSTORMEN

'Bij Oversteegen thuis hebben we toen samen met ook Theo Duquesnoy (de redacteur-secretaris van *De Gids*) zitten brainstormen. Theo Duquesnoy had een map waarin de artikelen zaten die gekomen waren: wat mist nu nog om een beetje een afspiegeling te krijgen van Curacao? We hebben toen van alles en nog wat bedacht op cultureel gebied, een aantal namen van mensen gevonden. Wie kunnen we wat vragen om te schrijven?'

En dat Antillennummer zou in het najaar van 1989 uitkomen? 'Terwijl ik terug ging naar Curacao zou Theo Duquesnoy vragen of we respijt konden krijgen tot het voorjaar van 1990. En het was toen ook nog niet zeker of het wel of niet een dubbelnummer zou worden. *De Gids* ging akkoord met uitstel tot het voorjaar. Wim Rutgers zou achter de artikelen over Aruba aangaan, Jaap Oversteegen in Nederland en ik op Curacao. Maar toen verbrak het contact met Theo. Zijn zoon kreeg een ernstig ongeluk. Pas op 7 maart kwam de officiële uitnodiging van *De Gids*. Een gastredacteurschap is natuurlijk maar betrekkelijk. Het is voornamelijk achter de mensen aanlopen, de ideeën die op de brainstorming sessie naar voren waren gekomen, proberen binnen te krijgen.'

Hebben degenen die nu een bijdrage hebben gegeven al eerder in DE GIDS gepubliceerd? 'Boeli van Leeuwen en Jaap Oversteegen wel. Van Tip Marugg weet ik het niet. Eva Abraham ook wel en Frank Martinus misschien ook?'

Sommige van de artikelen die nu in DE GIDS staan zijn nieuw, maar andere zijn al eerder gepubliceerd of voorgelezen in min of meer dezelfde vorm. Wat was het beleid van de redactie hierin?

'De bedoeling was weergeven wat er is. Wat heeft er op de Antillen plaats?'

Of had? Sommige gedichten zijn al meer dan vijf jaar geleden gebundeld.

'Dat blijft tot op zekere hoogte gelijk. We willen voor een Nederlands publiek een beeld geven van wat er op de Antillen op cultureel gebied gaande is. Het is een Nederlands tijdschrift, laten we dat vooropstellen. Zij willen aandacht besteden aan het culturele gebeuren op de Antillen.'

Maar geen historisch nummer?

'Dat klopt. Als je in het nummer alleen compleet nieuwe artikelen opneemt krijg je een Antilliaans nummer, niet noodzakelijkerwijze een nummer over de Antillen. Er zijn ook een aantal wijzigingen geweest, keuzes gemaakt. Verschillende inzenders wilden of konden over meer dan een onderwerp een artikel schrijven. De redactie heeft daaruit een keuze gedaan. Er zou ook oorspronkelijk aandacht aan Pierre Lauffer worden geschonken. Dat is niet doorgegaan omdat Pierre Lauffer al langer is overleden. De bijdrage over Cola Debrot is wel opgenomen omdat Oversteegen daar mee bezig is. De uiteindelijke keuze van de poezie is een keuze van de Gidsredactie. Er zat van een aantal mensen wel wat recenter werk bij, al of niet gepubliceerd, maar dit is hun keuze.'

De mensen die een bijdrage hebben geleverd hebben bijna allemaal bekende gevestigde namen. Een Lasana Sekou is bijna de enige nieuwe jongere? Zijn er geen nieuwe talenten naar voren gekomen?

'We hebben veel meer mensen benaderd dan nu hebben meegedaan, maar veel wilden niet meedoen. Die kwamen met: 'Ik heb niets.' of met : 'Aan een Nederlands nummer doe ik niet mee.' We hebben veel vrijheid gegeven, we hebben keuze-onderwerpen gegeven aan veel mensen. Ook hebben mensen onderwerpen naar voren gebracht die niet interessant kunnen zijn voor de Nederlandse lezer. Ons uitgangspunt heet algemene cultuur'.

PAPIAMENTU

' Veel mensen wilden schrijven over het Papiamentu en over alles wat met Papiamentu te maken heeft, onderwerpen dus die sterk gericht zijn op de taal. Wat uiteindelijk verschenen is, is wat binnengekomen is. Ik hoorde vaak: 'Ik heb zo weinig tijd' en 'Ik voel er toch weinig voor', nu dan raak je uitgepraat. Een aantal ook heeft wel een artikel toegezegd en het spijt me dat die niet gekomen zijn, zoals bijvoorbeeld een artikel over rechtsgevoel en rechtsleven van de Antilliaan en een artikel over de Caribische maatschappij onder Nederlands recht. Dat leek mij heel interessant, maar dat is niet doorgegaan. Het ging om iemand die er elke dag mee moet werken. Hoe ervaart hij als Antilliaan het recht en alles wat er omheen zit? Ook waren er een aantal provocatieve opdrachten zoals een artikel over de positie van de vrouw op de Antillen, maar ook een artikel over de positie van de man op de Antillen. Die zijn ook niet verschenen, zijn niet gekomen'.

TELEURSTELLEND

'Het is soms zo teleurstellend als je mensen weet die het zonder meer kunnen, het schrijven over een bepaald onderwerp, die er ook in geïnteresseerd zijn. Die mensen verkondigen hun mening vaak mondeling wel, maar schriftelijk zijn er talloze factoren die het verhinderen. Soms is er een geldige reden, soms voelen ze er weinig voor of durven ze het niet.'

'De voorlichting is gericht naar de Nederlandse lezer. Dat is het uitgangspunt. Hoe graag we ook het Papiamentu erin wilden betrekken, de lezer is een Nederlandse lezer. Daarmee is de keuze van wie je benadert voor artikelen al voor een deel uit handen gegeven. De door de groep ingebrachte artikelen zijn allemaal geplaatst. Alleen bij de poezie. Daarbij is een keuze gemaakt en dat is door de redactie gedaan.'

Het Antillennummer is uiteindelijk niet in het voorjaar verschenen, maar pas in september.

'We hebben gewerkt voor het voorjaar. Het zou eerst vóór 15 april allemaal ingeleverd moeten zijn. Toen werd het 1 juni en uiteindelijk zelfs 1 juli. En zelfs toen nog kwamen er stukken te laat binnen. Meulenhoff had al een aanbiedingsboekje uitgegeven en advertenties geplaatst, waarin het Gidsnummer werd genoemd met bijdragen van .... Daarin worden namen van mensen vermeld die op de brainstorming waren genoemd, maar die al meteen hadden gezegd dat ze om die en die reden niet mee konden werken. Dat was heel pijnlijk en slordig. Dat had nooit mogen gebeuren. Ook Tip Marugg wordt genoemd in die advertentie terwijl hij toen al nee had gezegd. Hij is bezig met ander werk en dat is nog niet geschikt voor publicatie. Als je een fragment publiceert, zit je eraan vast. Als hij liever nog niet wil publiceren, heb je je daarbij neer te leggen.'

Bent u zelf tevreden over het resultaat?

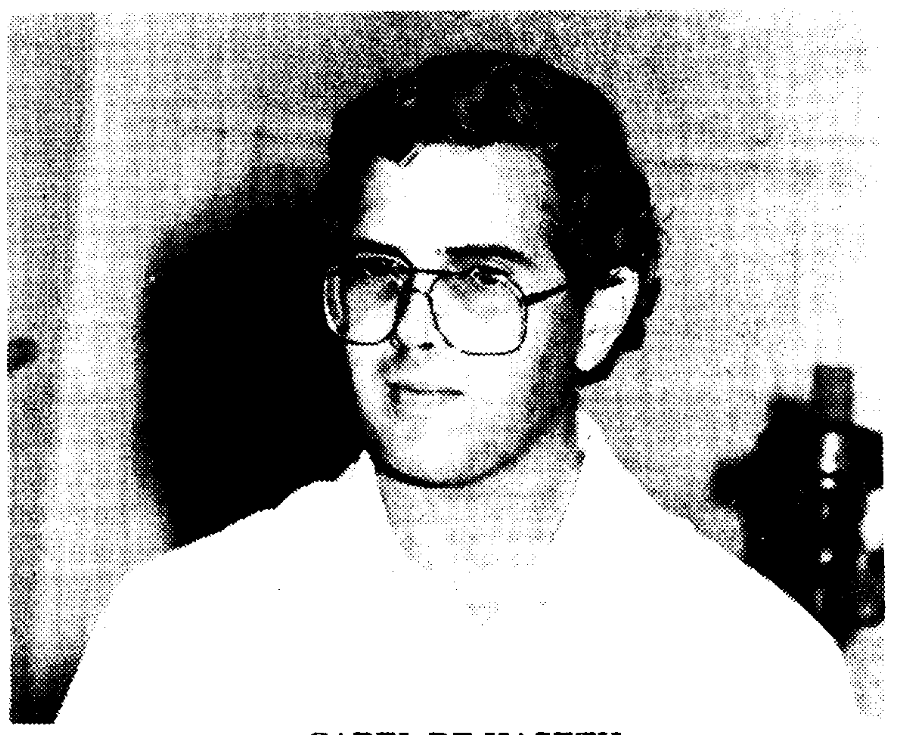
'Er staan een aantal artikelen in die naar mijn gevoel extra aandacht verdienen. Met name het artikel van Carlos Dip. De materie is niet nieuw, maar het is voor het eerst dat hij op een duidelijke manier vertelt wat hij ervan denkt. Als adviseur van de overheid kon hij nooit een mening hebben naar buiten toe. Wel binnenskamers natuurlijk. Nu komt zijn eigen mening naar voren.'

Hoe is het nummer in Nederland ontvangen, hoe waren de recensies?

'In de NRC niet zo goed. Zij focusten vooral op Aart Broek, Wim Rutgers en Jaap Oversteegen en vonden die artikelen niet indrukwekkend. Noemden het een saai nummer. Zij zochten naar de recente Antilliaanse letterkunde. En dat is niet de bedoeling geweest. De recensies in De Volkskrant en in Trouw waren wel zeer positief!'

LOOPJONGEN

'Nogmaals ik ben vooral loopjongen geweest en vraagbaak. Faxnummers doorgeven en dergelijke. Degenen die hebben meegedaan, hebben ook meteen ja gezegd. Net als Eva Abraham heb ik de ervaring dat een aantal mensen meteen meedoen, een aantal ja zeggen en dan laten afweten. En als je dan op een afstand zit zoals zij is het heel moeilijk. Als je hier bent en je zegt: 'Van die en die heb ik het al, wanneer krijg ik het van jou?' gaat het wel. Oversteegen is de man die de contacten heeft gelegd. Hij was heel positief om mee te werken. Hij heeft op afstand veel tot stand gebracht. Niet van: 'Dat doe ik wel' en het dan aan anderen overlaten. Ook met de anderen was het prettig samenwerken. En dat geldt ook naar de redactie toe. We hebben ze veel werk bezorgd. Ze hebben het nummer aangekondigd, dus het moet uit! Maar door Theo Duquesnoy hebben we wat respijt gekregen en hebben ze zelfs op een aantal artikelen gewacht'

CAREL DE HASETH
...meer verwacht...

Carel de Haseth heeft het toch het moeilijkst gehad met de artikelen die niet zijn verschenen en die hij wel had verwacht. Daar komt hij telkens op terug:

'Je kent mensen. Je denkt dat je wat aan ze hebt. Ze vinden het een leuk idee. Zeggen dat ze er meteen aan beginnen. Als je er dan later naar vraagt, zeggen ze dat het aardig vlot en dat je het binnenkort krijgt. Ze zullen het zelf binnenkort faxen. En dan krijg ik een brief van de redactie waar dat artikel blijft. Je belt en dan is het: 'Sorry.' Zo kom je vol verrassingen te staan die je niet verwacht.'

Carel de Haseth is ook redacteur van het enige Antilliaanse algemene culturele tijdschrift *Kristof*, dat al een hele poos niet meer verschenen is. Het verschijnen van een Antilliaans nummer van *De Gids* doet ook het verlangen weer ontstaan naar een nieuwe nummer van *Kristof*. Hoe staat het daar mee?

KRISTOF

'*Kristof* bevindt zich op een heel moeilijk punt. Het is financieel niet meer te doen. We zijn bezig of we niet een modus kunnen vinden. Misschien kunnen een aantal redacteuren in hun vrije tijd zelf op hun eigen computer de lay-out verzorgen, e.d. We leven in een kleine gemeenschap. Alles wat ik tot nu heb meegemaakt aan uitgaven van drukwerk moet met kunst- en vliegwerk gebeuren. Men zegt veel meer te lezen dan men leest. Men schaft veel minder aan dan men zegt dat men doet. De oplagen zijn zo teleurstellend. Bijdragen voor het tijdschrift zijn nooit een probleem. We geven geen directe opdrachten, maar artikelen kunnen ook geschreven worden in het Papiamentu, en er kunnen bestaande lezingen in, gericht op de Antillen, dingen van het ILA en er staan geregeld stukken in over taalkunde, ook altijd een dankbaar onderwerp. In *Kristof* kan meer mee dan in *De Gids*.'

STUDIE NODIG VANUIT CARAÏBISCH BEWUSTZIJN

Dr.Ernesto Alvarez probeerde antwoord te geven

Is er een Caraïbische literatuur en wie of wat hoort daar dan bij?

= door Eithel Brute =

AAN DE UNA werden vorige maand een serie lezingen en een workshop gehouden over Caraïbische literatuur, verzorgd door dr Ernesto Alvarez (docent letterkunde aan de Universiteit van Puerto Rico te Río Piedras) die door de UNA, in samenwerking met de OKSNA, was uitgenodigd.

In totaal hield dr Alvarez vier lezingen en ter afsluiten van het bezoek werd een culturele avond in de Openbare Bibliotheek georganiseerd. Verschillende lokale dichters en voordrachtskunstenaars droegen bij die gelegenheid gedichten voor.

De serie lezingen werd ingeleid met een introductie getiteld 'Qué es la literatura del Caribe?' Het thema was dus de Caraïbische literatuur. De kernvraag was of er wel van een Caraïbische literatuur kon worden gesproken en hoe men dan tot een definitie van deze literatuur kon komen.

Doel van deze serie lezingen was, meer interesse te kweken voor de Caraïbische literatuur bij docenten en leerlingen van de Middelbare scholen op Curaçao en andere geïnteresseerden.

Om het thema op een systematische wijze te kunnen behandelen, verdeelde dr Alvarez zijn lezing in drie delen, waarvan ieder een benaderingswijze van de Caraïbische literatuur behelsde. De eerste benaderingsoptiek had als grondslag de vraag of de literatuur die door uitheemse schrijvers over het Caraïbisch gebied is voortgebracht, ook tot de Caraïbische literatuur moest worden gerekend.

Bekend is dat schrijvers uit alle delen van de wereld, naar aanleiding van enkele bijzondere gebeurtenissen in het gebied, ernaar toe zijn getrokken om een verslag, een proefschrift of een roman te schrijven. Zo is over b.v. de Cubaanse revolutie, de Mexicaanse revolutie en de Portoricaanse Commonwealth veel literatuur voortgebracht.

LOKAAL

Bij de tweede benaderingsoptiek ging het niet meer om die schrijvers, die naar het Caraïbisch gebied waren gekomen om OVER een bijzondere politieke of culturele ontwikkeling te schrijven, maar om lokale of buitenlandse auteurs, die in het gebied zelf wonen en daar hun literaire werkzaamheden ontplooien. Deze produceren literatuur IN het Caraïbisch gebied. Ter illustratie noemde dr Alvarez de namen van de Amerikanen, Ernest Hemingway, die terwijl hij op Cuba woonde, de bekende novelle *The Old Man and the Sea* schreef; en John Steinbeck, die in Mexico, de novelle *The Pearl* produceerde en de handelingsruimte in de Mexicaanse stad *Monterrey* plaatste. Ook de Engelsman Malcolm Lowry (*Under the Volcano*) en de Duitser J.B. Traven (o.m. *De Ossekar*) werden genoemd als voorbeelden van schrijvers die in het gebied zelf hun literaire werken produceerden.

Dr Ernesto Alvarez

Maar hoe te bepalen of deze schrijvers tot de Caraïbische literatuur moeten worden gerekend? Dr Alvarez was van mening dat er een 'screening' plaats zou moeten vinden. Gekeken zou moeten worden in hoeverre hun werken een bijdrage leverden tot de vergroting van de Caraïbische cultuur. Nagegaan zou ook moeten worden in hoe-

Vervolg op pag. 9

KINDERPAGINA

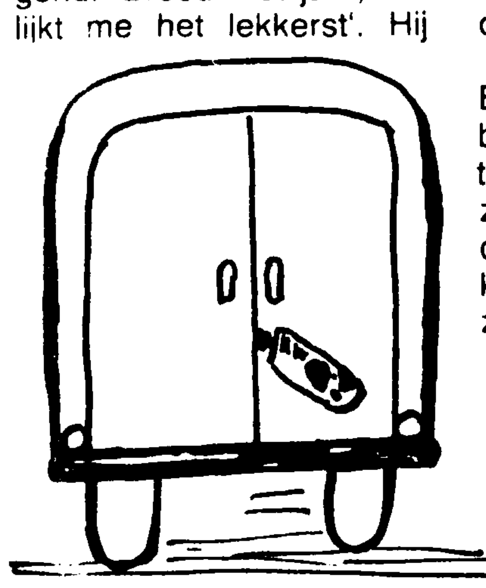
Broertje Brood

= door Nel de Jong =

'HIER BEN IK!' riep Broertje Brood, toen hij uit de grote bakkersoven schoof. 'En wat nu?' Vol verwachting keek hij om zich heen. Naar de andere broden, de bakkers en de grote auto's die hij voor de deur zag staan.

'Nu gaan jullie naar de bakkers', vertelde een grote meelzak. 'En daar komen de mensen jullie kopen om op te eten. Met boter en kaas, of lekkere worst. En de kinderen houden van brood met pindakaas of jam'. 'Ik hoop, dat ik bij kinderen terecht kom', zei Broertje Brood verlangend. 'Brood met jam, dat lijkt me het lekkerst'. Hij had zo'n haast om naar de bakker te gaan, dat hij voor zijn beurt probeerde te gaan. En dat had hij beter niet kunnen doen. Want vóór hij goed en wel in de auto lag, sloeg de bakker de deur al dicht.

'Hé hallo!' riep Broertje Brood, 'Ik ben nog niet binnen!' Hij hing nog buiten, met het uiteinde van zijn plastic zak tussen de deur geklemd. Maar de bakker had haast en hoorde of zag niets. Wég reed de auto! En Broertje Brood bungelde heen en weer aan de achterdeur.

'Help!' gilde hij, 'Help! Ik val!' Maar pas toen alle huizen achter hem verdwenen waren en de auto op de weg naar Bandabou reed, scheurde het laatste stukje plastic los en rolde Broertje Brood in de greppel langs de kant van de weg. Tranen met tuiten huilde het arme brood. 'Geen mens te bekennen?' snikte hij. 'Op de grond gevallen! Geen kind zal me meer lusten. Aiaiai, nu moet ik hier liggen verschimmelen. Hé, wat doe je daar! Wil je wel eens gauw maken, dat je weg komt!'

Verschrikt keek het geitje, dat aan de zak geknabbeld had, naar het brood. 'Eh, ik ik ik wou je opeten', stotterde het. 'Oh, met jam of met pindakaas?' vroeg Broertje Brood. Het geitje staarde hem met open bekje aan, want het had nog nooit van jam of pindakaas gehoord. En toen huilde Broertje Brood zo hard, dat het geitje hem niet eens meer op durfde te eten. 'Ik breng je wel naar de kaboutertjes', beloofde het gauw, 'Die weten overal raad op'.

Daar ging Broertje Brood naar de drie kaboutertjes. Heen en weer zwaaiend aan de bek van het vriendelijke geitje, snikkend en af en toe een gil slakend, als hij tegen een cactus aan stootte. En kabouter Brr, die op het bakje voor zijn huisje zat, vroeg zich verbaasd af, wie daar toch zo'n lawaai maakte.

'Maar geitje', zei hij, 'Waarom ga je zo te keer en wat heb je aan je sik hangen?' 'Dat doe ik niet', zei het geitje en liet Broertje Brood op de grond ploffen. 'Help!' gilde Broertje Brood, 'Oh, ik val al weer, help!' 'Een brood!', zei kabouter Brr, 'Een gillend brood. Zoiets heb ik nog nooit mee gemaakt'. En Poetsje en Pinkie kwamen ook al uit het kabouterhuisje rennen om te kijken, wat er aan de hand was. 'Is er brand?' vroeg Poetsje verschrikt.

'Het is een brood', zei kabouter Brr, 'Maar waarom hij zo gilt, weet ik ook niet'. 'Hij wil opgegeten worden met gem', legde het geitje uit. 'Gem? Wat is dat?' vroeg Poetsje. 'Jam!' huilde Broertje Brood. 'Ik ben uit de auto gevallen en nu lust niemand me meer. En ik wilde zo graag met jam opgegeten worden. Aiaiai!'

'Hoera!' schreeuwde Pinkie, 'Brood met mangojam, daar ben ik dol op!' 'Mango? Ja ja, ik ook', lachte het geitje. En opeens was de open plek voor het kabouterhuisje vol dieren. Ze waren op het gehuil van Broertje Brood af gekomen. En toen ze Pinkie over een mango hoorden praten, kwamen ze snel te voorschijn. Een paar konijntjes, troepialen en suikerdiefjes, hagedisjes, wel tien muisjes en zelfs een hele rij mieren.

Broertje Brood hield eindelijk op met huilen. 'Lusten jullie allemaal brood met mangojam?' vroeg hij met stralende oogjes. 'Natuurlijk', lachte Poetsje. 'En ik heb een hele pot mangojam in de keuken staan. Weet je wat, we maken er een brood-met-jam-feest van. Hier geitje, jij krijgt het eerste sneetje. En de korstjes zijn voor de konijntjes, want die houden van knabbelen. Kijk eens, miertjes, een hele snee voor jullie samen'.

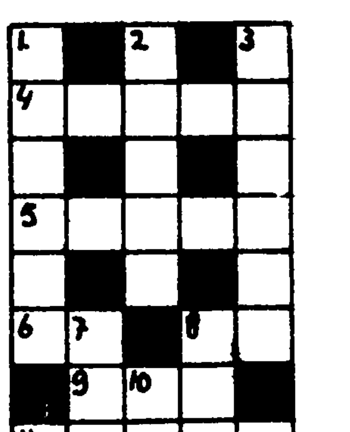
Zo duurde het niet lang, of de kaboutertjes en alle dieren zaten te smullen van brood met mangojam. Net zo lang, tot er geen kruimpje brood meer over was en de jampot schoon leeg. En er is vast geen brood op de hele wereld geweest, die er zo van heeft genoten om opgegeten te worden als Broertje Brood.

Dag van het kind

JA, 21 oktober is het geen Moederdag of Vaderdag, maar 'Kinderdag'. 'He he, eindelijk!' roep je misschien, 'Nu, krijgen wij ook kadootjes'. Mispoes, want jullie krijgen al zoveel kadootjes. Als je jarig bent, met Sinterklaas of Kerstmis. Je krijgt elke dag genoeg te eten en kleren, als je ze nodig hebt. En je mag naar school.

Poe, naar school! Je bleef liever thuis, lekker elke dag met vakantie. Ja, maar hoe zou het werkelijk zijn, als je niet naar school kon? Dat betekent voor later: geen werk, dus armoede, gebrek, honger. Er zijn nog miljoenen kinderen op de wereld die graag met jou zouden ~~willen ruilen. En voor~~ deze kinderen vooral is het 21 oktober Dag van het Kind. Op deze kinderpagina kun je over een paar van deze kinderen lezen.

Puzzel van de week

HORIZONTAAL: 4. Meubelstuk; 5. Zetel van een koning; 6. Op dit moment; 8. Lidwoord; 9. Meisjesnaam; 11. IJzer; 12. Je hebt cement nodig om het te maken; 14. Landbouwwerktuig; 15. Mama.

VERTIKAAL: 1. Duwen; 2. Valse god; 3. Magere; 7. Als je een som niet snapt, geeft de juffrouw je een.....; 8. Om die reden; 10. Achter; 12. Geluid van een schaap; 13. Achter.

ZIE VOOR oplossing en de winnaar de Kinderkrant over twee weken. Stuur je oplossing naar de Amigoe (Scherpenheuvel z/n of P.O.Box 577; Aruba - Kaya Betico Croes 110; Bonaire -de heer Linkels, P.O.Box 122) En zet op de enveloppe: KINDERPUZZEL. Winaar van deze week:

Maiky Ignacio,
Koral Partier 21
Curaçao

Hij ontvangt een waardebon van f.15,- van Augustinus Boekhandel.

OPLOSSING

HORIZONTAAL: 2. Vader; 6. Rem; 8. Ver; 9. Ober; 11. Nee; 12. Negen; 15. En; 16. Dom; 17. Ei; 18. Leder; 20. Min; 21. Noot; 23. Wie; 25. Bos; 26. Afval.

VERTIKAAL: 1. Web; 3. Al; 4. Even; 5. Ree; 6. Rover; 7. Men; 10. Reden; 11. Nemen; 13. God; 14. Niets; 18. Lief; 19. Rob; 20. Mia; 22. Oom; 24. Na.

Willem ziet met verbazing, hoe zijn vriend Bert de vierde borrel bestelt.

Willem: Ik dacht, dat je van de dokter maar één glaasje per dag mocht drinken.

Bert: Dat is ook zo. En ik houd het precies bij. Deze is die van 30 november 1992.

De pop

Een kijkpop.

VROEGER waren kinderen geen echte kleine kinderen. De grote mensen zagen hen gewoon als 'kleine grote mensen'. Dat kun je vooral zien aan de kleding: die bestond niet uit makkelijke jurken en broeken, waarin je fijn kon spelen, maar grote mensenkleren in het klein.

Je merkt het ook aan het speelgoed. Een pop van 300 jaar geleden bijvoorbeeld was zó mooi, dat je er niet mee durfde te spelen. En dat deden de meisjes van vroeger dan ook niet. Ze kéken er alleen maar naar. En... alleen rijke meisjes hadden zo'n pop. De andere meisjes hadden een pop, die hun moeder van wat lapjes gemaakt had. Het voordeel van zo'n 'arme' pop was wel, dat je er mee kon spelen!

Misschien hebben de grote mensen ook wel gezien, dat zo'n pop om mee te spelen veel leuker was dan een kijk-pop. Langzamerhand werd het mode om elk meisje een speelgoed te geven. En omdat er heel veel meisjes op de wereld zijn, kwamen ersteeds meer poppenmakerijen. Vooral in de Duitse stad Neurenberg, die nu nog steeds beroemd is om haar speelgoedfabrieken.

In het begin werden de poppen stuk voor stuk met de hand gemaakt. Ze waren van hout, van goed of van leer. Maar toen de machines uitgevonden waren, ging het maken van poppen steeds vlugger. Er kwamen, vooral in Engeland, nu poppen fabrieken. Die eerste poppen uit de fabriek zagen er wel raar uit. Het hoofd was van steen, de gezichtjes waren spierwit en het haar en de ogen waren ingebakken. Het poppenlijf was van stof of van leer en dan opgevuld.

Er veranderde nog iets: De poppen gingen op echte kinderen lijken. Het waren dus geen kleine grotemensjes meer. Poppen met kinder-gezichten en kinderkleding. Net zoals de meisjes zelf nu ook kinderkleding droegen.

Tegenwoordig krijgen we poppen omdat we er graag mee spelen. Maar zo'n honderd jaar geleden gaven de ouders hun dochtertjes een pop om hen al vast te leren hoe ze later een goede moeder konden zijn. Geen speelpop, maar léérpop! Ja, er is wel een heleboel veranderd, he?

India

TEGENWOORDIG komen echte hongersnoden niet meer voor in India. Maar het is er nog lang niet zoals bijvoorbeeld op onze eilanden. Maar liefst 85%, dus 85 van alle honderd kinderen onder de 5 jaar, lijden aan ondervoeding. Dat betekent, dat ze óf niet genoeg eten krijgen óf geen goede voeding (Geen groente, alleen maar rijst of iets dergelijks). Daardoor worden ze eerder ziek. 30.000

Sri Lanka

SRI LANKA is een doodarm eiland in de buurt van India. Een vierde van alle kinderen gaan er niet naar school, omdat de ouders de uniformen en de boeken niet kunnen betalen, of omdat de kinderen moeten werken. Neidra bijvoorbeeld is zes jaar en helpt haar moeder bij het maken van kokostouw. Van de kokosvezels maken ze mandjes en onderzettertjes en dergelijke. Gunasena is een jongen van veertien, die maskers en schalen aan de toeristen verkoopt. Dat doen een heleboel kinderen. Je ziet zelfs kleine kinderen van drie of vier jaar, die kettingen en armbanden verkopen. Wat je ook in elke stad ziet, zijn jongetjes, die als slangenbezweerders wat proberen te verdienen.

Slangenbezweerders zie je in elke grote stad op Sri Lanka. Hier drie jongens met hun cobra's.

Kinderen per jaar worden blind door gebrek aan vitamines. En 63 van de honderd kinderen hebben bloedarmoede.

Wist je dat

OP MIDDEN Java (Indonesië) staat een grote wereldberoemde tempel van meer dan duizend jaar oud. Dat is de Borobudur-tempel. Hij is gebouwd om de top van een heuvel. En bijna elk stuk steen is gebeeldhouwd. Het leven van Boeddha en allerlei voorstellingnen uit die tijd staan erop afgebeeld. Wat eén werk moet dat geweest zijn! Tienduizenden arbeiders hebben gewerkt aan weer 432 kleine tempeltjes en 504 Boeddhabeelden.

Maar de tempel staat vlak bij een paar vulkanen. En na een paar uitbarstingen wilde niemand daar meer wonen. Zo groeide het oerwoud over de tempel heen. Totdat in 1814 een groep Hollanders op zoek is gegaan naar de tempel en hem hebben gevonden ook. Nu is hij helemaal opgeknapt en hersteld en weer prachtig om te zien.

* * * * * * * *

Lang niet overal hebben jongens en meisjes gelijke kansen zoals bij ons. In veel landen willen de ouders liever een zoon dan een dochter. In het Himalayagebergte in Nepal bijvoorbeeld. Als er een baby geboren is, komen alle familieleden, buren en vrienden kijken, of het een jongen is. Want een jongen kan later gemakkelijker voor zijn ouders de kost verdienen.

* * * * * * * *

In Afrikaanse dorpen zie je haast nooit een tuin. Afrikaanse boeren houden het erf om hun huis of hut helemaal schoon. Geen struik, geen plant, geen sprietje gras mag er groeien. Niet omdat ze niet van bloemen houden, maar omdat ze geen slangen, schorpioenen of soldatenmieren in en om hun huis willen hebben.

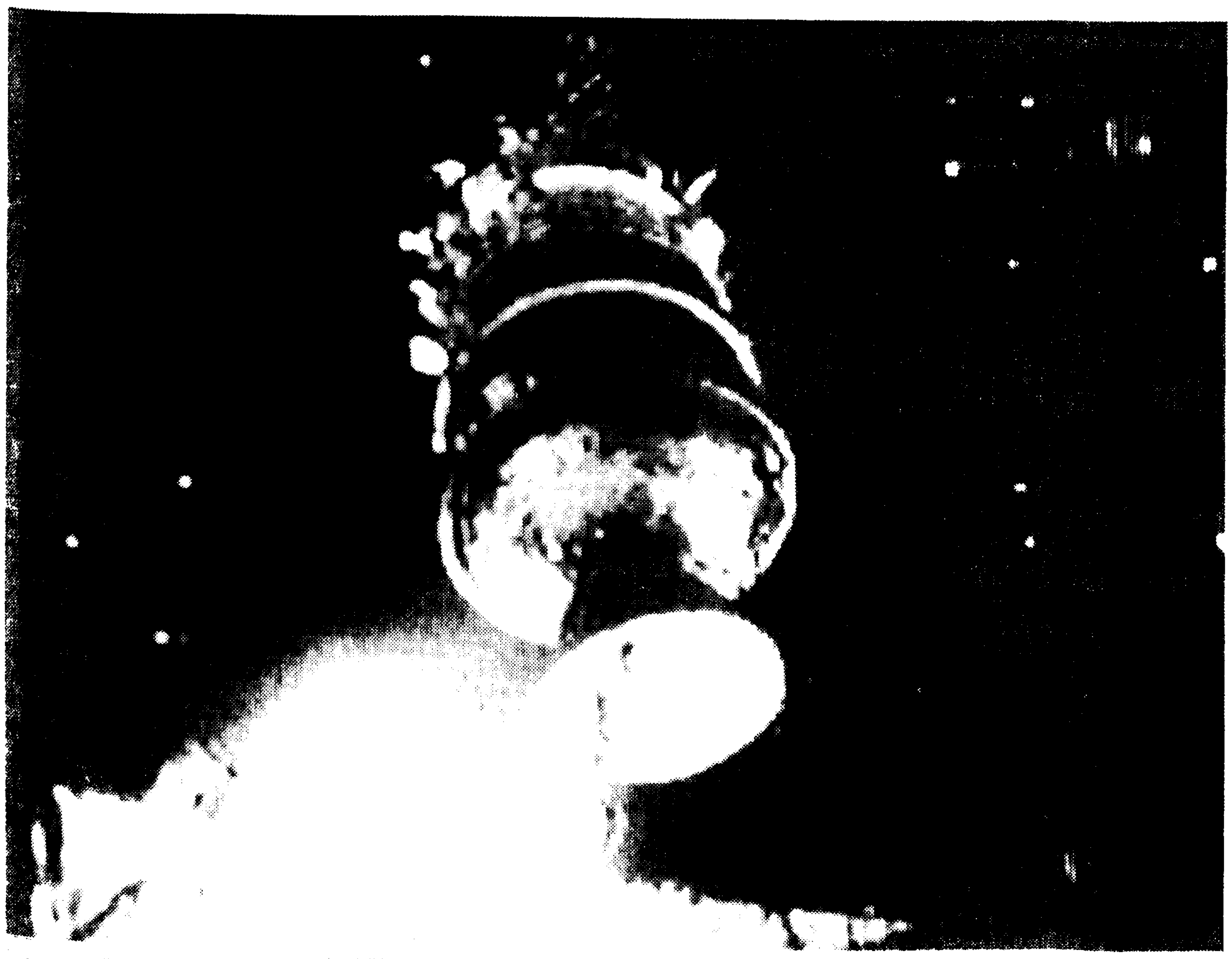
* * * * * * * *

Tunesië

IN HET leven van Abdi uit Tunesië (Noord Afrika) is water heel belangrijk. In gewone huizen is er namelijk nog geen waterleiding, alleen in hotels. Zelfs een waterpomp zie je bijna niet. De meeste mensen moeten hun water ver weg halen, lopend of met de kameel. Daarom is het feest, als het eens regent.

Abdi's vader is naar een ander land vertrokken om werk te zoeken en heeft nooit meer iets van zich laten horen. Daarom werkt Abdi's moeder in een hotel. Maar ze verdient niet genoeg, dus helpt Abdi mee, als hij niet naar school moet. Hij verkoopt bosjes jasmijn en helpt zijn neef, die een garage heeft, met auto's wassen en benzine tanken.

Zijn grote broer is naar Tunis gegaan om voor automonteur te leren. Als hij terugkomt, verdient hij misschien wel zoveel geld, dat hij een waterpomp naast het huis kan laten bouwen. Dat zou fijn zijn!

Zware motoren zijn weer in opmars

Harley-Davidson: niet alleen voor Hell's Angels

MILWAUKEE .- Vijf jaar geleden stond de onderneming op het punt failliet te gaan. In de eerste helft van dit jaar boekte zij een recordwinst van 27,5 miljoen dollar na een winst van zeventien miljoen dollar in de eerste helft van vorig jaar. De halfjaaromzet groeide van 406 miljoen tot 467 miljoen dollar. De 87 jaar bestaande Harley-Davidson (HD), de enig overgebleven fabrikant van motorfietsen in de Verenigde Staten, is weer helemaal terug.

HD heeft op het ogenblik in de VS op de markt voor motorfietsen van 850 cc en meer een aandeel van 65 procent. Dat was halverwege de jaren tachtig wel anders. Een al te snelle uitbreiding van de produktie in de jaren daarvoor had een verlies van kwaliteit tot gevolg gehad en de klanten bleven weg. Bovendien was er sprake van grote concurrentie van zware motoren uit Japan, hoewel die erg duur waren.

JAPANSE LEEST

In 1981 werd HD gekocht door de eigen directie, die de produktie op Japanse leest schoeide om kosten te sparen. Niettemin bleef de onderneming geplaagd worden door een tekort aan geld. Om HD een kans op overleven te bieden besloot de Amerikaanse overheid in 1983 de invoer van Japanse motoren met 45 procent te belasten. Dat voorkwam niet dat de banken in 1985 hun geldkraan voor HD dichtdraaiden.

Op het laatste moment kon HD nog een geldschieter vinden en in 1986 brachten een uitgifte van aandelen en de gang naar de beurs uitkomst. In 1988 zag de onderneming vrijwillig af van overheidshulp. De kopers waren weer teruggekomen dank zij een sterke verbetering van de kwaliteit en een geslaagde campagne om het imago van HD op te vijzelen.

Zo neemt de directie van HD deel aan de vele ontmoetingen die talloze HD-clubs organiseren om er achter te komen wat de klanten willen. Deze strategie heeft gewerkt. In de eerste helft van dit jaar heeft HD 33.995 motorfietsen verkocht, waarvan 25 procent bestemd was voor de export. In de eerste helft van vorig jaar werden er 31.607 verkocht en over heel 1989 58.938.

De produktie wordt geleidelijk vergroot. HD wil niet weer de fout maken dat kwaliteit te lijden krijgt onder al te snelle uitbreiding. De zaken gaan nu zo goed dat minder goed lopende activiteiten, zoals in de sector kampeerauto's, makkelijk kunnen worden opgevangen. Met leren kleding, accessoires en licenties verdient HD bovendien aardig wat extra's.

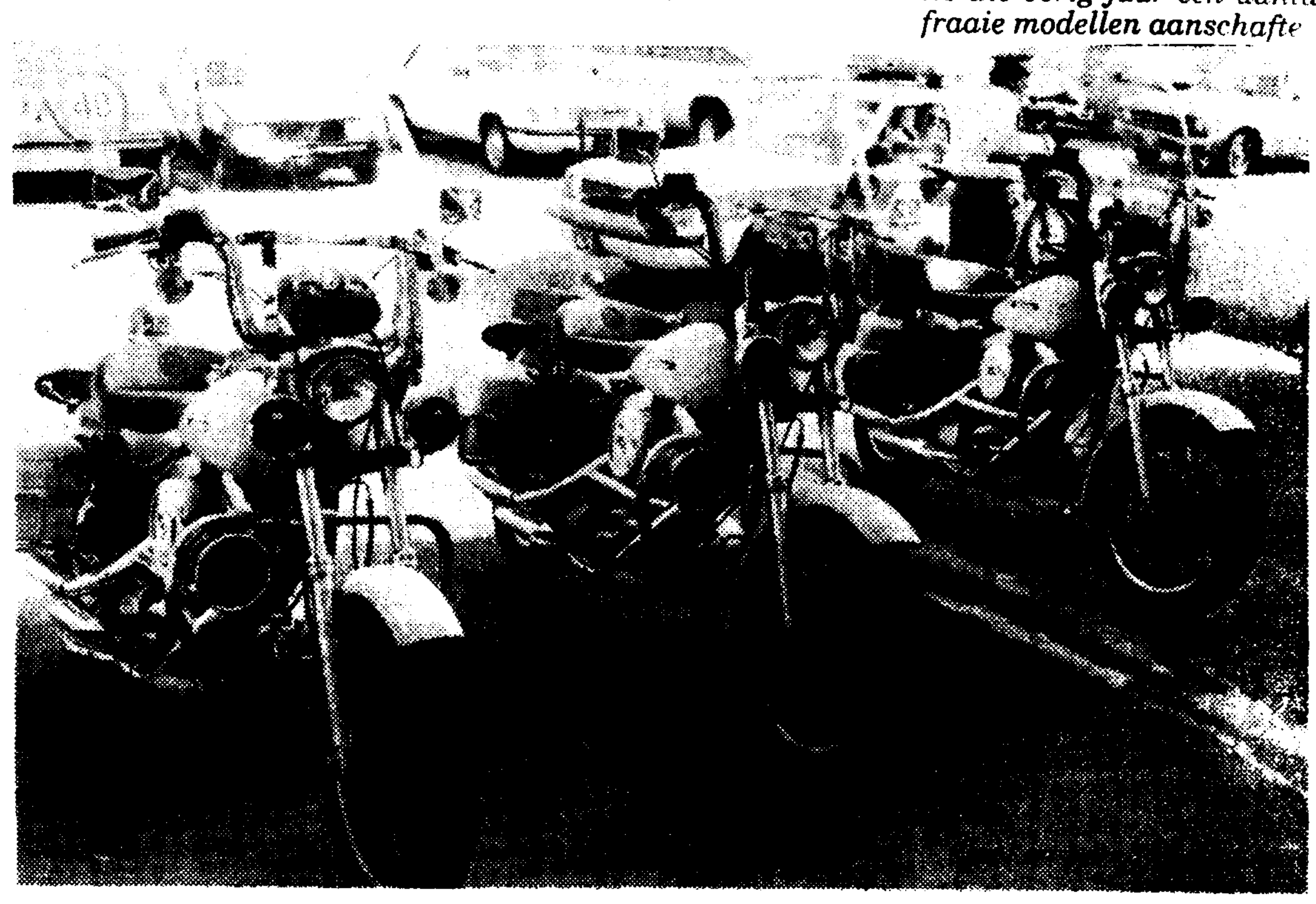
Een van de grote HD-liefhebbers in de Verenigde Staten was de onlangs overleden Malcom Forbes, miljardair, uitgever en ballonvaarder. Hij bezat een collectie van tachtig motorfietsen, waarvan het merendeel HD's. Forbes baarde telkens weer opzien als hij met Elizabeth taylor achterop zijn HD een tocht maakte.

DROOM WAARMAKEN

De HD is niet langer de motorfiets van bijvoorbeeld de Hells Angels. Nu zijn het vooral goedverdienende artsen en advocaten van tegen de veertig jaar die de zware motorfietsen kopen. Ze zien nu kans een droom uit hun jongensjaren waar te maken. In de VS kost de goedkoopste HD 4000 dollar. Voor de duurste moet 15.000 dollar worden neergeteld.

In Nederland kost een HD tussen de f 20.000 en f 45.000. De meest gevraagde, zwaardere typen kosten rond de f 30.000. Volgens de Nederlandse importeur bedraagt de verkoop in de Benelux op jaarbasis ongeveer 800 stuks. Het afgelopen halfjaar werden er in Nederland 350 HD's verkocht. Het dieptepunt voor HD in Nederland was in 1983/84, toen de bijzondere verbruiksbelasting op motoren van kracht werd en de dollarkoers boven de f 3 stond. De verkoop bedroeg toen slechts vijftig stuks.

Ook op Curacao is de Harley Davidson populair, o.a. bij de motorbrigade van de politie die vorig jaar een aantal fraaie modellen aanschafte

Een procent warmer of kouder betekent ramp

'Ulysses' reis naar de zon een belangrijk avontuur

AL BIJNA vijf miljard jaar draait de aarde rond haar centrale bron van licht en warmte: de zon. Zo lang geleden zijn zon, aarde en planeten ontstaan uit een samentrekkende wolk van gas en stof. Het overgrote deel van al die materie kwam in de zon terecht, waar de temperatuur en druk zo hoog opliepen dat er kernfusie ging optreden. Sindsdien koesteren de aarde en de andere planeten zich in het licht en de warmte van deze natuurlijke kernreactor. In tegenstelling tot de andere planeten draait de aarde net op de goede afstand: het wordt hier niet te heet of niet te koud. Daardoor is leven mogelijk.

Maar zal dat altijd zo blijven? Zeker niet. De jonge zon was veel heter dan de huidige zon van middelbare leeftijd. Er zijn fluctuaties geweest in het verleden. Als de zon een procent heter of kouder zou worden (haar oppervlaktetemperatuur is nu zesduizend graden Celcius) zou dat op aarde tot overstromingen of een nieuwe ijstijd leiden. Als er een vraag van levensbelang is, is dat wel deze: Hoe ziet de toekomst van de zon eruit? Want dat is hetzelfde als vragen naar het lot van de aarde.

In het tijdperk van de ruimtevaart zijn we al veel nieuwe feiten over de zon aan de weet gekomen. We weten dat de zon niet alleen licht en warmte uitzendt, maar ook ultraviolette, radio- en röntgenstraling en snelle geladen atoomdeeltjes: de zonnewind. De aarde en haar atmosfeer ondergaan doorlopend de invloed van alles wat er van de zon afkomt. Een plotselinge zonnevlam leidt tot noorderlicht en ernstige storingen in het radioverkeer.

BEPERKING

Alle zonne-onderzoekers hadden tot nu toe met een belangrijke beperking te kampen: wij kijken altijd tegen de buik van de zon aan, tegen haar evenaar, waar alle planeten keurig omheen draaien, net zoals de zon zelf in 27 dagen een keer rond draait. Maar zoals de aardse polen heel anders zijn dan de rest van de aarde, zo zijn ook de 'boven- en onderkant' van de zon anders dan haar equatoriale gebieden. Daarom is het wenselijk onderzoek te doen vanuit een toestel dat boven en onder de zon passeert. Dat apparaat is vorige week gelanceerd: de Ulysses, genoemd naar de Griekse held die zich voorbij de grenzen van de bekende wereld waagde, in het rijk van de zon.

Technisch gezien is de vlucht van de Ulysses die vanuit de spaceshuttle Discovery de ruimte inging geen peuleschil. Alle verkenners van zon, maan en planeten vlogen tot nu toe keurig in het vlak waarin de aarde en de planeten om de zon draaien. Het is duidelijk dat het vreselijk veel energie kost om in een richting loodrecht daarop te reizen. Zoveel energie zelfs dat de huidige ruimtevaartmiddelen daarvoor niet toereikend zijn.

KRACHTPATSER

Voor de betrokken wetenschappers was dat geen reden om bij de pakken neer te zitten. Als je zelf niet sterk genoeg bent,moet je iemand anders het werk laten doen. En die krachtpatser is gevonden in de reusachtige planeet Jupiter, vijf keer zover van de zon als de aarde. Ulysses zal vanuit zijn aanvankelijke parkeerbaan om de aarde niet in de richting zon maar richting Jupiter rezien, juist van de zon af.

Over zestien maanden zal hij bij Jupiter aankomen, rakelings langs de planeet schieten en door de aantrekkingskracht daarvan zo worden afgebogen dat hij uit het vlak van de planeetbanen schiet om terugreizend op de zuidpool van de zon neer te kijken.

Dat is in 1994. Een jaar later zal hij hoog boven de zon zijn aangekomen om haar noordpool aan een intensief onderzoek te onderwerpen. Negen vernuftige zintuigen, die samen maar 55 kilo wegen, zullen ons alles vertellen wat we willen weten: over de energieproduktie van de zon, over haar sterke magnetisch veld, over de stroom van geladen deeltjes waarmee zij haar omgeving tot in de verste verten besproeit. Kortom de complete invloedssfeer van onze centrale ster.

Als het allemaal lukt, wordt het vijfjarig actieve bestaan van Ulysses een wetenschappelijk opwindend avontuur. Zonder tegenslag vertrok Ulysses op 5 oktober in het laadruim van de Discovery. Men had tot 23 oktober de gelegenheid de sonde te lanceren, met het oog op de onderlinge positie van de aarde en Jupiter.

Nieuwe methode voor vroege opsporing sikkelcelziekte

Vervolg van pag. 3

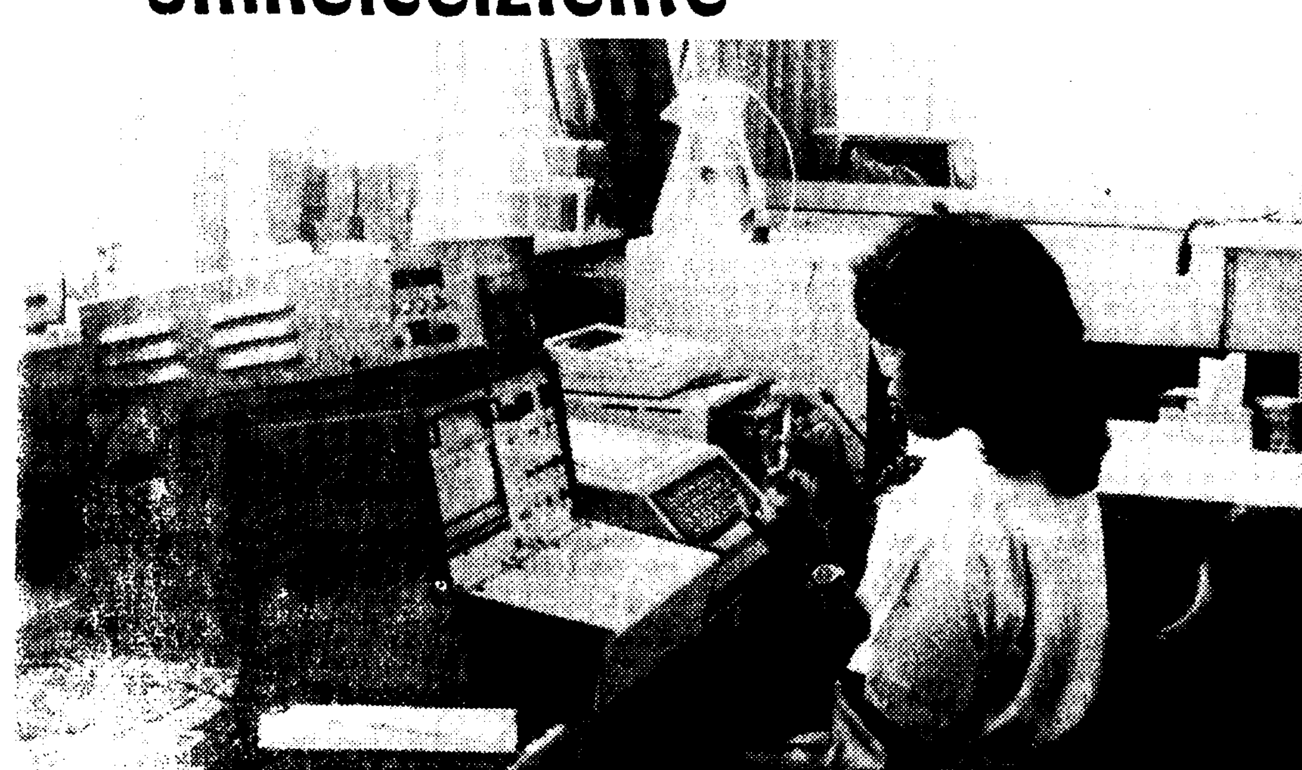
discussie zou kunnen ontstaan is de vraag of het ethisch is het bloed van elke pas geboren baby te *screenen*. Dr Laudman denkt dat de reacties wel mee zullen vallen. 'Vooral als men weet waarmee de ouders van kinderen met sikkelcelziekte geconfronteerd worden. Niets is belastender dan de wetenschap dat men dit had kunnen voorkomen of tenminste tijdig kunnen opvangen. Als een zwangere patiënt het ziekenhuis binnenkomt wordt trouwens automatisch een sikkelceltest gedaan omdat men wil weten of ze *drager* zijn. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar de SS-vorm maar ook naar de veelvoorkomende S-C vorm die fataal kan zijn wanneer een patiënt onder narcose gebracht wordt.

Dit soort testen worden in het St. Elisabeth hospitaal en de Kraamkliniek routinematig uitgevoerd. Het Advent ziekenhuis is hierover benaderd, maar daar zijn nog wat weerstanden'.

DATABANK

Het Landslaboratorium is bezig met het opzetten van een databank, waarbij belangrijke gegevens terstond beschikbaar kunnen worden gesteld aan EHBO en Poli. Binnenshuis is men al helemaal *on line* d.w.z. dat alle nieuwe gegevens automatisch worden gesorteerd en opgeborgen.

De bedoeling is om in de toekomst een direkte verbinding met ziekenhuizen en klinieken mogelijk te maken, zodat de gegevens daar bij spoedgevallen terstond op het scherm kunnen worden opgeroepen. Inmiddels is Fey van der Dijs weer naar Nederland vertrokken voor de afronding van zijn studie. Hij hoopt na een klinische specialisatie van vier jaar —een opleiding waartoe overigens in Nederland per jaar maar 12 personen worden toegelaten — weer naar de Antillen terug te kunnen keren om zijn diensten aan onze gemeenschap ter beschikking te kunnen stellen. 'Dat vind ik niet meer dan rechtvaardig', zei hij vóór zijn vertrek.

In het Landslaboratorium op Vredenberg wordt met moderne apparatuur bloedonderzoek verricht. Direkteur dr J.Eustatia is trots op de mogelijkheden die het laboratorium biedt en hoopt dat er in de toekomst meer aan wetenschappelijk onderzoek kan worden gedaan.

CENTRAAL INSTITUUT

Voor Laboratoriumdirecteur dr J. Eustatia is het bereikte resultaat een *leitmotiv* voor hetgeen het Landslaboratorium in de toekomst zou moeten gaan doen: meer wetenschappelijk onderzoek naast de dagelijkse routinegevallen. Hij is van mening dat het Landslaboratorium zich meer moet gaan ontwikkelen in de richting van het CLB, het centraal laboratorium in Nederland, een instituut dat een centrale rol speelt in de volksgezondheid.

'Ik ben zo onbescheiden te stellen dat dit bij ons eigenlijk nu al het geval is. Wij houden ons niet alleen bezig met chemie, maar ook met de bacteriologie, de pathologie en wij zijn het laboratorium voor alle andere technieken die niet in het ziekenhuis plaatsvinden'.

Of het laboratorium daarvoor ook voldoende is geëquipeerd? Dr Eustatia: 'Het Landslaboratorium is in de afgelopen 18 jaar van wat als een museum kon worden beschouwd voor wat betreft de apparatuur, gegroeid tot een modern instituut dat als een van de beste in de regio kan worden aangemerkt. Dit blijkt steeds weer uit reacties van bezoekers die versteld staan van hetgeen wij hier ondanks onze kleinschaligheid klaarspelen. Het moet in het kader van onze ontwikkeling naar een laboratorium voor innoverend onderzoek mogelijk zijn om de mankracht aan te trekken die daarvoor nodig is', aldus Eustatia.

OOST-EUROPA was in de afgelopen zomer de "in place" voor toeristen uit het Westen. Glasnost en Perestroïka en de daarmee gepaard gaande openstelling van de grenzen en afschaffing van visa, zorgden voor een onafgebroken stroom toeristen, alle onaangename verhalenover de Oosteuropese landen ten spijt. "Kakkerlakken als verstekelingen op je hotelkamer. Wegomleidingen, kilometers ver nergens heenvoeren. Restaurantjes waar de tafeltjes onbezet blijven vanwege de zinloze bordjes "gereserveerd". Een taal waar je je tong over breekt. En spoorwegovergangen die uitstekend dienst zouden kunnen doen als hindernissen op een springconcours voor pony's. Dat staat -zo heet het- de toerist te wachten die dit jaar eindelijk besloten heeft oostwaarts te reizen. In Hongarije worden momenteel meer Nederlanders geteld dan aan de Spaanse kust en Tsjechoslowakije ziet zich overspoeld door Westerse vakantiegangers.

Niet het zelfde comfort, maar toch leuk....

Oost Europa 'in place' voor toeristen uit het Westen

Hoe zit het nou in werkelijkheid met het Oosteuropese toerisme? Is het echt afzien of valt het wel mee?
Slapen in een bierton! In de wat groot uitgevallen achtertuin van een kleurrijk, rumoerig bierhuis, waar 'sochtends vroeg al het schuim als vette watten op de halve liters bier staat. 'Hotel Im Fass'. Dertig vakantiehuisjes in de vorm van holle vaten, compleet met dakje en schoorsteenpijpje. De wereld van Piggelmee en Tokkie Tor. Tachtig kronen per nacht, nog geen tientje.
'Maar ze hadden me eigenlijk de halve prijs moeten berekenen, want ik slaap met mijn benen buiten. Voor een flinke noorderling zijn die tonnen veel te klein', zegt een Groninger lachend. 'Gekheid hoor, want het is wel lachen hier. Te gek die biervaten', voegt hij eraan toe.

Het is een grappige camping aan de rand van de Praagse binnenstad, en er is volop schaduw. Met de hittegolf in de afgelopen zomer zou je voor die schaduw alleen al een tientje willen betalen. Bij het grootste openluchtzwembad van Praag, zonder schaduw, is de entree op zomerse dagen eenvoudig geregeld: eentje eruit, een wachtende erin.

Op het beroemde Wenceslasplein genieten toeristen en inwoners van Praag van het najaarzonnetje.

AANPASSEN

Op de camping in de Praagse buitenwijk Troja staan de tenten, de campers en de caravans onbeschermd te stoven in de hete zon. 'Eerst was er eigenlijk geen plaats meer, maar als je dan wat vriendelijk aandringt en ze zien je Nederlandse kenteken, dan bieden ze toch nog heel gastvrij een plaatsje aan.
'Zij het op het sportveldje van de camping, maar dat deert Cor en Marijke Smulders uit Valkenswaard absoluut niet. Samen met hun dochter Nanda hebben -kort na de revolutie van eind vorig jaar-besloten om oostwaarts te trekken: richting Tsjechoslowakije. Benieuwd naar het land, de mensen, de toestand. 'We kamperen al sinds jaar en dag en dan stel je je daarop helemaal in. Het is een ander soort reizen dan bijvoorbeeld met een bus. We weten dat je je moet aanpassen, zeker in dit soort landen.
Natuurlijk valt er wel wat op aan te merken. Op het schaarse sanitair bijvoorbeeld. Iemand die nooit eerder gekampeerd heeft en dan meteen met een tent hierheen zou komen, die zou daar gegarandeerd op afknappen en na twee dagen al weer onderweg naar huis zijn', meent Cor Smulders.

TE WEINIG

'Dat klopt. We hebben van alles te weinig: te weinig hotels, te weinig goede toeristische infrastructuur, te weinig accomodatie op de campings, te weinig service, te weinig initiatief.'
Ing.Karel Nejdl is op regeringsniveau belast met het vreemdelingenverkeer van de 'Tsjechische republiek'. Het woordje 'socialistisch' voor dat 'republiek' is op zijn visitekaartje doorgekrast. De klokken in het ministerie aan het Oudestadsplein van Praag zijn, raadselachtig, allemaal op kwart over vier blijven staan. Toch zijn de tijden veranderd, al moeten de echter veranderingen nog komen.
Privatiseren is andermaal het sleutelwoord. Want waarom kunnen hongerige toeristen niet in al die restaurantjes terecht waar de helft van de 'gereserveerde' tafeltjes de hele avond onbezet blijft?
'Ja, dat snap ik nou ook niet', vraagt een toerist uit Hilversum zich af. 'Dan sta je 'savonds in zo'n restaurant en dan is er geen plaats voor je, terwijl de helft maar bezet is....'
'Een kwestie van capaciteit en vaardigheid', meent ing.Nejdl. 'Niemand van ons was en is op z'on enorme, plotselinge toevloed van toeristen berekend. Veel restaurants hebben eenvoudigweg niet voldoende etenswaar en personeel om de keuken continu, van pakweg zes tot elf uur 'savonds te laten draaien. En heel eerlijk gezegd: in een hoop (staats)bedrijven willen de mensen eigenlijk niet meer werken. En zeker niet hard....'

STAATSBEZIT

Het is de erfenis van het recente totalitaire verleden. Alles was van de staat, alles was van iedereen, maar niemand had iets. Het heeft alle initiatieven gedood, alle werkplezier weggenomen. De mensen in de dienstverlenende sector moeten weer leren diensten te verlenen. 'Dat komt ook wel. Maar eerst moeten we onze infrastructuur verbeteren en moeten de mensen ontdekken dat ze ook voor hun eigen portemonnee kunnen werken', verklaart de heer Nejdl.
In de loop van dit jaar nog worden de meesten bedrijven omgezet in staats-n.v.'s om vervolgens binnen twee, drie jaar omgebouwd te worden tot normale n.v.'s in particulier bezit, van binnen- en buitenlanders.
Zo hebben zakenmensen uit Nederland en de Golden Tulip-keten al belangstelling getoond voor Tjechische horecabedrijven.

BEDDENTEKORT

Cedok is het oudste (zeventig jaar) en grootste reisbureau van Tsjechoslowakije. Ruim zevenduizend werknemers die onder meer via de 160 binnenlandse en twintig buitenlandse kantoren de toeristenstroom in de loop der jaren hebben gedirigeerd. Een machtige, bureaucratische instelling, waar geen enkele toerist, geen enkele reisorganisatie omheen kon. Maar ook dat gaat veranderen, al is daar nog niet al het personeel op ingesteld. Op sommige Cedok-kantoren krijg je af en toe het gevoel dat ze het maar lastig vinden als je om informatie vraagt.
'Er onstaat een nieuwe samenleving die de vrede als basisboodschap zal hebben', staat in vijf talen, in gouden reliëfletters geschreven in een van de Praagse Cedok-kantoren. Een uitspraak van Karl Marx zelf, en veel toeristen hebben - in ruil voor de schoonheid van Praag, het landschap, het avontuur en de goedkoopte- dik vrede met een aantal nog bestaande ongemakken.
Dipl.ing. Svatopluk Rada is marketing-directeur van Cedok en hij beaamt zonder terughoudendheid dat er in Praag alleen al een enorm beddentekort bestaat: zeker tienduizend bedden. Alle hotels zijn weken, en voor deze periode zelfs maanden tevoren volgeboekt. Er worden nieuwe hotels geopend en gebouwd; luxe giganten van meer dan duizend bedden, maar voorlopig moeten nog veel toeristen worden teleurgesteld.
Waar Amsterdam een totaal van 25.000 bedden te bieden heeft, reikt Praag nog niet tot aan de helft.

STROMEND WATER

Een kwart daarvan staat in zogenaamde comfortabele meer-sterrenhotels, maar daar is het comfort soms ver te zoeken. Aan het einde van de gang bijvoorbeeld, waar één toilet onderdak verleent aan de halve etage. Lang niet alle kamers hebben een douche, bad of toilet. En de inrichting van sommige kamers doet eerder denken aan een vooroorlogs lazaret dan aan een moderne hotelkamer.
Het heeft natuurlijk zijn voordelen voor wie niet al te kieskeurig is. Want terwijl je in de luxe Praagse hotels doorgaans meer dan driehonderd gulden per nacht betaalt, kun je in de lagere klassen al terecht voor een paar tientjes. Met stromend water op de kamer, dat soms koud, soms warm is, maar zelden allebei tegelijk....
Het is een kwestie van kapitaal en geduld. Er moet geld komen om de voorzieningen te verbeteren en uit te breiden, en dat vraagt om enig geduld. Cedok zal niet langer meer op eigen staatsbenen staan. Reisreuzen als Cook en Wagon Lits schijnen al klaar te staan om het staatreisbureau (ten dele) over te nemen.
Het is vrijwel zeker dat (ook) voor de Benelux en dus ook voor Antillianen met een Nederlands paspoort, dit najaar nog de visumplicht gaat vervallen. En daarmee meteen ook die hinderlijke, psychogolisch remmende verplichting om een minimum aan geld in te wissel: 'zo'n dertig gulden per dag per persoon. Wat een gemiddeld kamperend gezin met geen mogelijkheid opkrijgt, want Tsjechoslowakije is nog altijd een zeer goedkoop vakantieland.

WISSELEN

De Oosteuropese valuta zijn evenwel nog steeds niet officieel internationaal verhandelbaar. Dat werkt zwart wisselen in de hand. Ook al vanwege een ontoereikend aantal wisselkantoren vloeien er veel meer zwarte valuta dan 'normale' het land binnen.
'We hebben onze ogen uitgekeken op die wisseltrucs', vertelt een toerist uit Apeldoorn. Hij is student visteelt in Wageningen en maakt met een medestudent een trektocht door Hongarije, Tsjechoslowaijke en de DDR.
'Ze hebben van die rolletjes met geld, ze tellen het vijf keer in je handen. Daar zit dan wel een geldig biljet omheen, maar voor de rest is het waardeloos papier', vult zijn reisgenoot aan. Ze hebben 'voor de gein' een beetje zwart gewisseld.
Een mevrouw uit Katwijk zegt dat ze daar voor geen goud aan zou willen beginnen. Ze is nog verbaasd over dat moment waarop een agent van politie in uniform haar vroeg of ze misschien D-marken wilde wisselen. Vermoedelijk een moment van menselijke zwakheid, maar dan nog...'Een agent van politie?!'
Behalve goedkoop zijn de voormalige Oostbloklanden ook soepel en tolerant geworden, in een enkel opzicht tegelijk ook westers-riskanter. In de grote Poolse steden bijvoorbeeld staan de auto's van buitenlanders alleen op bewaakte parkeerplaatsen echt veilig. Daarbuiten vegen hotelportiers en gedupeerde automobilisten dagelijks het glas van ingeslagen autoruiten bijeen. In Tsjechoslowakije lijkt het alsof de politie van de aarbodem verdwenen is. En in alle Oostbloklanden is de sterke drank en het bier nog zó goedkoop dat het wel tot hinder en stijgende criminaliteit moet leiden.

NEDERLANDS

Cedok-manager Rada had me door de telefoon al gezegd dat Nederlandse toeristen opvallend anders zijn dan de meeste andere nationaliteiten. 'Ten eerste komt het gros individueel: liftend of met de auto. Je vindt Nederlanders nooit in de duurste gelegenheden. Groepsgewijs zijn ze altijd te vinden in de middenklasse hotels. Ze zijn doorgaans ook niet zo erg geïnteresseerd in steden, architectuur en historie, maar ze zoeken vooral de natuur, het groen, de bergen. En wat ook opvalt is dat veel jongeren op speciale reizen intekenen naar sportkampen, scholen, ziekenhuizen en naar het platteland om de mensen beter te leren kennen'.
Amerikanen en Japanners doen Praag niet anders dan de rest van de wereld: binnen drie dagen, met tweehonderd dia's en weer wegwezen.
De Duitsers hebben meer oog voor de steden en zoeken nog steeds hun heil in de Boheemse kuuroorden als Karlovy Vary (Karlsbad) die weer worden opgevijzeld naar hun vroegere, traditionele faam.
Behalve dan de poenerige, gemotoriseerde flaneurs op het Wenceslasplein. Bemiddelde Duitsers vooral, die in een opvallend glimmende, open sportwagen stapvoets het plein ronden, de boordauto net iets te hard om nog beschaafd te zijn. Het rijke, verwende westen ten voeten uit en niet alle Pragenaars kunnen dat waarderen.

TWAALF PROCENT

Ook buiten het heuvelachtige natuurgebied Boheemse Paradijs opent de goedkoopte, met name voor de smalle(re)beursreizigers, paradijselijke mogelijkheden. Vandaar de enorme stroom rugzaktoeristen die -in tegenstelling tot de koelboxtoeristen in Knokke, hier wel welkom zijn.
Het is even wennen met die prijzen, want moet je nou toch maar een kwartje op het schoteltje van de toiletjuffrouw leggen terwijl ze maar een stuiver vraagt?
Geen levensvragen, maar het illustreert in het klein het prijsverschil tussen thuis en ginds. Vijf gulden per persoon in een jeugdhotel; bier dat in elk geval zuiverder en nauwelijks duurder is dan leidingwater. 'Soms wel twaalf of veertien procent sterk', merken veel toeristen met ontzag op, maar ze verwarren dan het alcoholpercentage (zo'n vier procent) met het aangegeven stamwortgehalte, dat in graden wordt uitgedrukt en dat de volheid van het bier bepaalt.
Nederlandse kampeerders vallen elkaar bij als het gaat over onduidelijke wegomleidingen, de lastige omrekenkoers van benzinebonnen en de doorgaans prima te berijden wegen, al zijn ze vaak niet helemaal afgewerkt met strepen en behoorlijke bermen.
Lastiger is het zoeken naar loodvrije benzine. Een kaartje met daarop de benzinepompen is verduveld handig. 'Laatste tankstation voor de loodmuur' staat daarom niet voor niets waarschuwend in een Westduits grensplaatsje te lezen.

DRIE MIJLEN

Drie studenten economie in Amsterdam, verdelen op het Praagse station geroutineerd de taken. Een schuift met de drie 'rugzakken aan in de lange rij voor het bagagedepot; nummer twee gaat op zoek naar verfrissingen en de derde gaat informeren naar het loket voor internationale treinkaartjes.
'Wij zijn liftend via Wenen tot Budapest gekomen. Daar ontdekten we dat we voor een tientje met de trein naar Praag konden. Dus waarom niet?', vertelt een van de drie. En morgen spoort het trio via Oost- en West Berlijn weer huiswaarts. Boordevol indrukken: van een goedkoop en toeristisch beter georganiseerd Hongarije- 'Dat Balatonmeer begint al helemaal op Spanje te lijken'- tot een prachtig maar stugger Praag.
Voor de mensen die ze onderweg ontmoet hebben niets dan lof. 'Het liften is gemakkelijk, vaak per vrachtauto, maar ook in Trabantjes. Ze wijzen je graag de weg en brengen je soms zelfs tot op de plaats waar je wezen moet, al vindt ik de mensen in Praag, vooral in de winkels wat stugger.'
In Budapest hebben ze de twee Wageningse studenten ontmoet en een paar dagen zijn ze met z'n vijven opgetrokken. 'Het lijkt trouwens of half Nederland in dit deel van Europa rondreist', menen ze.

Hoewel ze veel gereisd, gelift en gekampeerd hebben, had Praag in veel opzichten nog volop nieuws te bieden. Niet dat alle daken met goud belegd bleken, of dat je Mozart op elke straathoek kon horen, maar Praag heeft inderdaad veel moois te bieden. En veel eigenaardigs. 'Ik heb nu zelf meegemaakt dat ze hier nog veel dingen tekort komen', zegt een van de studenten. 'Dan heb je 'savonds zin in een stuk pizza en heb je eindelijk een pizzatent gevonden blijken ineens alle pizza's op', 'of ze hebben niets van wat op de menukaart staat, maar bieden je ongevraagd een prima biefstuk aan', valt een reisgenote hem bij. 'En als je 'savonds nog eventjes wil gaan stappen zijn er nauwelijks gelegenheden te vinden. De schaarse disco's gaan om elf uur dicht en ze zeggen gewoon dat het vol is als alle stoeltjes bezet zijn. In een disco!'.

AVONTUUR

'Reizen is een avontuur. Je moet je erop instellen en niet zo gauw zeuren, dan valt het geweldig mee. Dan kun je ook hier volop genieten', vat een andere toerist zijn ervaringen onverstoorbaar samen.
Zijn vrouw- die de schimmel in de douches ook wel ziet- is het desondanks volledig met hem eens. Ze hebben begrip voor de achterstand van de toeristen-industrie van dit land. 'Maar wat zou dat nou? Het gaat er maar om dat je je vermaakt. En wat dat betreft komt iedereen hier in dit land ruimschoots aan zijn trekken.'

CARACAS - President Patricio Aylwin van Chili is tijdens zijn staatsbezoek aan Venezuela onderscheiden met de Andres Bello orde. De versierselen werden hem omgedaan door de Venezolaanse minister van Onderwijs Gustavo Rossen. Aylwin was de eerste Chileense president die voet op Venezolaanse bodem zette in 23 jaar.

IN 1928 OVERKWAM de dertienjarige Semi Pantomo op Oost-Java naar eigen zeggen iets wonderlijks: 'Maijah heeft mij meegenomen en toen verkocht aan de Nederlanders. Maijah woonde vlak bij ons, in Karangwaru. Ik kwam veel bij haar en deed boodschappen voor haar. Zij behandelde me nogal vlijerig.

Op een keer mocht ik van haar *tanjung*-bloemen van een boom plukken en ik keek niet naar de grond. Mijn zusje riep nog om me te waarschuwen, maar ik trapte op dat tovermiddel. Dat was op een maandag. De volgende donderdag wist ik al niet meer wat ik deed. Ik was ook al vergeten dat ik op dat middeltje getrapt had, anders had ik dat wel gezegd. Mijn familie haalde er een *dukun* (traditionele genezer) bij, want ik huilde alsof ik dood zou gaan. De dukun — hij heette Tadiwongso — bekeek me en zei tegen mijn moeder: 'Je kunt proberen wat je wilt, maar je zult er niets aan kunnen doen. Het is *tanah sabrang* (het land aan de overkant), dat haar roept'.

= door Jos de Roo =

Honderd jaar Javaanse immigratie

De roep van het land ---aan de overkant...---

Semi Pantomo is een van de 33.000 Javanen die tussen 1890 en 1939 als contractarbeider voor Suriname werden geronseld. Daar had men arbeiders op de plantages nodig, omdat de slavernij was afgeschaft en het Britse gouvernement steeds moeilijker deed over de ronseling van arbeiders in Brits-Indië. In Suriname groeiden de Javanen uit tot de derde bevolkingsgroep in grootte; aanvankelijk een vrij gesloten groep, apart gehouden van de rest in dessa's waar zij hun Javaanse gebruiken in stand hielden, maar waar zij ook een achterstand in ontwikkeling opliepen vergeleken bij de Creolen en Hindostanen, aan wie de betere stukken grond al waren uitgegeven.

ONLUSTEN

Toen Suriname in 1975 onafhankelijk werd, vreesden een aantal leiders van de Javanen dat er raciale onlusten zouden uitbreken en zij zorgden voor een tweede migratie van de Javanen. Vijftienduizend van hen gingen naar Nederland, onder wie Semi Pantomo, die in het bejaardentehuis voor Surinaamse Javanen in Sint Michielsgestel haar levensverhaal vertelde aan Fons Grasveld die er samen met de verhalen van Surinaamse Javanen van de tweede en derde generatie een prachtig boek over samenstelde bij de viering van honderd jaar Javaanse immigratie.

De kracht van het boek *Ik ben een Javaan uit Suriname* is dat het een blik van binnenuit geeft op de cultuur en religie van een groep die delden ze in overeenstemming met de *rukun*-gedachte. Maar om hun dromen waar te maken, moesten ze hun familie verlaten en dat moest stiekem gebeuren, omdat het tegen de *rukun*-gedachte inging.

Vandaar dat Semi Pantono — en vele anderen — vertellen: 'Ik heb niets gezegd tegen mijn moeder en niets tegen mijn vader over dat ik weg wilde gaan.... daarheen — ik wist niet dat het Suriname was. Mij was alleen gezegd: 'Ga jij maar met mij mee om bij de Nederlanders te werken'. Semi Pantono en haar lotgenoten moesten ook een alibi hebben om het schaamtegevoel te overwinnen dat hen bekroop bij het idee dat zij tegen de kern van hun cultuur in hadden gehandeld. Dat werd het betoveringsverhaal, dat mooi aansloot bij de magische aspecten van de Javaanse cultuur.

BEDROGEN

Uit de verhalen van de eerste generatie Javaanse Surinamers blijkt hoe bedrogen ze in Suriname uitkwamen. Ze kregen geen gulden per dag, maar meestal slechts vijftig cent. Aan het eind van de contractperiode zouden ze een gratis overtocht naar hun geboorte-eiland krijgen, maar vaak was er geen boot, zodat ze in Suriname moesten blijven. De stukjes grond die ze konden huren, waren doorgaans van inferieure kwaliteit. De goed bedoelde politiek de Javanen in eigen dorpsgemeenschappen samen te laten leven, opdat hun eigen cultuur in stand zou blijven, zorgde voor een

Blik van binnenuit op cultuur en religie

volgens westerse maatstaven altijd in het verdomhoekje heeft gezeten. Uit alles wat de Javanen zelf zeggen over hun gebruiken en hun opvattingen over goed en kwaad, komt vanzelf ook een onuitgesproken antwoord op de vraag hoe het nu zat met de betovering van de dertienjarige Semi Pantomo op dat verre Java: verzint zij een verhaaltje over de kracht van *goena-goena*, of is ze echt in bedwelmde toestand afgevoerd naar *tanah sabrang*, het land aan de overkant? Het antwoord ligt in de cultuur van de Javanen.

Centraal is bij hen een sterk ontwikkeld saamhorigheidsgevoel van de uitgebreide familieclan, de *rukun*-gedachte. Het tekenen van een contract op Java om naar Suriname te gaan, ondersteunde deze *rukun*-gedachte en ging er tegelijkertijd tegen in. De meeste Javanen tekenden een contract omdat hun een vette buit werd voorgehouden: men zou een gulden per dag gaan verdienen. De contractanten droomden ervan om als weldoeners van hun familie terug te keren; inzoverre hanachterstand in het onderwijs en dus in ontwikkeling vergeleken bij de andere groepen in Suriname.

Hoe sterk de *rukun*-gedachte en dus de familie op Java bleef trekken, blijkt ook uit de politieke partijvorming onder Javanen. Soemita senior wist de Javanen massaal aan zich te binden door de belofte dat hij voor de boot zou zorgen die hen terug zou brengen naar Java, een belofte die hij haastig moest inslikken, toen de vertegenwoordiger van Indonesië hem duidelijk kwam maken, dat daar geen sprake van kon zijn. Soemita zat daar verder niet mee, want hij was politicus genoeg om vast te stellen dat zijn partij inmiddels de Javaanse stem in politiek Suriname was geworden.

De tweede generatie Javaanse Surinamers had kennelijk meer tijd om zich te bezinnen op levensvragen dan de eerste, want zij heeft het in *Ik ben een Javaan uit Suriname* uitvoerig over de religie. Eén detail dat veelbetekenend is voor de situatie in een kolonie is dat het onderwijs in handen van zending en missie was. Wilde men verder dan de dessaschool, dan was men gedwongen in naam christen te worden, waardoor een klein aantal Javanen uit Suriname nog christelijk is.

RUKUN

De grote meerderheid is moslims-op-zijn-Javaans. Dat wil zeggen dat ook hier de *rukun*-gedachte een grote rol speelt, want de voorouderverering en de geestenwereld, onder meer tot uiting komend in de paardendansen, de *jaran képangs*, spelen er een grote rol in. Opmerkelijk is dat in Suriname een splitsing in de Javaanse moslim-groep optrad in Westbidders en Oostbidders. Als goede moslims baden allen op Java in de richting van Mekka, dus naar het westen. Dat bleef men op de boot en dus ook in Suriname doen, totdat er iemand tot de ontdekking kwam, dat Mekka vanuit Suriname gezien in het oosten ligt.

Dit bracht grote verdeeldheid: de wereld is rond, dus hoe je het ook bekijkt, we bidden toch naar Mekka en bovendien gaat het om de intentie waarmee je iets doet, zeiden de Westbidders. Maar de scherpslijpers brachten daar tegen in, dat je direct naar Mekka moest bidden en dat de Koran trouwens helemaal geen voorouderverering kende, die afgelopen moest zijn. Waarmee de moslim-Javanen hun rekkelijken en preciezen hadden.

VRAGEN

De derde generatie Javanen uit Suriname staat in Nederland voor veel vragen. Zijn zij Indonesiër, Surinamer of Nederlander? In ieder geval is opmerkelijk dat niemand zich allereerst Surinamer voelt, het lijkt erop dat zij zich met het aanpassingsvermogen dat de Javanen eigen is, allereerst proberen zich in een Nederlands kader in te nestelen. Sommigen, zoals de actieve Rudi Somohardjo, bestrijdt daarom in eigen groep vooral de berustingsgedachte, die er in Suriname ook al de oorzaak van was dat de Javanen altijd een wat achtergestelde positie hebben gehouden.

Maar het is veelbetekenend dat zijn activiteiten zich toch allereerst richten op de eigen groep. Anderen praten al afstandelijker over het culturele erfgoed van hun groep. Verbluffend nuchter is de reactie van de ouderen op het wegdrijven van de culturele wortels dat zij bij de jongeren zien. 'Je kan een kind niet dwingen,' zegt een ouder. En als lezer herken je hierin de *rukun*-gedachte die uitgaat van de vreedzame saamhorigheid van de familie. En tegelijkertijd zie je dat deze houding de *rukun*-gedachte wel eens zou kunnen ondergraven, want de consequentie van deze tolerantie is, dat de kinderen verwestersen en de familie uiteen zal vallen. Het is dezelfde paradox als in het verhaal van Semi Pantono. Een paradox die een eeuw geleden begon met de werving van contractarbeiders op Java voor *tanah sabrang*, al wisselt het land aan de overkant. 'Ik ben een Javaan uit Suriname' doet er indringend en prachtig verslag van.

Fons Grasveld en Klaas Breunissen, 'Ik ben een Javaan uit Suriname'. Stichting Ideële Filmprodukties, Hilversum. 119 blz. Geïllustreerd, prijs f.35,--

Octavio Paz:

"Gedesillusioneerde man van links...'

DE MEXICAANSE schrijver Octavio Paz (76), die donderdag is onderscheiden met de Nobelprijs voor de literatuur 1990, is een van de grootste hedendaagse Spaanstalige dichters. Als auteur van zo'n dertig bundels -- gedichten en essays -- en als oprichter van diverse literaire tijdschrijften geniet hij groot gezag in de literaire wereld. Maar ook als politiek commentator oogste Paz veel respect. Hij kreeg wellicht de meeste bekendheid met zijn politieke en filosofische verhandelingen.

De schrijver, die momenteel in New York verblijft, reageerde verheugd op de onderscheiding. "Ik ben zeer verrast, omdat ik dit niet had voorzien en er niet op hoopte. En ik ben heel blij omdat het een zeer belangrijke prijs is", zei Paz voor de Mexicaanse televisie nadat hij het nieuws van een journalist had gehoord.

AUTODIDACT

Octavio Paz werd op 31 maart 1914 in Mexico-stad geboren in een oude Mexicaanse familie met zowel Spaanse als Indiaanse voorouders. Nadat hij onderwijs had genoten aan Franse en Engelse scholen, onderbrak hij zijn studie literatuur en rechten aan de universiteit van Mexico en gaf er de voorkeur aan autodidact te blijven.

Nadat hij enkele dichtbundels had geschreven, onder meer "Raiz del mondre" (1937), besloot Paz op advies van zijn vriend Pablo Neruda toe te treden tot de diplomatieke dienst. Van 1945 tot 1962 was hij diplomaat in de Verenigde Staten, Geneve, Japan en Parijs, waar hij bevriend raakte met de surrealisten. Hij schreef in zijn vrije tijd.

In 1975 scheef hij in "Pasado en claro" een regel die van toepassing is op een groot deel van zijn werk: "De wereld zien betekent de wereld spellen".

VAN LINKS

In 1962 werd hij tot ambassadeur in India benoemd, maar besloot in 1968 met veel ophef zijn functie op te geven uit protest tegen zijn regering, nadat de politie op bloedige wijze een einde had gemaakt aan een studentenbetoging op het Tlatelolcoplein in Mexico-stad. De studenten demonstreerden tegen de onderdrukking van studentenactivisten en de hoge uitgaven voor de Olympische Spelen in Mexico. Paz heeft zichzelf ooit beschreven als een "gedesillusioneerde man van links".

Paz werd is diverse landen bekroond met literaire prijzen en stond vaak op de nominatielijst voor de Nobelprijs. In 1963 werd hij onderscheiden met de Internationale prijs voor de poezie, in 1981 met de literatuurprijs Miguel Cervantes en onlangs met de Tocqueville-prijs.

Grote bekendheid verwierf Paz met zijn essay "De labyrint der eenzaamheid" (1950), waaarin hij een omstreden en verrassende analyse geeft van het hedendaagse Mexico

Dr.Ernesto Alvarez, tweede van rechts, gezeten naast de wnd.voorzitter van de OKSNA, Angel Salsbach in de UNA-zaal bij de opening van de cyclus.

Vervolg van pag. 5

verre deze schrijvers zich ideologisch identificeren met het algemeen belang van de volkeren in het Caraïbisch gebied; in hoeverre ze de belangen van het Caraïbisch gebied dienen.

WEINIG STUDIES

Het derde uitgangspunt betrof de vraag welke schrijvers tot de literatuur van het Caraïbisch gebied kunnen worden gerekend. Dr Alvarez kon deze vraag moeilijk beantwoorden. Tot nu toe is er weinig gedaan aan literatuurgeschiedenis in het Caraïbisch gebied. De paar studies die er zijn, zijn te sterk op Europese leest geschoeid. Het Caraïbisch eigene blijkt er niet uit. Het wezenlijke van de Caraïbische literatuur kan men niet uit deze geschriften halen. En het geografisch criterium kan men in deze niet hanteren; de geboorteplaats alleen van een schrijver kan niet bepalend zijn voor het al of niet opgenomen worden in de Caraïbische literatuur.

Hoe zou men anders twee dichters als, Saint-John Perse en Aimé Césaire, die in het Caraïbisch gebied geboren zijn, maar die ideologisch en etnisch veel van elkaar verschillen, met elkaar kunnen harmoniëren? Dit kan alleen als men hun literaire werken zou beschouwen. Volgens dr Alvarez spreekt uit hun gedichten het wezenlijke van het Caraïbisch gebied. Beiden hebben het over hun vroege jeugd op de Caraïbische eilanden.

Dr Alvarez trok daaruit de conclusie dat men, naast het geografisch criterium, de geschreven teksten van de Caraïbische schrijvers zal moeten bestuderen en onderzoeken, wil men de waarden van de literatuur van het Caraïbisch gebied ontdekken. En deze studie van de literaire produktie in het Caraïbisch gebied zal met een groter Caraïbische bewustzijn moeten gebeuren.

Men zou in die geschreven teksten naar datgene moeten zoeken dat een gevoel van identiteit verschaft, naar een Caraïbische authenticiteit, die de Caraïbische mens definieert en bijgevolg de Caraïbische literatuur.

WANNEER

Maar wanneer vangt de Caraïbische literatuur aan? Dr Alvarez ging pas aan het einde van zijn lezing in op deze vraag, die minstens zo belangrijk is als alle voorgaande vragen. Moet slechts de literatuur die heden ten dage wordt geschreven tot de Caraïbische literatuur worden gerekend? Of moet het begin van de Caraïbische literatuur tijdens het Modernisme, met de Nicaraguaan, Ruben Dario, in de voorhoede worden geplaatst? Of is zij ontstaan met de brieven en de lezingen van Simón Bolívar en José Martí tijdens de vrijheidsoorlogen in de vorige eeuw? En moeten de kroniekschrijvers (Los cronistas de Indias) uit de tijd van de ontdekking en de verovering het Caraïbisch gebied uitgesloten worden?

Dr Alvarez is van mening dat zowel de geschriften van de kroniekschrijvers van de zestiende eeuw als die van hedendaagse schrijvers als García Márquez, Naipaul, Césaire, Carpentier, enz. een grote bijdrage zouden kunnen leveren tot het ontdekken van de waarden van de Caraïbische literatuur. Maar voordat we zover zijn, zal nog veel gelezen en veel onderzocht moeten worden.

In de drie lezingen die op deze introductie volgden, behandelde Alvarez het werk van enkele romanschrijvers en dichters uit deze tijd. Zo besprak hij tijdens de workshop, die overigens goed werd bezocht, vier Caraïbische dichters, te weten, Aimé Césaire, Saint-John Perse, Luis Lloréns Torres en Luis Palés Matos.

Daarna hield hij een inleiding tot de Portoricaanse literatuur en tenslotte volgde een voordracht over Gabriel García Márquez en de generatie van de 'Boom' in de Zuid-Amerikaanse literatuur. Voor een en ander was er genoeg belangstelling. Eind deze maand zal opnieuw een workshop over de Caraïbische literatuur worden verzorgd. Ditmaal heeft de UNA Ricardo Cobián uitgenodigd.

De schrijvers die behandeld zullen worden zijn: José Martí, Alejo Carpentier, Roberto Fernández Retamar, Pedro Henriquez Ureña, Juan Bosch en Manuel del Cabral.

ONDER DE LOUPE

= door Victor Hafkamp =

Posterijen DDR en Berlijn: gaven laatste zegels uit

OP WOENSDAG 3 oktober vierde Duitsland zijn hereniging. Duizenden verzamelaars van de postzegels van de DDR en de postdienst Berlijn konden die dag hun collecties bijzetten in het historisch archief. Nu er weer één Duitsland is, bestaat er ook nog maar één postgebied. De 'Deutsche Bundespost' herdacht de historische gebeurtenis 3 oktober met twee zegels (50 en 100 pfennig) met een sober ontwerp: de kleuren van de Duitse vlag (zwart-rood-goud) en het opschrift 'Deutsche Einheit'. Volgens een mededeling van de Postdienst in Bonn zijn alle Oostduitse zegels die het opschrift 'DDR' hebben sinds 3 oktober niet meer geldig.

De Oostduitse zegels met het opschrift 'Deutsche Post' die sinds 2 juli in omloop waren, verliezen pas op 1 januari 1992 hun geldigheid. Dat geldt ook voor de zegels die door de postdienst Berlijn zijn uitgegeven. Alle zegels met het opschrift 'Deutsche Bundespost Berlin' die nog voor dit jaar op het programma stonden, zijn nog snel voor 3 oktober in omloop gebracht.

Op 11 oktober verscheen in het nieuwe Duitsland een zegel van 60 pfennig ter herdenking van Heinrich Schliemann die een eeuw geleden stierf. Schliemann, geboren in Mecklenburg, was een bekend zakenman-archeoloog. Hij was de ontdekker van Troje en van de koningsgraven van Mycene.

Op het ontwerp zien we Schliemann voor de leeuwenpoort van Mycene. Griekenland gaf dezelfde dag een zegel uit met een identiek ontwerp. De frankeerwaarde van dat exemplaar is door de Griekse post nog niet bekend gemaakt.

SCHLIEMANN

De DDR kwam 2 oktober nog met een aantal zegels die voor later dit jaar gepland stonden. Twee daarvan (30 en 50 pfennig) zijn ook ter ere van Schliemann uitgegeven. Zijn portretten worden geflankeerd door resp. een vaas met twee oren en twee kleine amforen. Oplage: resp. 5 en 9 miljoen stuks.

De andere zegels, waarmee Oost-Duitsland zijn postzegelhistorie afsloot, zijn vier stuks voor het 41ste congres van de internationale astronautische federatie in Dresden. De zegels tonen achtereenvolgens bekende gebouwen in de stad Dresden, de aardbol, de maan en Mars. Interessante zegels dus voor de liefhebbers van het thema ruimtevaart en ruimte-onderzoek. Daartoe hoort ook de serie van vier die de Britten 16 oktober lieten verschijnen voor de 200ste verjaardag van het Britse Astronomische Genootschap en het observatorium van Armagh, waarvan de voorzijde te zien is op een zegel van 22 pence. De wet van de zwaartekracht van Newton, de positie van de sterren in het heelal en de pre-historische bouwsels van Stonehenge zijn de thema's van de andere zegels.

SPONSORING

Sponsoring lijkt ook in de wereld van de filatelie een modern toverwoord te zijn geworden. Bijvoorbeeld in Canada. Daar gaan volgens een mededeling van de Canadese post de McDonalds-restaurants helpen bij het propageren van de filatelie onder de jeugd, in de maand oktober, de internationale postzegelmaand. Het restaurantconcern verspreidt foldertjes met afbeeldingen van het blokje dat 1 oktober uitkomt en mag die foldertjes van zijn logo voorzien. Het blokje met vier zegels van 39 cent toont vier figuren uit legendes: de weerwolf, de egopogo, de sasquatch en de Kraken. Oplage: 15 miljoen blokjes.

In augustus trad Petro Canada al op als sponsor voor een blokje van vier zegels van 39 cents met als thema de Canadese bossen. (zie afbeelding).

De veranderde omstandigheden in de Sovjet-Unie schijnen ook stimulerend te werken op samenwerking met andere posterijen bij postzegelemissies. Nadat de Sovjets al eerder met Australië een gezamenlijke uitgifte hadden, waarbij de samenwerking in het Zuidpoolgebied het thema vormde, kwam er 3 oktober een gemeenschappelijke Sovjet-Amerikaanse serie: een blokje met vier zegels met zeefauna; in de Verenigde Staten alle vier van 25 cents, in de Sovjet-Unie van 25 kopeken. De afgebeelde dieren zijn een walvis (killer whale), de zeeleeuw, de zee-otter en de dolfijn. De Amerikanen presenteren de gezamenlijke uitgifte als hét filatelistisch evenement van 1990.

NAAKT

Naakt is een niet-alledaags fenomeen op postzegels. Over het algemeen zijn de naakten op postzegels ontleend aan schilderijen van bekende meesters. Maar Zweden heeft twee naakte vrouwen afgebeeld op een van de twee zegels van 2.50 Kronen, uitgegeven ter ere van de schrijfster Moa Martinson (geboren 1890). De vrouwen komen voor in haar roman *Vrouwen en appelbomen*. Op de tweede zegel is het portret van Moa Martinson zelf te zien.

PTT Post heeft voor 23 oktober a.s. de uitgifte aangekondigd van het tweede deel van de Cour-zegels, de dienstzegels van het Internationale Gerechtshof in Den Haag. De eerste zegels van deze uitgifte verschenen op 24 oktober van het vorig jaar. De Cour-zegels worden alleen gebruikt voor frankering van poststukken vanuit het Vredespaleis in Den Haag. Als u een bezoek aan de zetel van het Internationale Gerechtshof zou brengen, mag u poststukken, ook met die zegels beplakken, mits ze in een speciale brievenbus op het terrein van het Vredespaleis worden gepost.

De nieuwe waarden in deze serie zijn 65 cent, een gulden, f.1.50 en vijf gulden. Op de eerste drie zegels is het Vredespaleis afgebeeld.

De kleuren zijn — behalve zwart — resp. zeegroen, oranje en blauw. Op de zegel van vijf gulden (oranje, grijs, grijsblauw en zwart) staat een symbolische voorstelling: een zuil met een zon en een olijftak.

Het ontwerp is van Walter Nikkels (Dordrecht). De nieuwe Courzegels zijn — in tegenstelling tot vroeger — ook ongestempeld te koop. Daarvoor moet u naar de filatelie-loketten op de hoofdpostkantoren of een bestelling plaatsen bij PTT Post Filatelie in Groninngen die ze ook met een stempel kan leveren.

Chiropractie steeds meer geaccepteerd

Manuele geneeskunde of doodgewoon bottenkraken ?

= door Rudolf de Wit =

IN DEZE BIJDRAGE zal ik een poging wagen om duidelijkheid te scheppen in behandelingen die vaak wordt aangeduid met de naam 'bottenkrakerij'.

De chiropractie en de manuele therapie richten zich op de ruggegraat en de gewrichten van de mens. De wervelkolom plus het bekken, die samen de spil vormen voor de lichaamsbewegingen en tevens dienen als evenwichtsmechanisme, vormen hiervoor de belangrijkste onderdelen. In het benige gedeelte van de ruggegraat loopt het ruggemerg. Vanuit het ruggemerg gaan de ruggemerg-zenuwen (spinale zenuwen) door de ruimten tussen de wervels (foramina intervertebralia) naar verschillende delen van het lichaam. Het zenuwstelsel staat met zijn aan- en afvoerende banen steeds in contact met 26 beweegbare segmentnen van de wervelkolom. Een afwijking van de anatomische bouw (aangeboren of verworven) heeft direct zijn weerslag op het zenuwstelsel en derhalve op het lichaamsdeel dat door de desbetreffende zenuwen wordt geinnerveerd.

Overgewicht, houdingsafwijkingen, onjuiste verdeling van krachten bij fysieke arbeid zoals het verkeerd bukken, ondeugdelijk schoeisel, gebrek aan bewegingen en stress kunnen meewerken aan pathologische (ziekteverwekkende) veranderingen aan de wervelkolom.

Deze pathologische veranderingen kunnen optreden in de vorm van arthrose, subluxaties (onvolledige ontwrichting) van de wervelgewrichten, verzwakking van de tussenwervelschijven, krommingen in de wervelkolom zoals de zijwaartse (scoliose), de voorwaartse (hyperlordose) of de achterwaartse (hyperkyfose).

Al deze afwijkingen aan de wervelkolom kunnen aanleiding geven tot vernauwing van de foramina intervertebralia (de ruimtes tussen de wervels), waardoor inklemming van de desbetreffende zenuwen en de aangrenzende structuren zoals bloedvaten en lymfekanaaltjes kan ontstaan. Ook het autonome zenuwstel (zenuwstelsel die buiten onze wil functioneert, zoals b.v. het hart, de adem- [illegible] van de grensstrengen vlak langs de wervelkolom lopen, kan betrokken zijn bij de pathologische veranderingen van de wervelkolom.

Zo kan bijvoorbeeld een aandoening van het gewricht tussen de derde en vierde borstwervel hartkloppingen veroorzaken. Eenzelfde situatie ter hoogte van de elfde en twaalfde borstwervel kan leiden tot een moeilijke stoelgang. De irritatie van de zenuwen uit zich in plaatselijke ontstekingen van de zenuwen. Deze zenuwen innerveren (verzorgen) bepaalde spieren. Deze spieren gaan verkrampen en hierdoor ontstaat weer pijn, stijfheid en bewegingsbeperking.

DISLOCATIE

Vaak hoort men bij pijnen in de rug dat de oorzaak in de spieren ligt, waarop dan driftig gemasseerd wordt, of dat de oorzaak in een verkeerde houding gezocht moet worden waarna men fanatiek gaat spierversterken of rekkingsoefeningen toepast. Dit geeft juist meer pijn en ongemak. De oorzaak zit dus in de dislocatie, of subluxatie van de wervelkolom.

De chiropractor of de manuele therapeut zal de wervel- [illegible] zoek naar de dislocaties die vaak gemakkelijk te voelen zijn ter hoogte van de verkrampte tussenwervelspieren, of door na te gaan welke spieren in de extremiteiten (armen of benen) pijnlijk, verslapt of verkrampt zijn.

Er wordt tevens een onderzoek gedaan naar de beweegelijkheid, en het innervatiegebied van de zenuw. Röntgenologisch onderzoek is ook heel belangrijk voor de chiropractor en manueel therapeut. De therapeut zal dan door enkele specifieke manupulaties van de wervelkolom en gewrichten van de extremiteiten de klachten verhelpen. Deze behandeling gaat vaak (niet altijd) gepaard met een krakend geluid, vandaar de (onjuiste) benaming bottenkraker.

De manupulaties zijn pijnloos, hooguit zal er een schrikreactie van de patiënt komen nadat deze het krakend geluid heeft gehoord, gevolgd door een verontwaardiging, omdat er geen pijn gevoeld wordt.

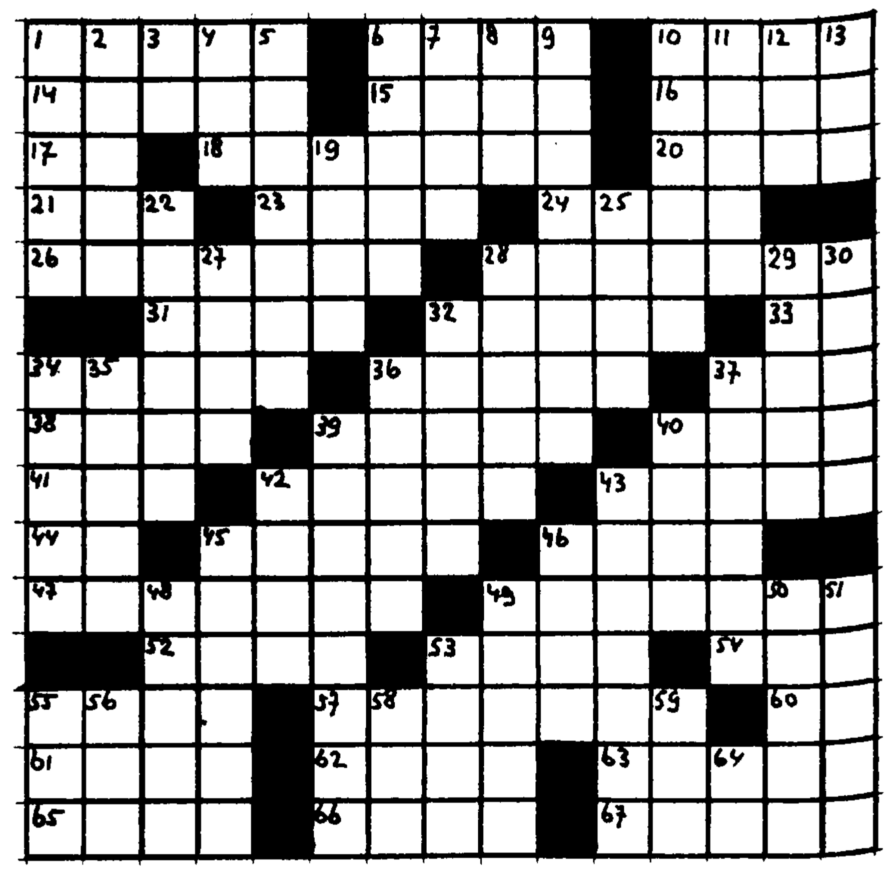
KLACHTEN

Er is een scala van klachten die verholpen kunnen worden door manupulaties van de wervelkolom. Ik zal maar een paar noemen die het meest voorkomen: Hoofdpijnklachten, duizeligheid, pijn in de nek, verkrampte nekspieren, uitstralende pijnen in de arm en hand, dove vingers, pijn tussen de ribben, organische stoornissen (hart, longen, maag, darmen, pijn in de rug), uitstralende pijnen in de benen, doof gevoel, kramp in de benen.

Voor een behandeling bij een manuele therapeut, chiropractor of 'bottenkraker' kunt u het beste eerst kontakt opnemen met uw huisarts die waarschijnlijk eerst de nodige onderzoeken zoals röntgenfotos, zal laten verrichten.

Neem als patiënt geen genoegen met uitlatingen als 'kwakzalverij', 'gevaarlijk', 'daar geloof ik niet in', 'die jongens weten niet wat ze doen' want dat geeft alleen blijk dat uw arts geen kaas heeft gegeten van deze methodes. Er zijn tegenwoordig genoeg artsen die goed op de hoogte zijn van de mogelijkheden en beperkingen van de natuurgeneeswijze en deze zijn dan ook diegenen die u gemakkelijk verwijzen en het juiste advies geven.

KRUISWOORD PUZZEL

HORIZONTAAL: 1. Scheur; 6. Onderhuids vet; 10. Echtgenoot; 14. Bouwland; 15. Zachte; 16. Voornaam van een Curaçaos kunstenaar; 17. Lidwoord; 18. Lage wolken; 20. Vaartuig; 21. Meisjesnaam; 23. Van een land uit Europa; 24. Telwoord; 26. Overmeten; 28. Stuk grond; 31. Rivier in Duitsland; 32. Borstharnas; 33. Neon; 34. Iemand die tabak gebruikt; 36. Hoofddeksel; 37. Brutoregisterton; 38. Kijken; 39. Vaartuigen; 40. Oude munt; 41. Metaal; 42. Ketting; 43. Muziekterm; 44. Voorzetsel; 45. Stad in Libië; 46. Verdriet; 47. Kortstondig; 49. Overdekt; 52. Jongensnaam; 53. Jongensnaam; 54. Meisjesnaam; 55. Insekt; 57. Kleiner worden; 60. Zonder twijfel (Lat. afk.); 61. Zonder uitzondering; 62. Ierland; 63. Interest; 65. Pienter; 66. Middag; 67. Vak.

VERTIKAAL: 1. Wassen; 2. Welpenleidster; 3. Godsdienst; 4. Vreemde munt; 5. Plaaggeest; 6. Vogel; 7. Huid; 8. Lof; 9. Kantelen; 10. Schenkers; 11. Laan; 12. Aanwijzend voornaamwoord; 13. Europeaan; 19. Huidbedekking; 22. Roken; 25. Uitwas; 27. Lustoord; 28. Ingespannen kijken; 29. Ingang; 30. Zuiver gewicht; 32. Mannetjesdier; 34. Water in Zuid Holland; 35. Spitsboog; 36. Zuivelprodukt; 37. Pakje; 39. Verbergen; 40. Gedeelte; 42. Nauwe opening; 43. Snoepgoed; 45. Dringend vragen; 46. Sluw; 48. Nobele; 49. Gezellig en breedvoerig praten; 50. Vorderde; 51. Zuidvrucht; 53. Vreemde munt; 55. Deel van een boom; 56. Bijbelse figuur; 58. Havenstad; 59. Proper; 64. Nikkel.

WINNAAR VORIGE WEEK

Uit het grote aantal inzendingen van dez Amigoe-kruiswoordpuzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Joanne Tromp
Kukwisastr. #10
Ponton-Aruba

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe. (tot drie uur)
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdagmiddag vijf uur en duidelijk en op enveloppe vermelden:
KRUISWOORDPUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Governador Debrot 154 t.n.v. Hubert Linkels.

OPLOSSING VORIGE WEEK

HORIZONTAAL: 1. Oreade; 6. Levant; 12. Genie; 14. Tapir; 15. Isar; 16. Bes; 18. Lisa; 19. Negus; 21. Fa; 23. Vol; 24. Let; 26. Es; 27. Sier; 28. Dode; 29. Se; 30. Lis; 32. Var; 33. Gr.; 36. Aaron; 39. Idee; 42. Ris; 43. Moet; 45. Manie; 47. Boers; 48. Brokaat; 49. Puree; 51. Lento; 54. Amer; 55. Ink; 57. Toog; 58. Retor; 60. Re; 62. Oot; 63. Gel; 65. En; 66. Eire; 67. Poon; 68. D.D.; 69. Esp; 71. Weg; 72. Si; 75. Tepel; 78. Mare; 81. Pal; 82. Puik; 84. Avond; 86. Lende; 87. Regaal; 88. Mentor.

VERTIKAAL: 1. Ogief; 2. Res; 3. Enak; 4. Air; 5. De; 7. E.T.; 8. Val; 9. Apis; 10. Nis; 11. Trans; 13. Keg; 16. Bel; 17. Sul; 19. Noria; 20. Sedan; 22. Ase; 23. Vel; 25. Tor; 26. EEG; 29. Slim; 31. Sar; 32. Vos; 34. Rits; 35. Een; 37. Riskant; 38. Poe; 40. Datum; 41. Eiber; 43. Motet; 44. Erato; 46. Ere; 47. Bal; 49. Paar; 50. Rek; 52. Nol; 53. Ogen; 55. Iet; 56. Kog; 58. Roest; 59. Repel; 61. Eed; 62. Ore; 64. Log; 65. Ens; 68. Damar; 70. Pep; 71. Wel; 73. Imker; 74. Grog; 76. Paf; 77. Munt; 79. Ave; 80. Ena; 82. Pen; 83. Ido; 85. Da; 86. Le.